

वार्षिक प्रगति पुस्तिका

आ ब २०७५/७६

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना
परियोजना कार्यान्वयन इकाई, नुवाकोट ।

वार्षिक प्रगति पुस्तिका

आ ब २०७५/७६

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय
प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना
परियोजना कार्यान्वयन इकाई, नुवाकोट ।

फोन नं ०१०-५६१८४९, ५६०२१६

ईमेल: pmamp.piu.nuwakot@gmail.com

प्रकाशक

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना

परियोजना कार्यान्वयन इकाई, नुवाकोट

सम्पादन

सुरेन्द्र प्रसाद पोखरेल, बरिष्ठ कृषि अधिकृत

सम्पादन सहयोगी

शरण भुजेल, कृषि अधिकृत

ईश्वर घिमिरे, नायव सुव्वा

कृष्ण भण्डारी, लेखापाल

दिपक खडका, कृषि प्राविधिक

राजन डंगोल, कृषि प्राविधिक

समिक्षा चौधरी, कृषि प्राविधिक

दुई शब्द

नेपालको ६५.६% जनसंख्या प्रत्यक्ष रूपमा कृषिमा निर्भर रहेका छन र कुल गार्हयस्थ उत्पादनको २७.१०% हिस्सा कृषि क्षेत्रबाट नै प्राप्त भईराखेको छ । नेपालको कृषि प्रणालीमा साना किसानहरूको बढी संलग्नता रहेको हुदा निर्वाहामुखि कृषि प्रणालीमा व्यावसायिकरण र विविधिकरणको अभाव रहेको छ । देशको युवा शक्तिको बढ्दो वैदेशिक पलायनले कृषि क्षेत्रमा श्रमशक्तिको अभाव, कृषि उपजको बढ्दो लागत उत्पादन, खण्डिकरण, जलवायु परिवर्तनको प्रभाव र उत्पादन सामग्रीहरूको अपर्याप्तता आपूर्ति, ज्ञान प्रविधि र उचित बजारिकरणको अभावको कारणले कृषि क्षेत्रमा सरकारले गरेको लगनी र जनअपेक्षा अनुसारको उत्पादन भईरहेको छैन । यसका अतिरिक्त, वर्तमान समयमा देखा परेको र विश्व माहामारीको रूपमा आएको Corona virus को कारणले सिर्जित Covid 19 रोगले कृषि क्षेत्रको Supply chain मा प्रतिकूल प्रभाव पारेको छ । कृषिको आधुनिकरणको लागी प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजनाको तेश्रो सम्भागको रूपमा रहेको व्यावसायिक कृषि उत्पादन तथा प्रशोधन केन्द्र विकास कार्यक्रम अन्तरगत नुवाकोट जिल्लामा २०७३।७४ वाट आलु जोन र २०७४।७५ वाट तरकारी जोनको कार्यक्रमहरू संचालनमा आएका छन । विगत आ. व. सम्म यस जिल्लामा अलग अलग अखितयारी प्राप्त तरकारी र आलु जोन कार्यान्वयन इकाईहरू आ. व. २०७५।७६ देखि एउटै Cost centre परियोजना कार्यान्वयन इकाई अन्तरगत संचालनमा आएका छन् ।

जोन विकासको कार्यक्रमहरू शुरुवात भएपछि आलु र तरकारी खेतीमा नुवाकोट जिल्ला आधुनिकरण तर्फ अग्रसर भई उत्पादनमा वृद्धि भएको छ । विगतको तिन वर्षको उत्पादन तथ्यांकलाई विश्लेषण गर्ने हो भने आ. व. २०७४।७५ मा तरकारी उत्पादन १५.५५ मे टन रहेकोमा २०७५।७६ मा १९.८ मे टन र २०७६।७७ मा २६.९३ मे टन उत्पादन भएको छ । त्यसै गरि आलु उत्पादन २०७४।७५ मा २१.१८ मे टन, २०७५।७६ मा ३७.२२ मे टन र २०७६।७७ मा ४२.१३ मे टन उत्पादन भएको छ । यस तथ्यांकलाई मध्य नजर गर्दा नुवाकोट जिल्लामा जोन विकासको कार्यक्रमहरूले सफलता पाएको देखिन्छ ।

कृषिको आधुनिकरण र व्यवसायिकरणको लागि आ. व २०७५।७६ मा कृषकहरूलाई अनुदान पावर टिलर, मिनिटलर, वितरण, साना सिंचाई निर्माण र विउ आलु आत्मनिर्भर कार्यक्रमहरू मुख्य रूपमा संचालन भएका थिए । सो कार्यक्रमले कृषकहरूलाई आधुनिकरण तर्फ आकर्षित गरेको पाईन्छ तर, अनुदान वितरणका कार्यक्रमहरूमा सबै कृषकहरूको पहुच पुर्याई राज्यबाट प्रदान गरिने सुविधाहरूको न्योचित वितरणमा सबै कृषकहरूको प्रत्यक्ष सहभागितामा जोन विकासको कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरी कृषिको आधुनिकरण मार्फत उत्पादन वृद्धि गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

अन्तयमा यो प्रकाशन कृषि संग सम्बन्धित विद्यार्थि, शिक्षक, अनुसन्धानकर्ता र कृषकहरूलाई उपयोगि हुने छ भन्ने विश्वास लिएको छु । यसमा भएका त्रुटीहरू औँल्याई थप सल्लाह र सुझाव दिनुहुन अनुरोध गर्दछु ।

सुरेन्द्र प्रसाद पोखरेल

वरिष्ठ कृषि अधिकृत

बिषय सुची

१	परिचय	१
१.१	पृष्ठभूमि	१
१.२	नुवाकोटमा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना	१
१.३	परियोजना सन्दर्भ	२
२	जिल्लाको परिचय	३
२.१	भूगोल	३
२.२	क्षेत्रफल तथा राजनैतिक, प्रशासनिक विभाजन	४
२.३	सामाजिक स्वरूप धार्मिक—सांस्कृतिक सन्दर्भ	४
२.४	अर्थतन्त्र	४
२.५	भौतिक पूर्वाधार	४
२.६	जिल्लाका विकासका सम्भावना तथा चुनौतिहरू	४
२.७	प्रमुख नदी तथा ताल	५
२.८	प्रमुख टार तथा वेसी र फाँटहरू	५
२.९	व्यापारिक महत्वका स्थान	५
२.१०	प्रमुख सांस्कृतिक चाडपर्व एवम् मेलाहरू	६
३	सामाजिक, शैक्षिक तथा जनसांख्यिक र विविध पक्ष	७
३.१	सामाजिक पक्ष	७
३.२	शिक्षा	८
३.३	परिवार र जनसंख्या	८
३.४	जनघनत्व र लैंगिक अनुपात	८
३.५	मातृ भाषाका आधारमा पहिला सात भाषिका जनसंख्याको वर्गिकरण	९
४	कृषि, पशुपक्षी, प्राकृतिक श्रोत तथा सम्पदा	१०
४.१	कृषि तथा पशुपक्षी	१०
४.२	भु—उपयोग (Land use)	११
४.३	भु—उपयोग (Land use) अनुसार कृषि चलनका सडख्या र क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण	११
४.४	माटोको वनोटको वर्गिकरण	१२
४.५	सिचाई सम्बन्धि विवरण	१२
४.६	कृषि बजार	१३
४.७	कृषिमा नुवाकोट	१३
४.८	प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरण र सार्वजनिक जग्गा सम्बन्धि विवरण	१३
४.९	खानेपानी तथा सरसफाइ	१४
४.१०	सहकारी सम्बन्धी विवरण	१५
४.११	जिवकोपार्जन र खेती प्रणाली	१६
४.१२	सिचाईको श्रोत र उपलब्धता	१६
४.१३	कृषि सामग्रीको अवस्था	१६
४.१४	पूर्वाधारको अवस्था सडक, विद्युत, बजार	१७

४.१५	सुचना तथा सञ्चारको अवस्था	१७
४.१६	सहयोगि निकाय सरकारी तथा गैर-सरकारी	१७
५	जोन क्षेत्रहरुको आधारभुत तथ्यांकहरु	१८
५.१	जमिनको विवरण	१८
५.२	जनसख्याको विवरण	१९
५.३	शैक्षिक योग्यता	१९
५.४	अरुको जग्गा भाडामा वा अधियामा गरेको	२०
५.५	मोबाईल तथा टेलीफोन	२१
५.६	मुख्य एफ.एम.	२१
५.७	गोठसुधार गरि मलमुत्र व्यवस्थापन	२२
५.८	सिचाईको पुर्वाधार भएकाहरुको विवरण	२२
५.९	प्राविधिक सेवा एंव सहयोग	२३
५.१०	विधुतको सुविधा	२४
५.११	सडकको प्रकार	२४
५.१२	सिंचाई प्रणाली	२५
५.१३	मुख्य बाली प्रणाली र बाली पात्रो	२५
	५.१३.१ मुख्य बाली प्रणाली	२५
	५.१३.२ बाली पात्रो	२६
	५.१३.३ मुख्यबालीको उत्पादकत्व	२६
५.१४	विभिन्न तरकारी बालीले ओगटेको क्षेत्रफल प्रतिशत	२७
५.१५	कुलखेती गरेको जमिन र तरकारी खेती गरेको जमिन र आम्दानी विवरण	२८
५.१६	मुख्य तरकारी	२८
५.१७	उत्पादकत्व (किलो प्रति रोपनी)	२९
५.१८	नर्सरी भएका कृषकहरु	३०
५.१९	नर्सरी भएका कृषकहरुको विवरण	३०
५.२०	श्रोत वीड ल्याउने ठाँउ	३१
५.२१	बेमैसमी खेती	३२
५.२२	मुल्य विवरण	३३
५.२३	उत्पादन भएको तरकारी विक्री	३४
५.२४	बजारीकरणमा मुख्य समस्याहरु	३६
५.२५	यन्त्र/औजारप्रयोगको अवस्था	३७
५.२६	कृषकहरुले प्रयोग गरिएका उपकरणहरुको विवरण	३७
५.२७	मलको प्रयोग	३७
५.२८	जोनको विश्लेषण	३८
५.२९	तरकारी र आलु जोन सञ्चालनमा आएका गाँउपालिकाको परिचय	४१
५.३०	परियोजना कार्यान्वयन इकाईको (तरकारी-जोन), कार्यक्षेत्रगत विवरण	४२
५.३१	तरकारी जोनको कार्यक्षेत्र	४३
५.३२	आलु जोनको कार्य क्षेत्र	४३

५.३३	तरकारी जोन तर्फको बिगत ३ बर्षको उत्पादन विवरण	४३
५.३४	आलु जोन तर्फको ३ बर्षको उत्पादन उत्पादन विवरण	४३
५.३५	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई, नुवाकोटका कर्मचारीहरुको विवरण	४४
५.३६	तरकारी जोन सञ्चालक समितिको विवरण	४४
५.३७	आलु जोन सञ्चालक समिति विवरण	४५
६	आ.व २०७५/७६ मा तरकारी जोन तर्फका मुख्य गतिविधिहरु	४६
६.१	आ. व २०७५/७६ सालमा तरकारी जोनमा सुचिकृत संस्थाहरुको विवरण	४६
६.२	तरकारी जोन तर्फको अनुदान विवरण	४९
६.२.१	आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा प्लास्टिक पोखरी निर्माण गर्ने कृषक, कृषक समुह, सहकारीको विवरण	४९
६.२.२	अनुदानमा भकारो सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने कृषक समुह, सहकारी	५०
६.२.३	जी आई पाईप सहितको नेचुरल्ली भेन्टिलेटेड प्लास्टिक टनेल निर्माण कार्यक्रम	५०
६.२.४	आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत गर्ने कृषक समुह, सहकारीको विवरण	५१
६.२.५	आ.व.२०७५/७६ मा अनुदानमा स्थायी प्लास्टिक टनेल निर्माण गर्ने कृषकको विवरण	५१
६.२.६	आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा स्प्रेयर वितरण विवरण	५४
६.२.७	आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा मिनिटीलर वितरण विवरण	५४
६.२.८	आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा कष्टम हायरिंग संचालन गर्ने संस्थाको विवरण	५६
६.२.९	आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा पोष्ट हार्भेस्ट सेन्टर संचालन कार्यक्रम तर्फ तरकारी ढुवानीसाधन संचालन गर्ने संस्थाको विवरण	५७
७	आ.व २०७५/७६ मा आलु जोन तर्फका मुख्य गतिविधिहरु	५८
७.१	आ.व २०७५/७६ सालमा आलु जोनमा सुचिकृत संस्थाहरुको विवरण	५८
७.२	आ.व ०७५/७६ मा आलु जोनमा सुचिकृतहुने संस्थाहरुको विवरण, पदाधिकारी र सम्पर्क नंम्बर ५८	
७.३	आ.व २०७५/७६ सालमा आलु जोन तर्फको अनुदान विवरण	६२
७.३.१	आ.व २०७५/७६ सालमा मेशिनरी औजार वितरणको विवरण	६२
७.३.२	आ.व २०७५/७६ सालमा सञ्चालित बिउ आलु आत्म निर्भर कार्यक्रममा सहभागि कृषकरुको विवरण	६३

१ परिचय (INTRODUCTION)

१.१ पृष्ठभूमि (Background Information)

नेपालको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा एक तिहाई भन्दा बढी योगदान गर्ने कृषि क्षेत्रमा करीब ६५ प्रतिशत जनसंख्या रोजगारी तथा जिविकाको लागि कृषि क्षेत्रमा निर्भर रहदै आएका छन्। निर्भावमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यवसायिक एवं औद्योगिक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गरी उत्पादनमूलक क्षेत्रमा प्रशस्त रोजगारी सृजना गर्ने र दिगो कृषि विकासको माध्यमबाट मुलुकको समग्र आर्थिक विकास र गरिबी न्यूनीकरणको राष्ट्रिय लक्ष्य हासिल गर्न कृषि क्षेत्रले प्रशस्त संभावना बोकेको छ। खाद्यान्न तथा खाद्य पदार्थको मुल्यमा देखिने उतारचढाव, कृषि उत्पादन सामाग्रीको प्रयास आपूर्ति नहुनु, पूर्वाधार विकासको कमी, युवा वर्गको विदेशिनेक्रम बढ्दै जानु, कृषि क्षेत्रमा देखिएको श्रम शक्तिको अभाव र प्राकृतिक प्रकोप तथा जलवायु परिवर्तनका कारण सिर्जित समस्याहरूले कृषि क्षेत्रमा आशातित उपलब्धी हासिल गर्न सकिएको छैन। यसै परिवेशलाई मध्यनजर गर्दै आय तथा रोजगारी श्रृजना, गरिबी न्यूनीकरण, व्यापार सन्तुलन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, कृषिमा आधारित अर्थतन्त्रलाई कृषिजन्य उद्योगमा रूपान्तरित गर्ने तथा व्यवसायिक दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकासको सोचका साथ नेपाल सरकारले आ.व. २०७३/७४ देखि १० वर्षे प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना सुरुवात गरेको छ।

कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने स्पष्ट मार्गचित्रका साथ कृषि उपजको उत्पादनमा लागि आवश्यक प्रविधि तथा उत्पादन सामाग्रीको व्यवस्था, बाली/बस्तु उत्पादनमा यान्त्रिकरण, प्रशोधन तथा बजारीकरणको लागि आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था जस्ता कृषाकलाप मार्फत कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरणको परिकल्पना परियोजनाले गरेको छ। यो परियोजना स्वदेशी सोच स्वदेशी लगानी र आन्तरिक संस्थागत जनशक्तिबाट तयार गरिएको कृषि विकास रणनीति (ADS) कार्यान्वयनको सहयोगी परियोजना हो। यो परियोजनामा पकेट, ब्लक, जोन र सुपरजोन गरी चार किसिमका सम्भाग मार्फत काम भइरहेको छ। पकेट, ब्लक संघीय संरचना अनुसार नगरपालिका तथा गाँउपालिका मार्फत यसको काम भइरहेको छ भने जोन र सुपरजोन कार्यक्रम सोसँग सम्बन्धित कार्यालयले गर्दै आइरहेको छ।

१.२ नुवाकोटमा प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

नुवाकोट जिल्लामा आलु र तरकारी गरी दुई वटा जोन सञ्चालनमा रहेको छ। आलु जोन विकास कार्यक्रम लिखु गा.पा.को वडा नं १ देखि ६ सम्म, पन्चकन्या गा.पा वडा नं १, २, सुर्यगढी गा.पा वडा नं ५, ककनी गा.पा वडा नं ८ गरि आ.व.२०७३/७४ देखि कुल १० वटा वडामा संचालित छन्। त्यसैगरी तरकारी जोन विकास कार्यक्रम ककनी गा.पा वडा नं १ देखि ७, पन्चकन्या गा.पा वडा नं ३,४,५, शिवपुरी गा.पा वडा नं ६,७,८, दुप्चेश्वर गा.पा वडा नं ३,५ गरि आ.व २०७४/७५ देखि कुल १५ वटा वडामा संचालित छन्।

सोच-

तरकारी र आलुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्दै यसलाई उद्योगमा रूपान्तरित गरी आधुनिक, व्यावसायिक, दिगो एवं आत्मनिर्भर कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने।

लक्ष्य-

समग्र तरकारी र आलु बाली मूल्य श्रृङ्खलाकाहरुको एकीकृत संयोजन र परिचालन मार्फत खाद्यपोषण सुरक्षा सुनिश्चित गर्दै औद्योगिकीकरण उन्मुख दिगो आर्थिक अवसरहरु सृजना गरी राष्ट्रको समग्र विकासमा टेवा पुर्याउने।

उद्देश्य -

१. तरकारी र आलु बालीको विशिष्टकृत क्षेत्रहरु निर्माण गर्नुका साथै तरकारीको नर्सरी बनाई जिल्लालाई आत्मनिर्भर बनाउँदै आगामी दिनमा प्रदेशस्तरमा समेत तरकारीको बेर्ना आपूर्ती गर्न सक्ने हैसियतमा पुर्याउने।
२. तरकारी र आलु बालीमा मूल्य श्रृङ्खलाहरुमा अभिवृद्धि गर्दै प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।
३. तरकारी र आलु खेती तथा यसमा आधारित उद्योगहरुलाई सम्मानजनक नाफामुखी व्यवसायका रूपमा विकास गर्दै रोजगारीमा अवसरहरु सृजना गर्ने।

रणनीतीहरु-

१. तरकारी र आलुमा हुने भूमिको वैज्ञानिक उपयोग
२. तरकारी र आलु खेतीमा आधुनिक कृषि प्रविधिहरुको अवलम्बन
३. तरकारी र आलु खेती उत्पादनका साथै उत्पादनोपरान्त कृषाकलापमा यान्त्रिकरण उपजको प्रशोधन तथा बजारीकरण पूर्वाधारहरुको विकास
४. तरकारी र आलु उत्पादनको भण्डारण तथा बजारीकरण पूर्वाधारहरुको विकास
५. तरकारी र आलु बालीमा अनुसन्धान-शिक्षा-प्रसार प्रणालीको सुदृढ समन्वयन एवं आधुनिकीकरण
६. तरकारी र आलु बालीको उत्पादन बढाउन प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान प्रणालीको अवलम्बन गर्ने

१.३ परियोजना सन्दर्भ (Project Context)

यस जोन प्रोफाइलको उद्देश्य यस परियोजना क्षेत्रको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक, तथा कृषि का परिसूचकहरुबारे जानकारी हासिल गर्ने रहेको छ। यस परिसूचकहरुको जानकारीले यस जोनको आगामी कार्यक्रम तथा रणनीतीहरु तर्जुमा मा सहयोग मिल्ने छ। साथै बीउ उत्पादन गरी कार्यक्रम तर्जुमा, बजार व्यवस्थापन, बजार निर्माण, पोष्टहार्भेष्ट व्यवस्थापन, तरकारी सम्बन्धी उद्योग सञ्चालन गर्न सहयोग मिल्ने छ।

वर्तमान अवस्थामा तरकारीको खपत निर्बहमुखी रूपमा मात्र भएको हुनाले, कसरी व्यवसायीकरण रूपमा बढाउने भन्ने मुख्य प्रश्न खडा भएको छ। यसका लागि विभिन्न पकेट बनाई तिनको प्रवर्द्धन गर्नका लागि पनि यो सर्भे आवश्यक देखिन्छ। यस अध्ययनबाट तरकारी जोनको कार्यक्रमको साथै जिल्ला भरीका तरकारीको उत्पादन तथा उत्पादक सम्बन्धीत आकडा आउने र आउने दिनहरुमा कार्यक्रम तर्जुमा गरी जोन कार्यक्षेत्र तथा जिल्लाका कृषकको आय वृद्धि गर्ने रहेको छ।

२. जिल्लाको परिचय (Overview of Nuwakot District)

२.१ भूगोल

नेपालको मानचित्रमा मध्यमाञ्चल विकासक्षेत्रका वागमती अञ्चल अन्तर्गत राजधानी काठमाडौंका उत्तर-पश्चिम दिशामा अवस्थित नुवाकोट एक ऐतिहासिक पृष्ठभूमिल सज्जित जिल्ला हो। नेपालका कुनै पनि अञ्चलका सिमाना तथा अन्तर्राष्ट्रिय सिमानालाई समेत नछुन र भौगोलिक विभाजन अनुसार पहाडी प्रदेशमा अवस्थित या जिल्ला झण्डै अर्ध-चन्द्राकार रूपमा पूर्व-पश्चिम फैलिएर रहेको छ। यस जिल्लामा उच्च पहाडीक्षेत्रका पठार, हिमालका दक्षिणी ढाल, पहाडीक्षेत्रका विचमा यत्रतत्र छरिएर रहेका समथर बेंसी र टारहरू लगायतका विविध भौगोलिक विशेषताहरू पाउन सकिन्छ। भौगोलिक वनावटमा पहाडी भू-भागका अंश ७१ प्रतिशत, लेकाली भू-भागका अंश १८ प्रतिशत तथा टार, बेंसी र समथर भू-भागका अंश ११ प्रतिशत रहेको छ।

नुवाकोट नेपाल एकीकरणका इतिहाससँग सामरिक हिसाबले जोडिएका जिल्ला हो। नुवाकोट जिल्ला नेपाल का ७५ औं जिल्ला मध्यका एक पनि हो। कुल १,१२१ वर्ग किलो मिटर क्षेत्रफलमा फैलिएका यस जिल्लाका सदरमुकाम विदुर हो। यस जिल्लामा तादी र त्रिशुली नदीका संगम देविघाट र नुवाकोट ७ तले दरवार जस्ता ऐतिहासिक महत्त्वका ठाउँहरूसमावेश छन्। प्रशिद्ध धार्मिक क्षेत्र गोसाईकुण्ड र मनोरम पर्यटकीय हिमाली भेग लाङडाङ क्षेत्र जान प्रमुख पर्यटकीय मार्ग रहेको नुवाकोट जिल्ला मल्लकालीन समयमा पश्चिम नेपालको मूल ढोका, नेपाल भोट (तिब्बत) वाणिज्य व्यापारका परम्परागत मुलद्वार पनि रहेको थियो। नेपाल अधिराज्यलाई १४ अञ्चल र ७५ जिल्लामा विभाजन गर्ने अधिसम्म “पश्चिम एक नम्वर” अन्तर्गत रहेको यस जिल्लाको नामाकरण गोपालवंशिय शासनकालदेखि नवकाट, नवकोट्य, नवकाथ, नाकोटबाट अपभ्रंश हुँदै हालका नुवाकोट रहनगएको ऐतिहासिक अनुश्रुति रहेको छ। बेलकोट, मालाकोट, भैरुमकोट, धुवाकोट, कालिकाकोट, सल्यानकोट, सिमलकोट, धैवुङकोट र प्यासकाट जस्ता नौवटा कोटहरूका संगमभूमी भएकोले नुवाकोट नाम रहनगएका कुरा पनि उल्लेख छन्। मल्लकालमा पश्चिम नेपालका प्रवेशद्वार मात्र होइन नेपालको तिब्बतसँग हुने व्यापारको प्रमुख मार्गको रूपमासमेत ख्यातीप्राप्त यस जिल्लाका बेत्रावतीमा नेपाल-चिन युद्धपछि ऐतिहासिक “बेत्रावती सन्धि” भएको थियो। यस जिल्लासँग नेपाल एकीकरणको आधारशिविर, श्री ५ बडामहाराजाधिराज पृथ्विनारायण शाहको कार्यकालमा वि.सं. १८०१ देखि १८२५ सम्मको राजधानी, गिर्वाणयुद्ध विक्रम शाहको शासनकालमा शीतकालिन राजधानी, श्री ५ बडामहाराजाधिराज पृथ्विनारायण शाहको समाधिस्थल, बहादुर शाहको जन्मभूमी, भृकुटीको घर-माईती गर्न बाटो, तत्कालिन नौतले दरवार (वि.सं. १९९० सालको महाभुकम्प पछि सात तले), प्रसिद्ध नुवाकोट भैरवी र जालपादेवीको मन्दिर आदि ऐतिहासिक तथा धार्मिक वैभव र सम्पदाहरू रहेका छन्। पृथ्विनारायण शाहले काठमाण्डौ उपत्यका विजय गर्नुअघि निकै शक्तिशाली राज्यको रूपले चिनिएका नुवाकोट इतिहासका विद्यार्थीहरूको खुल्ला संग्रहालय हो।

नुवाकोट दरवार परिसरमा धार्मिक हिसाबले महत्त्वपूर्ण मानिने भैरवी मन्दिर र तलेज मन्दिर छन्। ती मन्दिरहरूमा गोरखाको मनकामनामा जसरी पर्यटक र भक्तजन तान्न सकिएका छन्। नुवाकोट धार्मिक एव इतिहासमा रुचि राख्नेहरूको गन्तव्य स्थल बन्न सक्छ।

यस जिल्लामा उच्च पहाडीक्षेत्रको पठार, हिमालको दक्षिणी ढाल, पहाडी क्षेत्रको विचमा यत्रतत्र छरिएर रहेका समथर बेंसी र टारहरू लगायतका विविध भौगोलिक विशेषताहरू पाउन सकिन्छ। यस जिल्लामा भैरवी, जालपादेवी, दुप्लेश्वर महादेव, पञ्चकन्या, राम मन्दिर, उग्रतारा, उत्तरगया, सुगतपुर विहार, बाराही, वासकी, वाघ भैरव, भैरवकोट, जलेश्वरी, शिवालय आदि प्रमुख धार्मिक स्थलहरू र नुवाकोटको दरवारक्षेत्र रहेका छन् भने दक्षिणी क्षेत्रमा अवस्थित ककनी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटनको दृष्टिकोणले निकै महत्त्वपूर्ण प्रस्थान मानिन्छ। नुवाकोट दरवारक्षेत्र, सागरकुण्ड, देविघाट, उत्तरगया, बल्देहीताल, पञ्चकन्यासुर्द आदि अन्य ख्याति प्राप्त पर्यटकीय क्षेत्रहरू हुन्। नुवाकोट जिल्लाको आर्थिक मरुदण्ड मूलतः कृषि नै हो। कृषि कार्यभित्र पनि पशुपालन, अन्नबाली, नगदेबाली, फलफुल खेती, माछापालन र कुखुरापालन उल्लेखनीय रहेका छन्। त्रिशुली, वटार, विदुर जिल्लाको प्रमुख व्यापारिक केन्द्र हो भने ककनी, चिसापानी, शिवपुरी, दरवार क्षेत्रहरू पर्यटकिय क्षेत्र हुन्।

२.२ क्षेत्रफल तथा राजनैतिक, प्रशासनिक विभाजन

यस जिल्लालाई साविकमा राजनैतिक र प्रशासनिक हिसाबले तीनवटा संसदीय निर्वाचन क्षेत्रहरू, १३ वटा इलाका, ६१ वटा गाउ विकास समिति तथा एक नगरपालिका र ५६० वडाहरूमा विभाजन गरिएका हो । संसदीय निर्वाचन क्षेत्र नम्बर १ मा ४ वटा इलाका र अन्तर्गतका २० वटा साविक गाउ विकास समितिहरू समावेश छन्, क्षेत्र नम्बर २ अन्तर्गत ५ वटा इलाका र २३ वटा साविक गाउ विकास समितिहरू समावेश गरिएको छ । त्यस्तै क्षेत्र नम्बर ३ अन्तर्गत ४ वटा इलाका र एक साविक नगरपालिका तथा १८ वटा साविक गाउ विकास समितिहरूलाई समावेश गरिएको छ । बर्तमान नेपालको संविधान २०७२ साल असोज ३ गतदेखि प्रारम्भ भएपछि यसका कार्यान्वयन गर्ने क्रममा २०७३ सालमा स्थानीय तहको पुनः संरचना हुँदा १० वटा गाउँपालिका र २ वटा नगरपालिका गरी १२ वटा स्थानीय तहमा ८८ वटा वडाहरू कामय हुन गएका छन् ।

२.३ सामाजिक स्वरूप धार्मिक-सांस्कृतिक सन्दर्भ

यस जिल्लामा भैरवी, जालपादेवी, दुप्चेश्वर महादेव, पञ्चकन्या, राम मन्दिर, उग्रतारा, उत्तरगया, सुगतपुर विहार, बाराही, वासुकी, बाघ भैरव, भैरवकोट, जलेश्वरी, शिवालय आदि प्रमुख धार्मिक स्थलहरू र नुवाकोट दरवारक्षेत्र श्री ५ बडामहाराजाधिराज पृथ्विनारायण शाह स्मृती उद्यान, श्री ५ विरेन्द्र स्मृती उद्यान आदि ऐतिहासिक सम्पदाहरू रहेका छन् । जिल्लाका दक्षिणी क्षेत्रमा अवस्थित ककनी आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटनका दृष्टिकोणले निकै महत्वपुर्ण प्रस्थान मानिन्छ । नुवाकोट दरवारक्षेत्र, सागरकुण्ड, देविघाट, उत्तरगया, बोल्देहीताल, ककनी, चिसापानी, शिवपुरी, पञ्चकन्यासुरुड आदि अन्य ख्याति प्राप्त पर्यटकीय क्षेत्रहरू हुन ।

२.४ अर्थतन्त्र

नुवाकोट जिल्लाको आर्थिक मेरुदण्ड मूलतः कृषि नै हो । कृषि कार्यभित्र पनि पशुपालन, अन्नबाली, नगदेबाली, फलफुल खेती, माछापालन र कुखुरापालन उल्लेखनीय रहेका छन् । दुध, आलु, सुन्तला र मौसमी-बेमौसमी तरकारी उत्पादनका लागि यो जिल्ला देशका अग्रणी जिल्लाहरूमध्ये पर्दछ । कृषिबाहेक सरकारी सेवा (जंगी, निजामती, प्रहरी, शिक्षण), व्यापार-व्यवसाय र वैदेशिक रोजगारमा विशेष सक्रिय रहेका भेटिन्छन् । त्रिशुली, वटार, विदुर आदी जिल्लाको प्रमुख व्यापारिक केन्द्र हुन । ककनी, चिसापानी, शिवपुरी आदी पर्यटकिय क्षेत्र हुन । ट्राउट माछा को राम्रो सम्भावना भएकाले यसलाई पनि प्रसस्त आर्थिक सम्भावना रहेको मानिन्छ भने प्रशस्त नदि क्षेत्र भएकोले नदिजन्य उत्खनन पनि एउटा महत्वपुर्ण आर्थिक आधार मान्न सकिन्छ ।

२.५ भौतिक पूर्वाधार

जिल्लामा सडक, विद्युत, सुचना र संचार, खानेपानी, सिचाई, स्वास्थ्य, शिक्षा, खेलकुदस्थल जस्ता अत्यावश्यक पूर्वाधारहरूको विकास निरन्तर भइरहेको तथ्य स्पष्ट देख्न सकिन्छ । राष्ट्रिय पृष्ठाधारमा राखेर हेदा विद्यमान भौतिक पूर्वाधार विकसित जिल्लाहरूमध्ये पर्दछ । काठमान्डौं वाट निकै नजिक छ र विकास हुनुपर्ने हो सो भने भएको पाइदैन । २०७२ सालको भूकम्पपछि त कतै मुहान सुकेर पानीको अभाव भएको अवस्था छ । यस जिल्लालाई खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषित गर्ने अभियान चलाइएको छ । खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालयका अनुसार करीव ९०% ले चर्पि बनाई सकेका छन् । यस जिल्लाका १२ वटा स्थानीय तहहरूमध्ये दुप्चेश्वर गाउँपालिकाले खुल्ला दिशामुक्त घोषित गरिसकेको छ भने अन्य गाउँ-नगरपालिकाका कुनै कुनै वडामा कार्य गर्न बाकी रहेपनि आगामी हिउँदसम्म सबैमा उक्त अभियान पुराहुने बताएको छ ।

२.६ जिल्लाका विकासका सम्भावना तथा चुनौतिहरू

नुवाकोट जिल्ला देशको मध्य पहाडी क्षेत्रमा अवस्थित रहेका छ । नेपालको राजधानीबाट जिल्ला सदरमुकाम करिव ७५ कि.मि. उत्तर पर्दछ । यो जिल्लालाई सदरमुकाम संग जोड्ने पासाङ ल्हामु राजमार्ग मुख्य रहेका छ । यस अलावा टोखा छहरे, गल्छी देविघाट र अन्य निर्माणाधिन राजमार्ग तथा गल्छी त्रिशुली मैलुङ स्याप्रवेशी सडकले मुख्य गरी यस जिल्लालाई अन्य जिल्लाहरूसंग र छिमेकी देश चिनसंग जोड्दछ । जिल्लाका ६१ गाविसहरू र १ नगरपालिकाहरूमा राष्ट्रिय प्रशारण लाइनबाट विजुली वितरण गरिएका छ । त्यस्तै जिल्लाका सबै भागमा संचार सेवा उपलब्ध रहेका छ । नुवाकोट जाँदा बाटामा ककनी गाँउपालिकामा रेन्बो माछाको स्वाद चाख्न पाइन्छ । पासाङ ल्हामु राजमार्ग ट्राउट माछा पाइने भएकाले यसलाई 'ट्राउट हाइवे' समेत भन्न थालिएको छ । राजधानीबाट विदाको समयमा माछा खान तथा घुम्न जानेहरूको संख्या दिन प्रतिदिन बढ्दै

गएको छ । तर, यसरी घुम्न जानेहरु नुवाकोट सदरमकामसम्म कमै पुग्न गरेका छन । नुवाकोटको ककनी पुगेर फर्कनेहरु बढी पाइन्छन । त्यहा गएकाहरुलाई नुवाकोट सदरमुकामसम्म पुर्याउन सक्ने हो भने त्यहाँका आर्थिक स्तर विकास गर्न मात्र नभइ जिल्लाका पर्यटकीय सम्भावनाहरुको प्रचार प्रसारमा फाइदा पुग्न सक्छ । वर्षपिच्छे गोरुजुधाइ प्रतियोगिता हुने तारुका देखि काठमाडाबासीको पिकनिक स्पट ककनीले नुवाकोटको पर्यटन व्यवसायमा राम्रा भूमिका खेल्दै आएका छन । यस जिल्लामा प्रशस्त पर्यटकीय स्थलहरु भएकाले आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनका प्रशस्त सम्भावना रहेको पाइन्छ । जिल्लामा पर्यटकहरुलाई लक्षित गरी स्तरिय र सुविधा सम्पन्न होटलहरु देखी होमस्टे सम्मका गतिविधिहरु सञ्चालन भएका पाइन्छ । यस बाहेक कृषि पर्यटन, धार्मिक पर्यटन, पयावरणीय पर्यटनका प्रशस्त सम्भावना रहेका छ ।

जिल्लामा उल्लेखित प्रशस्त सम्भावनाहरु हुँदाहुँद पनि भौगोलिक विषमताले सबै भौगोलिक क्षेत्रहरुको उत्तिकै विकास गर्न मद्दत पुर्‍याएका देखिदैन । पातलो र छरिएका यि वस्तीहरुमा भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधारहरुको निर्माण तथा पुर्न निमाण गन पर्याप्त ध्यान पुगेका देखिदैन । यस जिल्लाका मुख्य जनसंख्याको भाग ओगट्ने तामाङ समुदायहरु तथा दलित समुदायहरु सामाजिक तथा आर्थिक रुपमा पछी परेका छन । जस्ले गर्दा गरिवीको विषमता बढी पाइन्छ । जिल्लाको मुख्य टार तथा उपत्यकाहरुमा आधुनिक कृषी तथा पशुपालन नहुने तथा सिंचाइका पूर्वाधारहरुको न्युन विकासले गर्दा उत्पादन र उत्पादकत्वमा अपेक्षाकृत सुधार हुन सकेका देखिदैन । युवा वर्गमा रहेका विद्यमान बेरोजगारी दर, महिलाहरुको न्युन रोजगारी दर, स्थानीय प्रविधिमा सापेक्षित सुधार गर्न नसक्ने लगायतका विषयहरुले जिल्लाको समग्र विकासमा थप चुनौति थपेको पाइन्छ । यद्पि यस जिल्लाको मुख्य सम्भावनाका क्षेत्रहरु निम्न अनुसार रहेका छन ।

- काठमाण्डौको बजार माग बढी भएकाले व्यवसायिक तरकारी दुध तथा दुग्धजन्य पदार्थहरु, पोल्ट्री व्यवसायको प्रशस्त सम्भावना भएको,
- जिल्लामा वनले ढाकेको क्षेत्र बढी भएकाले गैर काष्ठ जन्य उत्पादनहरुको प्रशस्त सम्भावना भएको,
- राजधानीवाट नजिक तथा उत्तरी मोहाडामा रहेका अग्ला क्षेत्रहरु बढी भएका तथा विविधताल भरिएका स्थानहरु धेरै भएकाले प्रसस्त सम्भावना रहेको,
- उत्तरी छिमेकी देश चिन जोड्न मुख्य नाका पनि नुवाकोट हुदै जान पर्ने भएकाले प्रशस्त पर्यटन तथा व्यापारका सम्भावना रहेको,
- नुवाकोट दरवारक्षेत्र, सागरकुण्ड, देविघाट, उत्तरगया, बोल्देहीताल, पञ्चकन्यासुरुङ आदि अन्य ख्याति प्राप्त पर्यटकीय क्षेत्रहरु ककनी, चिसापानी, शिवपुरी भएकोले प्रयाप्त पर्यटन सम्भावना भएको ।
- ट्राउट माछा को राम्रा सम्भावना भएको यसको पनि प्रसस्त आर्थिक सम्भावना रहेका ।

२.७ प्रमुख नदी तथा ताल

विभिन्न स्थानहरुवाट वग्ने नदी तथा खोलाहरु र उच्च पहाडीक्षेत्रमा रहेका ताल तलैयाहरु नै जिल्लाका प्रमुख जलसम्पदाहरु हुन । त्रिशुली र तादी जस्ता मुख्य नदीहरु र सलाखु, लिखु, कुमरी, फलाखु, सिन्दुरे, छत्रे, कोल्प लगायतका अन्य साना नदीहरु लगायत सय कुण्ड, सागर कुण्ड, बोल्देही ताल जस्ता ताल तलैयाहरुले जिल्लाको जलाधार क्षेत्रमा महत्वपूर्ण स्थान ओगटका छन ।

२.८ प्रमुख टार तथा वेसी र फाँटहरु

उत्पादनका दृष्टिकोणले अत्यन्त उर्वर टार तथा वेसी र फाँटहरुले जिल्लाको खाद्यान्न आपूर्तिमा उल्लेखनिय योगदान पुर्‍याएको छन । होचा भु-भागमा अवस्थित बट्टार, पिपलटार, गेर्खुटार, वागटार, खरानिटार, समुन्दटार, आँगुटार, कोल्पुटार, रातमाटेटार, तारुकाटार, दर्शनटार, मैरेटार, शहरेटार, ताप्केटार, रिट्टेटार आदि टारहरु र थानसिङफाँट, लिखुफाँट, शेराफाट, महादेवफाँट, सिमराफाट, रकरफाँट, चाउथेफाट, फिर्केफाट आदि यस जिल्लाका प्रमुख वेसी र फाँटहरु हुन ।

२.९ व्यापारिक महत्वका स्थान

यस जिल्लाको व्यापार व्यावसायमा बट्टार, त्रिशुली, आँप्रह, खरानिटार, देविघाट, ठिकुरे, बेत्रावती, नुवाकोट, चौघडा, चोगते, सोले, देउराली, सामरी,रानिपौवा, ककनी, माछापोकखरी, महादेवफाट, समुद्रटार, फलौटे, वगुवा, छहरे आदि बजारकेन्द्रहरुले महत्वपूर्ण स्थान ओगटका छन । उल्लेखित बजारकेन्द्रहरुमा दैनिक उपभोग्यवस्तुहरुको क्रय-विक्रयका मात्रा सबैभन्दा धेरै रहनेगरेको छ । औद्योगिक उत्पादनसँग सम्बन्धित प्रतिष्ठानहरु पनि प्रायः यिनै बजारकेन्द्र हरुको आसपासमा केन्दीत छन

। सडकयातायात लगायतका भौतिक सुविधाहरुको विस्तारको क्रमसँग ग्रामिणक्षेत्रका बजारकेन्द्रहरुमा व्यापारव्यावसाय फस्टाउदै गएको र पुराना बजारकेन्द्र हरुमा क्रमशः घट्दै गएका आभास पाईन्छ ।

२.१० प्रमुख साँस्कृतिक चाडपर्व एव मेलाहरु

जातिगत र साँस्कृतिक विविधता रहेको यस जिल्लाका वासिन्दाहरुले मनाउने प्रमुख चाडपर्व र मेलाहरुमा पनि विविधता पाउन सकिन्छ । विजयादशमी, दिपावली, ल्होसार, रामनवमी, माघेसक्रान्ती, साउनेसक्रान्ती, तिज, जनैपूर्णिमा, कृष्णजन्माष्टमी, बुद्धपूर्णिमा, ईद आदि प्रमुख चाडपर्वहरु र सिन्दुरेजात्रा, देवीयात्रा, लाखेनाच, गाईजात्रा, बैशाखपूर्णिमायात्रा, एकादशीयात्रा, विवाहपञ्चमी (त्रिशुली, देविघाट, नुवाकोट), माघेसक्रान्तीजात्रा (साँढे जुधाउने), दुप्वेश्वरमेला आदि जात्रा तथा मेलाहरुले जिल्लाको साँस्कृतिक वैभवलाई उच्च राख्न मद्दत गरेका छन् ।

३ सामाजिक, शैक्षिक तथा जनसांख्यिक र विविध पक्ष

३.१ सामाजिक पक्ष

कुनै स्थान विपेशको कुनै समयका परिवार र जनसंख्या, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, आवास आदि अवयवहरूको स्तरले सो स्थानको तत्कालिन सामाजिक परिस्थितीको विम्व प्रशतुत गर्दछ । यी यावत अवयवहरूसँग सम्बन्धित उपलब्ध सूचकहरूका आधारमा अधिराज्यका अन्य जिल्लाहरूसँग तुलना गर्दा नुवाकोट जिल्लाको सामाजिक वस्तुस्थिति मध्यम खालको पाउन सकिन्छ ।

३.२ शिक्षा

पूर्व-प्राथमिकदेखि स्नातक तहसम्मको अध्यापन हुने शैक्षिक संस्थाहरू रहेको यस जिल्लाको समग्र साक्षरतादर ५९.८ छ जुन वि स २०५८ मा ५१.४ प्रतिशत थियो । पुरुष तथा महिलाको साक्षरता दर क्रमशः ६८ र ५२.४ प्रतिशत रहेको छ भने विद्यार्थि-शिक्षक अनुपात २८ (प्रत्येक २८ जना विद्यार्थि बराबर १ शिक्षक) जसमा प्राथमिकको २४, नि मा वि को ४२ र मा वि को ३४ विद्यार्थि-शिक्षक अनुपात रहेका छ । गाँउपालिका तथा नगरपालिका अनुसारको महिला पुरुष साक्षरता सम्बन्धी विवरण यस प्रकार छ ।

क्र स	गाँउपालिका तथा नगरपालिकाको नाम	साक्षरता प्रतिशत		
		पुरुष	महिला	जम्मा
१	बेलकोटग ढीनगरपालिका	७०.८३	५४.७३	६२.४३
२	विदुरन गरपालिका	७९.९३	६२.२९	७०.५२
३	दुप्चेश्वर गाँउपालिका	५१.६७	३७.४९	४४.६३
४	ककनीगाँउपालिका	६९.२०	५१.८३	६०.४६
५	किस्पाङ गाँउपालिका	६४.०९	४९.९९	५६.५४
६	लिखु गाँउपालिका	७३.९५	५४.६८	६३.६४
७	मेघाङ गाँउपालिका	६१.७३	४७.७९	५४.०२
८	पञ्चकन्या गाँउपालिका	६८.९२	५३.५६	६०.९४
९	शिवपुरी गाँउपालिका	६५.८१	५१.८८	५८.३८
१०	सुर्यगढी गाउपालिका	६२.५६	४६.९२	५४.५३
११	तादी गाँउपालिका	७०.८३	५४.७३	६२.४३
१२	तारके श्वरगाँउपालिका	७९.९३	६२.२९	७०.५२

श्रोत:केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग, २०६८

त्यसै गरी सामुदायिक र संस्थागत गरि कुल ५२८ (पूर्व प्राथमिक बाहेक) वटा विद्यालयहरू र १४वटा क्याम्पसहरू सञ्चालनमा रहेका तथ्यांक छ । विद्यालयहरूमा सबै तहका गरि कुल २,६२८ शिक्षकहरू अध्यापनरत छन भने ६७,५३६ जनाविद्यार्थिहरू अध्ययनरत छन ।

आ व	शैक्षिकतह	विद्यालय	शिक्षक	विद्यार्थी
आ व २०७१।७२	पूवप्राथमिक	४५६	४५४	६०२५
	प्राथमिक	३०३	१४८१	३३१६०
	निम्न-माध्यामिक	७२	३३६	१७०१६
	माध्यामिक	६३	२६१	९५२६
	उच्च-माध्यामिक	४७	९६	१८०९
	क्याम्पस	४५६	४५४	६०२५
आ व २०७२।७३	पूवप्राथमिक	४५६	४५४	NA
	प्राथमिक	२७१	१४८१	NA
	निम्न-माध्यामिक	७१	३३६	NA
	माध्यामिक	६४	२६१	NA
	उच्च-माध्यामिक	४७	९६	NA
	क्याम्पस	१४	NA	NA

श्रोत: जिल्ला शिक्षा कार्यालय, नुवाकोट

३.३ परिवार र जनसंख्या

वि स २०६८ सालमा सम्पन्न जनगणनाको अन्तिम नतिजा अनुसार यसजिल्लाको कुल जनसंख्या २,७७,४७१ रहेको छ भने जम्मा परिवार ५९,२१५ रहेको पाइन्छ। यस जिल्लाको जनसंख्या वृद्धिदर भने ऋणात्मक छ। वि स २०४८, २०५८ र २०६८ को परिवार, जनसंख्या र जनसंख्या वृद्धिदरको तथ्यांकीय विवरण यसप्रकार छ।

विवरण	जनसंख्या		
	वि.सं.२०४८	वि.सं.२०५८	वि.सं.२०६८
नुवाकोट	२४५२६०	२८८४७८	२७७४७१
महिला	१२२७२९	१४५७४७	१३२७८७
पुरुष	१२२५३१	१४२७३१	१४४६८४
घरपरिवारसंख्या	४५६५७	५३१६९	५९२१५
जनसंख्यावृद्धिदर	-	१.६	-०.३८

श्रोत: केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग, २०६८

यसै गरि विक्रम सम्वत २०६८सालमा सम्पन्न जनगणनाको अन्तिमनतिजा प्रतिवर्गकिलोमिटर क्षेत्रफलमा लगभग २४८जना व्यक्तिहरूको घनत्व रहेको छ जहा शहरी जनघनत्व ८३५र ग्रामिण जनघनत्व २२९ रहेको छ। त्यस्तै कुल ५९,२१५ परिवारहरूमा प्रति परिवार लगभग ५.७२ जना सदस्यहरू रहेका र १ जना मात्र सदस्य भएको परिवार सङ्ख्या ३,१०७ र सदस्य ९ भएको परिवार सङ्ख्या २,९६७ रहेको देखिन्छ। जातिगत आधारमा यस जिल्लामा ४२.८४ प्रतिशत तामाङ र दोश्रो मा बाहुन जातिका १८.९४ प्रतिशत रहेको छ। सबै भन्दा धेरै ५७.९५ प्रतिशत हिन्दु धर्म मान्ने र दोश्रोमा ४०.३६ बौद्ध धर्म मान्ने नागरिकहरू रहेका देखिन्छ भने ६० प्रतिशत भन्दा बढी जनसंख्याको हिस्सा हिन्दु धर्मावलम्बी रहेको छ।

३.४ जनघनत्व र लैंगिक अनुपात

क्र स		जनघनत्व(जनाप्रति वर्गकिमीक्षेत्रफलमा)			
		वि.सं.२०३८	वि.सं.२०४८	वि.सं.२०५८	वि.सं.२०६८
१	कुल	१८१	२१९	२५७	२४८
२	शहरी	-	५८३	६३३	८३५
३	ग्रामिण	१८१	२०८	२४६	२२९

श्रोत:राष्ट्रिय जनगणनाहरु,केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग

३.५ मातृ भाषाका आधारमा पहिला सात भाषिका जनसंख्याको वर्गिकरण

वेलकोटगढी नपा	नेपाली	मैथिली	तामाङ	नेवार	मगर	गुरुङ	राइ	जम्मा
विदुर नपा	२९६६७	३९	१०४४०	२०८	१२२	८७	९	४०५७२
दुप्चेश्वर गापा	४२१२३	१७१	८२४६	२४३४	२८३	१७०	१८७	५३६१४
ककनी गापा	३७४५	१५	१७५६२	२७	३	२९	१	२१३८२
किस्पाङ गापा	८११८	७४	१३८८६	१०४०	२०	२७०	२०८	२३६१६
लिखु गापा	३८५३	१९	१०७१२	२८	४	१०८	४	१४७२८
मेघाङ गापा	१५४३०	१९	६००	२१०	१५	४	६५४	१६९३२
पञ्चकन्या गापा	१८८१	२९	११३६६	१००	१	४२	५	१३४२४
शिवपुरी गापा	११६२८	१४	३८८८	३५०	३	०	८	१५८९१
सुर्यगढी गापा	९१२१	२०	११२३६	१७१	२	१७६	६	२०७३२
तादी गापा	९२६२	६	७१९७	१५६	४६	७५	१०	१६७५२
तारकेश्वर गापा	७१९१	१२	१००२३	४९०	२४	८५	०	१७८२५
जम्मा	९६१७	२१	५६८४	३०५	१	३५	७	१५६७०

४ कृषि, पशुपक्षी, प्राकृतिक श्रोत तथा सम्पदा

४.१ कृषि तथा पशुपक्षी

राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८ को नतिजा अनुसार कुल जनसंख्याको लगभग ९० प्रतिशत भन्दा माथि का व्यक्तिहरुको प्रमुख पेशाका रूपमा रहेको कृषि क्षेत्रले जिल्लाको खाद्यान्न आपूर्ति र बहुसंख्यक जनताको उपभोग संरचनामा प्रमुख भूमिका खेलेको छ ।

क्र.स	विवरण	२०५८		२०६८	
		मान	प्रतिशत	मान	प्रतिशत
१	जम्मा कृषि चलन संख्या	४९,७७२	९३.६१%	५३,९८४	९१.१७
२	कुल जनसंख्यामा कृषिपेशामा संलग्न जनसंख्या	१,९८,७६१	६८.९%	२६४४९८	
३	कृषि योग्य जमिनको जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	३०,४७९.४	-	३२९९२.०	-
४	कुल कृषियोग्य जमिन मध्ये सिंचित (हे.क्षेत्र)	११,४४६.७	३७.५६	१३७२८.०	४१.६१%
५	कृषक परिवारको औसत आकार	५.५	-	-	४.९
६	कृषि ऋण लिएका कृषक परिवार संख्या	७,२११	-	१३,६४८	-
७	कृषि ऋण लिन इच्छुक कृषक परिवार	७	१०,९३४	२०,२२९	-
८	कृषि ऋण आवश्यकता छ भन्ने कृषक परिवार	-	१४.५%	-	३७.५%
९	मुख्य पुरुष कृषक भएका कृषि चलन संख्या	४६,६६८	-	४६,३६८	-
१०	मुख्य कृषक महिला भएका कृषिचलन	३,१०७	-	७,६१६	-
११	परिवारको मूली मुख्य कृषक भएको कृषक परिवार	४९,१५९	-	५१,८२१	-
१२	मुख्य आम्दानी कृषि हुने कृषक परिवार	-	-	-	९७.१%
१३	वाली सघनताको स्थिती	१.९	-	२.१	

श्रोत: जिल्ला वस्तुगत विवरण, नुवाकोट

कुल परिवारहरु मध्ये करिव ९५ प्रतिशत परिवारहरु कुनै न कुनै रूपमा कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित छन् । कुल ३२९९६.५ हेक्टर खेतियोग्य जमिन रहेकोमा १५७८२ हेक्टर सिंचित र १७२१४.५ हेक्टर असिंचित रहेको छ । कृषि चलनको परिभाषा (चार आना वा सो भन्दा बढी कृषि प्रयोजनको जमिन उपयोग गर्ने वा कम्तिमा एकठूला चौपाया वा कम्तिमा ५ वटा साना चौपाया वा कम्तिमा २० वटा चराचरुंगी वा साना ठूला गरी कम्तिमा ५ वटा चौपाया पालन गर्ने) भित्र समेटिएका ५३९८४ कृषिचलन मा ५११२० कृषि चलन आफ्नै र १८३ भाडामा लिएको र अन्यमा ३० कृषि चलन रहेको देखिन्छ । बलौटे किसिमका खैरो रंगको माटोको प्रधानता रहेको कुल खेतियोग्य जमिनमध्ये ९० प्रतिशतभन्दा ज्यादामा अस्थायी वाली लाग्ने गरेको छ । खाद्यान्न तथा नगदे वाली, फलफूल, तरकारी, दलहन, तेलहन र कोसेवाली उत्पादन, पशुपक्षी तथा मत्स्यपालन यहाँका प्रमुख कृषि जन्य क्रियाकलापहरु हुन । करिव १३६४८ कृषक परिवारहरुले कृषि प्रयोजनार्थ ऋण लिएका तथा वाली सघनताको स्थिती २.१ रहेको छ ।

४.२ भु-उपयोग(Land use)

भु-उपयोग अनुसार कृषि चलनका सङ्ख्या र क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण

विवरण	अस्थायी बाली लाग्ने क्षेत्रफल(हे.)	अस्थायी चौर चरन क्षेत्रफल (हे.)	अस्थायी बाँझा क्षेत्रफल(हे.)	जम्मा खेती योग्य जमिन क्षेत्रफल(हे.)
जग्गा सहितको कृषि चलन	३०२२१.४	२८.८	३७२.३	३०६२२.४
जग्गा नभएको कृषिचलन	०.९	-	-	०.९
जम्मा कृषि चलन	३०२२२.३	२८.८	३७२.३	३०६२३.३

श्रोत:राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग

४.३ भु-उपयोग (Land use) अनुसार कृषि चलनका सङ्ख्या र क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण

विवरण	खेती योग्य जमिन क्षेत्रफल (हे.)			वनजङ्गल क्षेत्रफल (हे.)	अन्य सब जग्गा क्षेत्रफल (हे.)
	बालीलाग्ने		पखिरी क्षेत्रफल -हे.		
	स्थायी बाली	छाया र ओगमा रहेकाजग्गा			
जग्गा सहितको कृषिचलन	२५३.२	१५७.८	५.५	५६२.८	१३९०.३
जग्गा नभएका कृषि चलन	०.२	००	००	००	३.४
जम्मा कृषि चलन	२५३.४	१५७.८	५.५	५६२.८	१३९३.७

श्रोत:राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८,केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग

त्यसै गरि पशु उत्पादन सम्बन्धी विवरणमा पछिल्ला दुइ आ व सम्ममा नुवाकोटमा पशुजन्य उत्पादनमा वाख्रा सवै भन्दा धेरै र चौरी गाइ सवै भन्दा कम रहेको पाइन्छ । जिल्ला पशु सेवा कार्यालयवाट संकलन गरिने यो विवरणमा मुख्य ६ प्रकारका पशु उत्पादनका विवरण समावेश गरिएको छ ।

पशुको नाम	आ व २०७१ र ७२	आ व २०७२ र ७३
गाइरगोरु	१४२४५४	१४९९३७
चौरीगाइ	९१५	९२०
भैसीरगाँगा	१४४०३४	१५३५१८
भेडा	१९१९५	१९७४१
वाख्रा	३०८०२५	३६४२००
बंगुर	१५९५६	१८३९५
जम्मा	६३०५७९	७०६७११

श्रोत: जिल्ला पशु सेवा कार्यालय,नुवाकोट

४.४ माटोको वनोटको बर्गिकरण

माटोको किसिम र रङ्ग अनुसार क्षेत्रफल

माटोको किसिम		माटोको रङ्ग	
किसिम	क्षेत्रफल (हेक्टर)	रङ्ग	क्षेत्रफल (हेक्टर)
बलौटे माटो	७९८९.७	कालो माटो	९५९१.८
दोमट माटो	९९३९.०	खैरो माटो	१०६०७.९
दोमट पाङ्गो माटो	१२५६.१	पहेलोमाटो	७०९.४
चिम्छाइलो माटो	५९५६.१	रातो माटो	६६३८.९
चिम्छाइलो दोमट माटो	७८५.१	अन्य माटो	१७८.४

श्रोत: राष्ट्रिय कृषि गणना २०६८, केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग ।

४.५ सिचाई सम्बन्धि विवरण

जिल्लाको कूल जम्मा क्षेत्रफल १,१२,१०० हे.

वर्ष भरि सिंचित हुन क्षेत्रफल: ७८४५ हे. (१८.५७ %)

मौसमी सिंचित क्षेत्रफल: ८९३५ हे. (१९.८ %)

आकाशेबाट सिंचित हुने क्षेत्रफल: २८६०६ हे. (६३.२० %)

क) कमोद गरेको जग्गा ४५,२४२ हे. (४०.३ %)

- खेत १६,१४२ हे. (३५.६ %)

अवल: २,१२२ हे.

दोयम: ४,८११ हे.

सिम: ८,६२४ हे.

चाहार: २९७ हे.

- पाखो २९,१०० हे. (६४.४ %)

अवल: २,९२३ हे.

दोयम: ७,७३८ हे.

सिम: १४,२२९ हे.

ख) चरन ४०,५१६ हे. (३६.२ %)

ग) वन ७,५२२ हे (६.७ %)

घ) नदीनाला २,८७० हे. (२.६%)

ड) बाँकी १५,९५० हे. (१४.२%)

४.६ कृषि बजार

यस जिल्लाका प्रमुख बजारहरूमा त्रिशुली, विदुर, वट्टार, वगुवा, देवीघाट, ढिकुरे, रानीपौवा, चोगदे, तारुकाघाट, छहरे, देउराली, चतुराले, ढाँडेफेदी, काउलेथाना, ककनी, खरानीटार, आँप्रह, नुवाकोट, खड्गभञ्ज्याङ्ग, थानसिँ, तुप्चे, राईसिँह पर्दछन् ।

४.७ कृषिमा नुवाकोट

- धान-चामल, आलु र ताजा तरकारी निर्यातमा अग्रणी पहाडी जिल्ला ।
- दक्षिणी भेग: तरकारी, ट्राउट माछा पालन र स्ट्रबेरी उत्पादन ।
- मध्य तथा पश्चिम पकेट क्षेत्र: ताजा तरकारी, आलु, फलफूल, तथा खाद्यान्न उत्पादन ।
- उत्तरी भेग: मौरी, रेशम तथा बेमौसमी ताजा तरकारी उत्पादनमा व्यवसाय उन्मुख ।
- सिमान्तकृत बालीहरू बदाम, कोदो, तिल र तोरी उत्पादनमा निरन्तरता ।
- स्थानिय प्याज तथा घिउसिमीको एक केन्द्र ।
- तनेबोडी, घिउसिमी, हरियो मटरकोशा र मुलाको लागि प्रख्यात ।
- नगदे बाली: चिया, अलैची, कफी, अदुवा, स्ट्रबेरी अदिको ब्यावसायिक खेतिमा विस्तार भईरहेको ।

४.८ प्राकृतिक श्रोत तथा वातावरण र सार्वजनिक जग्गा सम्बन्धि विवरण

यस जिल्लाको कुल भुभाग मध्ये ३२.१% क्षेत्र वनले ढाकेको छ । यस क्षेत्र अन्तरगत संरक्षित वन १२.६%, झाडीदार क्षेत्र ५२.३% र घना क्षेत्र सहितको वन ३५.१% छ । यस जिल्लाको वन जंगलको संस्थागत रूपमा व्यवस्थापन गर्ने थालनी वि.स.२०१६ सालमा त्रिशुली वन डिभिजनकार्यालयको रूपमा स्थापना भएर घ वर्गको जिल्ला हेर्ने गरी कार्य क्षेत्र तोकी हालसम्म विविध व्यवस्थापकिय पक्षहरू अवलम्बन गर्दै आएको छ । त्रिशुली वन डिभिजनको रूपमा रहदा नुवाकोट, धादिङ्ग र रसुवा जिल्लासमेतको वन संरक्षण र विकासको जिम्मेवारी सम्हालेको थियो । यस जिल्लाको त्रिशुली, ताँदी, लिखु आदी नदीहरूको किनाराहरूमा साल तथा मिश्रित वनहरू पाईन्छन् । रातमाटे, विदुर, खरानीटार तथा बागेश्वरी ईलाका वन कार्यालय अन्तरगतका तल्लो भागका क्षेत्रहरूमा साल तथा मिश्रित खालका वनहरू प्रशस्त मात्रमा रहेका छन् । जनसंख्याको चाप, चरीचरन, आगलागी, घाँस, दाउरा, सोत्तर र काठदाउरामा अत्यधिक चाप भएकोले यस क्षेत्रका वनहरूको अवस्था तथा हैसियतमा गत विगतका वर्षहरूमा खासै सुधार आएको थिएन । तर जब यी क्षेत्रहरू सामुदायिक वनका रूपमा स्थानीय उपभाक्ता समुहलाई हस्तान्तरण भएपश्चात उचित संरक्षण भएकोले वनको हैसियतमा सुधार हुदै आएको देखिएको छ । रातमाटे र विदुर ईलाका वन कार्यालय अन्तरगतका वन क्षेत्रहरूमा पोल साइजका साल वनहरूमा पुर्नउत्पादनको अवस्था निकै राम्रो रहेको छ । उत्पादनशिलताका आधारमा वनलाई यसरीवर्गीकरण गरिएको छ । जसमा सबै भन्दा धेरै खोटे सल्ला ३३ प्रतिशत र सबै भन्दा कम कोणधारी वन रहेको पाइन्छ ।

सि.नं.	वनको किसिम	क्षेत्रफल	प्रतिशत
१	साल	२००५	१५.८
२	नदीकिनाराकामिश्रितचौडापात	१५७५	१२.५
३	खोटेसल्ला	४१७१	३३
४	माथिल्लामिश्रितचौडापात	३४१९	२७
५	अन्यकोणधारीवन	१४७८	११.७
जम्मा		१२,६४८	१००

श्रोत: जिल्लावनकार्यालय, नुवाकोट

प्रशस्त मात्रामा रहेको खेति योग्य जमिन, वनजंगल, जलश्रोत र केहि मात्रामा पाईन खनिज पदार्थ समेतलाई यस जिल्लाका प्रमुख प्राकृतिक श्रोतहरूको रूपमा लिन सकिन्छ । कुल ३५५ को सङ्ख्यामा रहेका सामुदायिक वन लगायत राष्ट्रिय वन, धार्मिक वन र निजि वन समेत कुल ३५९९१ हेक्टर क्षेत्रफलमा रहेको वन जंगल र झाडीले जिल्लाको कुल क्षेत्रफलको ५५ प्रतिशत भन्दा धेरै

स्थान ओगटेको छ । लाङटाङ राष्ट्रिय निकुञ्ज र शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्जको आंशिक क्षेत्रले यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल मध्ये २३७.२८ हेक्टर जमिन ओगटेकोले संरक्षित जैविक सम्पदामा समेत उल्लेखनिय योगदान पुगेको छ । ठूला प्रजातिका रुखविरुवा, विभिन्न किसिमका जडिवुटीहरू, गैर काष्ठ प्रजातिका बोटविरुवा, जंगलीजनावर, विभिन्न प्रजातिका चरा, माछा र किट पतंग तथा सुक्ष्म जीवहरू यहाँको जैविक विविधताका अवयवहरू हुन । जलश्रोत तर्पाम त्रिशुली र तादी नदी तथा तिनीहरूका सहायक नदी लगायत अन्य खोला नाला र ताल तलैया हरूको प्रमुख योगदान रहेको छ । त्रिशुली र तादी नदी जस्ता प्रमुख जलधारका क्षेत्र लगायत यस जिल्लामा ३६को सङ्ख्यामा उपजलाधार क्षेत्रहरू समेत रहेका छन् ।

सि.न.	विवरण	क्षेत्रफल(हे.मा)	प्रतिशत
१	वन जंगलले ढाकेको क्षेत्र	३५९९४.९९	३२.१२
१.१	सामुदायिक वन	२४८४९.५१	२२.१६
१.२	सरकार द्वारा व्यवस्थित वन	१११४५.४८	९.९४
१.३	धार्मिक	६.०७६९	०.००५४
२	घांसक्षेत्र	१२०४.००	१.०७
३	कृषि योग्य जमिन	६०३५६	५३.८३
३.१	निजी वन	७.८०	०.००६९
३.२	कृषि क्षेत्र	६०३४८.२०	५३.८३
४	अन्य	१४५४५.००	१२.९८
	जम्मा	११२०९९.९९	१००

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, नुवाकोट

यस नुवाकोट जिल्लामा रहेका सरकारी जग्गाको विवरण मा खेत, भिरपाखा कुलो, जंगल वाटो सडक आदिले ओगटेको साविकका गाविस अन्ततगको जग्गा क्षेत्रफल यस प्रकार रहेको छ ।

जैविक विविधता सम्बन्धी विवरण: प्राणीहरूको प्रमुख प्रकारः प्रजातिय विविधता

	प्रमुख प्रकार/ प्रजाति
जङ्गली जनावर	चितुवा, निरविरालो, मलसाँप्रो, कालोभालु, बदेले, रतुवा, स्याल, दुम्सी, बाँदर
चरा	लुँइचे, तिन्ना, कालिज, डाफे, दुकर, मैना, कोइली, लाटो कोसेरो, सुगा, आदि ।
माछा	शहर, कल्ले, असला, खस्ने, लोरी, नकटा, काप्रे, सिन्ने, टेण्डा, भिती, बुदुना, जलकपुर, टिले, चेटी, भोटी, फकेटा, सिन्धी, हिले, बाघे, गुच, बाम, टाउट आदि

श्रोत: जिल्ला वन कार्यालय, नुवाकोट

४.९ खानेपानी तथा सरसफाइ

जिल्लाको लगभग ९० प्रतिशत गा. पा तथा नगरपालिकाहरूमा ८५ प्रतिशत भन्दा ज्यादा घर परिवारका लगभग ७३ प्रतिशत जनसंख्याको पहुँचमा सरकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रको प्रयासवाट खानेपानीको सुविधा उपलब्ध भएको छ । लगभग २२ प्रतिशत जनसंख्याले मात्र आधुनिक फलसयुक्त ट्वाइलेटको प्रयोग गर्दछन जवकि आधा भन्दा धेरै जनसंख्याको पहुँचमा साधारण किसिमको समेत ट्वाइलेट नभएको तथ्यांक पाईन्छ । करिव ९५ प्रतिशत परिवारहरूको आफ्नै स्वामित्वमातमा दुइ तिहाइ भन्दा बढी परिवारहरूसँग पक्कि घर वा आवास इकाइ रहेको पाईन्छ । त्यसै गरी लगभग ८५ प्रतिशत घर परिवारहरूले धारा वा पाइपवाट खानेपानीको सुविधा, ८० प्रतिशत भन्दा ज्यादा घरपरिवारहरूले इन्धनको मुख्य श्रोतको रूपमा दाउरा र ५० प्रतिशत भन्दा ज्यादा घरपरिवारहरूले विजुलीलाइ प्रकाशको प्रमुख श्रोतको रूपमा प्रयोग गर्दछन ।

प्रमुख जलाधार क्षेत्रहरू

प्रमुख जलाधार क्षेत्रहरूलाई लिएर हेर्दा मुख्य जलाधार क्षेत्रहरूको नाम, उपजलाधार, ओगटको क्षेत्रफल तथा उचाईको तथ्यांकीय विवरण उल्लेख गरिएको छ । त्रिशुली नदी क्षेत्रको कोल्फुखोला उपजलाधारको क्षेत्रफल १८५ कि मि तथा तादी नदी क्षेत्रको तादी खोला उप जलाधारको क्षेत्रफल ३९० किमि रहेको छ भने सबै भन्दा लामो तादी खोलाको लम्बाइ ४३.५ कि मि रहेको छ ।

प्रमुख जलाधार क्षेत्रहरू						
सं. क्र.	जलाधार क्षेत्र	उपजलाधार क्षेत्र	क्षेत्रफल (किमि)	नदीको लम्बाइ (मि)	उचाइ	
					अधिकतम (मि)	न्युनतम(मि)
१	त्रिशुली नदी क्षेत्र	फलाखखोला	१५०	२६.५	४५९०	६२५
		सलाखखोला	१२०	१८.५	३५८०	६४०
		कोल्फु खोला	१८५	३९	२३१७	१८५
२	तादीनदी क्षेत्र	तादी खोला	३९०	४३.५	५१५०	५६०
		लिखु खोला	१६५	२७.५	२७३०	लिखु खोला

४.१० सहकारी सम्बन्धी विवरण

गा.पा/न.पा	गाँउपालिका/नगरपालिकाको नाम	सहकारी सं.लि को संख्या	प्रतिशत
१	दुप्चेश्वर गाँउपालिका	२०	४.२७
२	पञ्चकन्या गाँउपालिका	३६	७.६९
३	तादी गाँउपालिका	३९	८.३३
४	सुर्यगढी गाउपालिका	२७	५.७७
५	विदुर नगरपालिका	१४१	३०.१३
६	ककनी गाँउपालिका	३२	६.८४
७	लिखु गाँउपालिका	३४	७.२६
८	शिवपुरी गाँउपालिका	१७	३.६३
९	तारकेश्वरगाँउपालिका	२१	४.४९
१०	बेलकोटगढीनगरपालिका	७२	१५.३८
११	मेघाडगाँउपालिका	१६	३.४२
१२	किस्पाडगाँउपालिका	१३	२.७८

श्रोत: डिभिजनसहकारीकार्यालय,नुवाकोट

नुवाकोट जिल्लामा कार्य प्रगतिको आधारमा रहेका सहकारी सम्बन्धी विवरण यस प्रकार छन ।

क्रस	कार्य प्रकृतिका आधारमा सहकारी संस्था	संख्या	प्रतिशत
१	बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाहरू	८५	१६.९७
२	कृषि सहकारी संस्थाहरू	२३०	४५.९१
३	बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाहरू	९४	१८.७६
४	उपभोक्ता सहकारी संस्थाहरू	११	२.२०
५	दुग्ध सहकारी संस्थाहरू	७	१.४०

क्रस	कार्य प्रकृतिका आधारमा सहकारी संस्था	संख्या	प्रतिशत
६	सामुदायिक सहकारी संस्थाहरु	८	१.६०
७	सामाजिक उद्यमी सहकारी संस्थाहरु	१२	२.४०
८	माछा सहकारी संस्थाहरु	१	०.२०
९	तरकारी सहकारी संस्थाहरु	१	०.२०
१०	क्विफ सहकारी संस्थाहरु	१६	३.१९
११	स्वास्थ्य सहकारी संस्थाहरु	३	०.६०
१२	सुपथ मूल्य सहकारी पसल	३३	६.५९

श्रोत: डिभिजनसहकारीकार्यालय, नुवाकोट

४.११ जिविकोपार्जन र खेती प्रणाली (Livelihood and Farming System)

यस नुवाकोट जिल्लामा सञ्चालित प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई (तरकारी-जोन) नुवाकोट को मुख्य कार्य क्षेत्र रहेको शिवपुरी, दुप्लेशोर, पन्चकन्य, ककनी गाँउपालिका को जिविकोपार्जन मुख्यतः कृषिमा आधारित छ। मुख्य जाति तामाङ, ब्राहमण, क्षेत्री आदि रहेको यस क्षेत्रमा कृषि पेशा मार्फत वर्ष भरि खान नपुग्ने अवस्था रहेको पाइयो। यसको मुख्य कारणका रूपमा सिँचाई अभाव प्रमुख समस्या हो। सिँचाई अभाव कै कारण वर्षायाम मा मात्र खेति हुने गरेको छ। यस कारण यहाँका कृषक परिवार कृषि पेशा त्यागेर विदेश पलायन हुने, लाहुर जाने वा शहरी क्षेत्रमा बसाँईसराइ गर्ने गरेको पाइयो। नया पुस्ता खेतीमा संलग्न हुन नचाहने अवस्थाले गर्दा यस क्षेत्रको खाद्य सुरक्षामा ध्यान पुर्याउने समय आएको देखिन्छ।

साथै यस गाँउपालिका भित्र मुख्य रूपमा दुई किसिमको खेती प्रणाली अवस्थित रहेको पाइयो। खेतमा सामान्यतया दुई बाली धान लगाउने र हिउँदमा जग्गा बाझो राखे गरेको पाइयो भने कतै कतै चाँहि एक बाली धान लगाएर हिउँदमा गहुँ लगाउने चलन देखियो। त्यसतै गरी भिरालो जमिनमा कान्ला बनाई खेती गर्ने चलन पनि देखियो। तर बारीहरुमा सिँचाईको अभावका कारण वर्षामा मात्र मकै तथा कोदो रोप्ने चलन छ।

४.१२ सिँचाईको श्रोत र उपलब्धता (Irrigation Sources and Availability)

यस जोनको कार्यक्षेत्र भित्र पर्ने गाँउपालिका को क्षेत्रमा पर्ने खोला, मुल, खोल्सा, खहरे खोला इत्यादि मुख्य सिँचाई श्रोत हुन। साथै यस क्षेत्रमा कतिपय, पलाष्टिक पोखरी, पक्की पोखरीको निर्माणबाट सिँचाईको पूर्ति हुदै आएको छ। तर पनि धेरै जसो भू-भाग सिँचाईका लागि वर्षामा निर्भर देखिन्छ। यस कारण बोरिड तथा लिफ्ट सिँचाई आदिका मार्फत सिँचाई उपलब्ध भएमा जमिनको उत्पादकत्व हालको अवस्थामा भन्दा बढ्नेछ र जिविकोपार्जनमा पनि मद्दत मिल्ने छ।

४.१३ कृषि सामग्रीको अवस्था (Status of External Inputs in Agriculture)

यस क्षेत्रमा कृषि कच्चा पदार्थ तथा कृषिका लागि रासायनिक मल, बीउ, रासायनिक विषादी आदिका लागि यही जिल्लामा तथा काठमाडौँ अवस्थित एग्रीभेट तथा सहकारी मार्फत लिन सकिन्छ। आवश्यकता अनुसारको रासायनिक मल समयमा उपलब्ध हुदैन। गाँउ सम्म यसको विस्तार भई सकेको छैन। यसका कारण किसानहरुलाई अत्यावश्यक कृषि सामग्री किन्नका लागि पनि चर्को यातायात भारा तिर्नु पर्ने बाध्यता रहेको छ। यसले गर्दा कृषि लागत बढ्न गई मुनाफा कम हुने देखिन्छ। अर्कोतर्फ समयमा अत्यावश्यक कृषि सामग्री नपाउने समस्याले पिडित छन्।

४.१४ पूर्वाधारको अवस्था सडक, विद्युत, बजार, (Status of Infrastructure)

सामान्यतया यस कार्यक्षेत्र भित्र सडक विस्तारको कार्यक्रम तीव्र रूपमा बढी रहेको कारण धेरै जसो सबै स्थानमा सडकको पहुँच पुगेको छ। विस्तारित सडकहरू प्रायः कच्ची र केही सडक ग्राभेल हुँदै छन्। तर बर्खामा कच्ची सडकहरूमा यातायात नचल्दा किसानहरूलाई तरकारी बेचबिखनमा गाह्रो पर्दछ। तर अन्य बेलामा धेरै जसो स्थानहरूमा सडकको पहुँच रहेको कारण भविष्यमा तरकारीको बजार व्यवस्थापनका लागि पनि सहज हुने देखिन्छ।

विद्युतको पूर्वाधार यस जोनको कार्यक्षेत्र भित्र सबै स्थानमा पुगेको छ। यस कारण विद्युत जन्य औजारहरूको वितरण गर्दा कुनै समस्या पर्दैन। यस कार्यक्षेत्रको मुख्य बजार बिदुर, बट्टार, काठमाडौँ हो। किसानहरू आफ्नो दैनिक उपभोग्य सामग्री देखि सम्पूर्ण सामान खरिदका निम्ती यहाँ आउने गर्छन्।

४.१५ सुचना तथा सञ्चारको अवस्था (Status of Access to Information Technologies)

यस क्षेत्रमा सुचना तथा सञ्चारको अवस्था राम्रो रहेको पाइयो। स्थानीय एफ.एम, टेलिभिजन आदिको उलेख्य उपस्थितिका कारण पनि सुचना प्रसारमा सहयोग पुगेको छ। । जालपा, रेडियो नेपाल, सगरमाथा, रेडियो राजमार्ग, कान्तिपुर, रेडियो त्रिशुली, गज्जवको रेडियो ररेडियो राजधानी जस्ता एफ एम आदिका मार्फत सुचना पुगेको पाइन्छ। साथै सञ्चारका हिसाबले नेपाल टेलिकम र एन. सेल मुख्य सञ्चार प्रदायक कम्पनी हुन्।

४.१६ सहयोगि निकाय सरकारी तथा गैर-सरकारी (Support Services)

यस नुवाकोट जिल्लामा अवस्थित परियोजना कार्यान्वयन इकाई (तरकारी-जोन) को कार्यक्षेत्र भित्र कार्य गरिरहेका अन्य सहयोगी संघसस्था धेरै सङ्ख्यामा भए तापनि मुख्य रूपमा काम गर्ने संस्थाहरू निम्न रहेका छन् ।

१. जिल्ला कृषि विकास कार्यालय ढ. कृषि शाखा ,स्थानिय तहहरू
२. साना किसान सहकारी संस्था लि. ९. के.सि.डि.सी नेपाल
३. सु-आहारा
४. कृषि सामग्री कम्पनी .लि
५. एग्रोभेट
- ६.जिल्ला पशु सेवा कार्यालय
७. डिभिजन सिँचाई कार्यालय आदि।

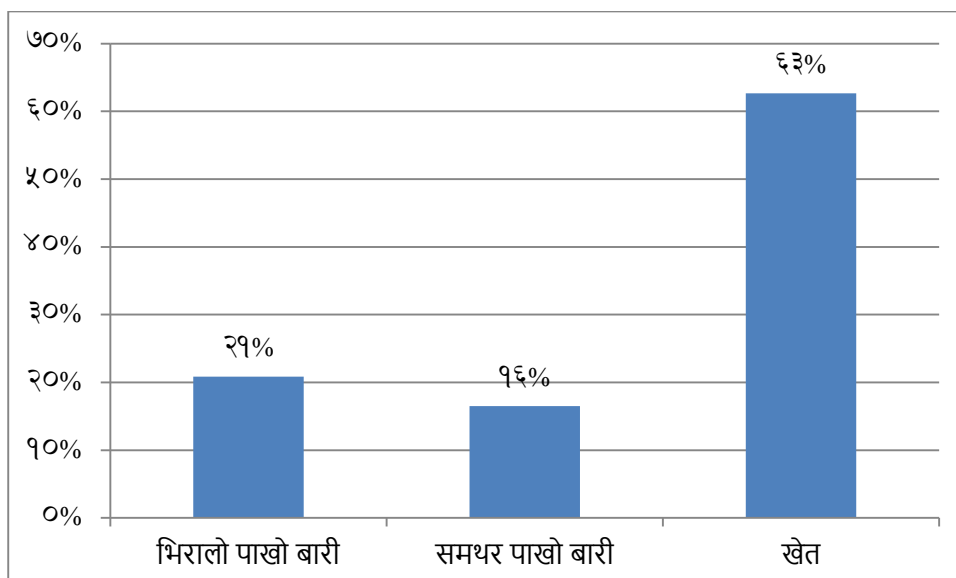
५ जोन क्षेत्रहरूको आधारभुत तथ्यांकहरू

५.१ जमिनको विवरण

यस परियोजना आवद्ध किसानहरूको जमिनको प्रकार सम्बन्धी विवरण यस प्रकार छ

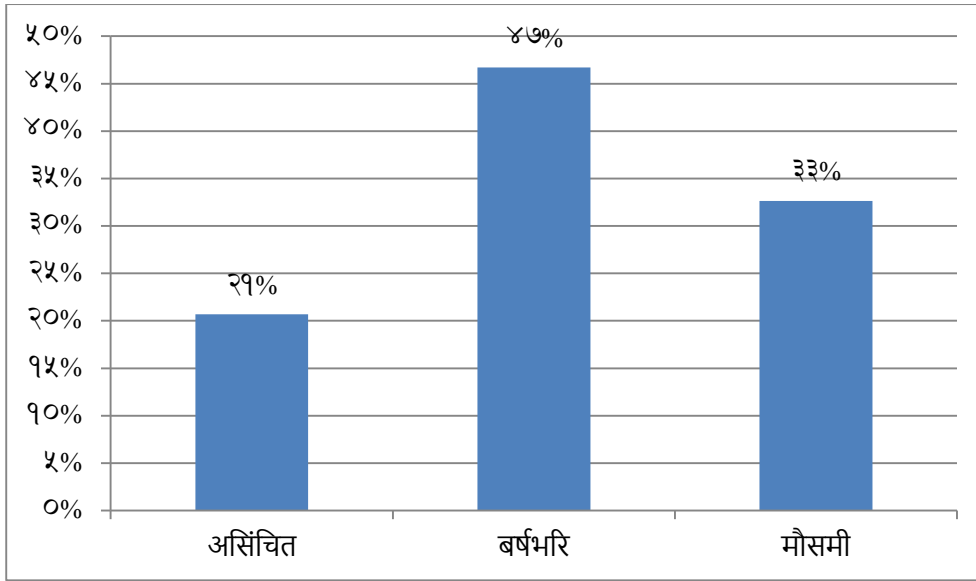
जमिनको विवरण	
भिरालो पाखो बारी	२१%
समथर पाखो बारी	१६%
खेत	६३%

यस परियोजनाको कार्यक्षेत्रमा गरिएको सर्वेक्षण अनुसार जम्मा घरधुरीको कुल जग्गा जमिन अनुसार खेत ६३ %, भिरालो पाखो बारी २१ % र समथर पाखो बारी १६ % रहेको देखिन्छ।

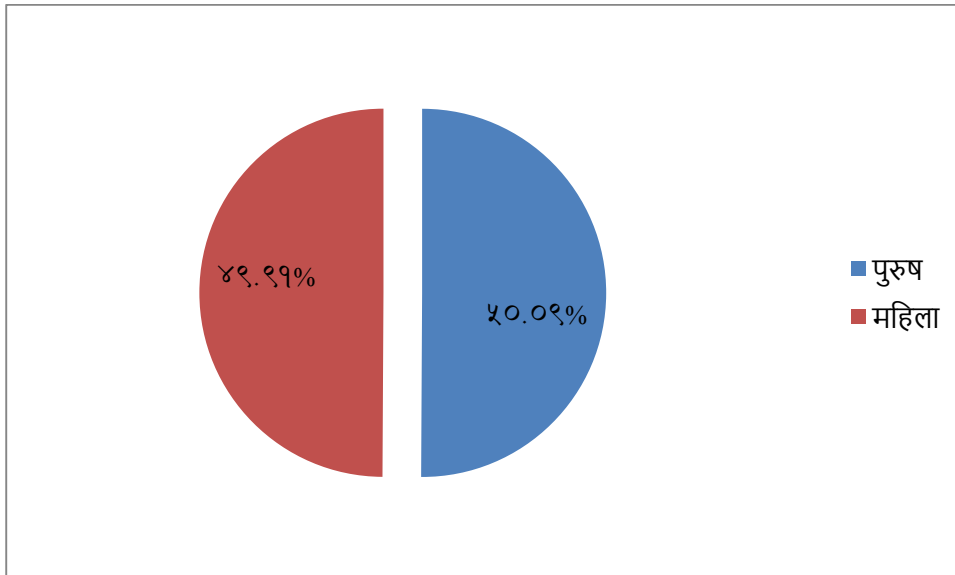

जमिनमा सिचाइको विवरण	
असिंचित	२१%
वर्षभरि	४७%
मौसमी	३३%

यस परियोजनाको कार्यक्षेत्रमा गरिएको सर्वेक्षण अनुसार जम्मा घरधुरीको कुल जग्गा जमिन अनुसार असिंचित २१ %, वर्षभरि सिंचित ४७ % र मौसमी सिंचित ३३ % रहेको देखिन्छ।

५.२ जनसंख्याको विवरण

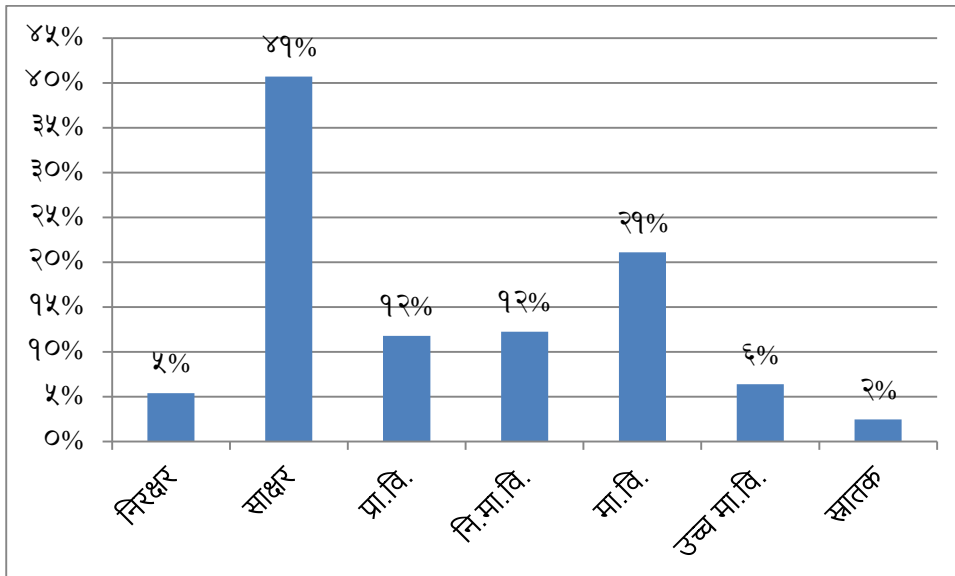

यस आ.ब २०७४/७५ सम्म यस जोनमा आवद्ध कृषक सङ्ख्याका आधारमा महिला ४९.९९ प्रतिशत तथा पुरुष ५०.०१ प्रतिशत रहेको पाइयो।

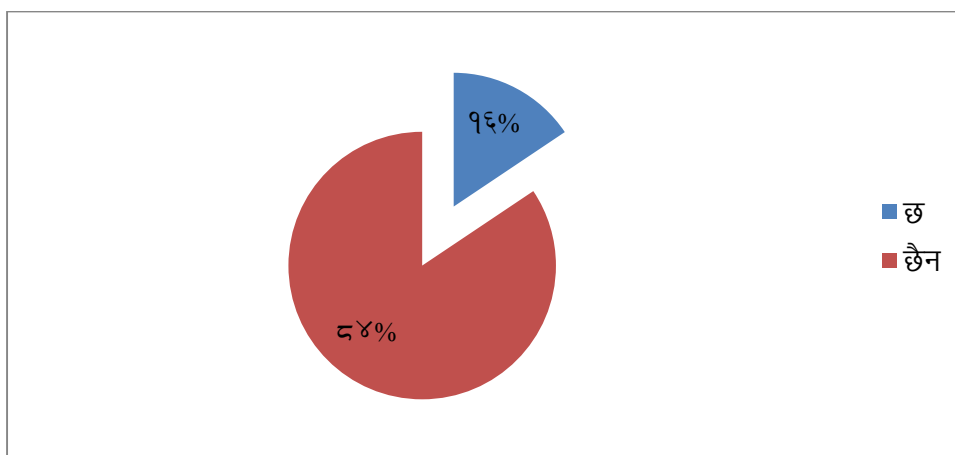
५.३ शैक्षिक योग्यता

शैक्षिक योग्यता	
निरक्षर	५%
साक्षर	४९%
प्रा.वि.	९२%
नि.मा.वि.	९२%
मा.वि.	२९%
उच्च मा.वि.	६%
स्नातक	२%

त्यसै गरी शिक्षाको स्तरको विवरण विश्लेषण गर्दा निरक्षर ५ प्रतिशत, साक्षर ४९ प्रतिशत, प्राथमिक तह सम्मको शिक्षा हासिल गर्ने १२ प्रतिशत, निम्न माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा हासिल गर्ने १२ प्रतिशत, माध्यमिक तह सम्मको शिक्षा हासिल गर्ने २९ प्रतिशत, उच्च मा.वि. सम्मको शिक्षा हासिल गर्ने ६ प्रतिशत र स्नातक सम्मको शिक्षा हासिल गर्ने २ प्रतिशत देखिन्छ।

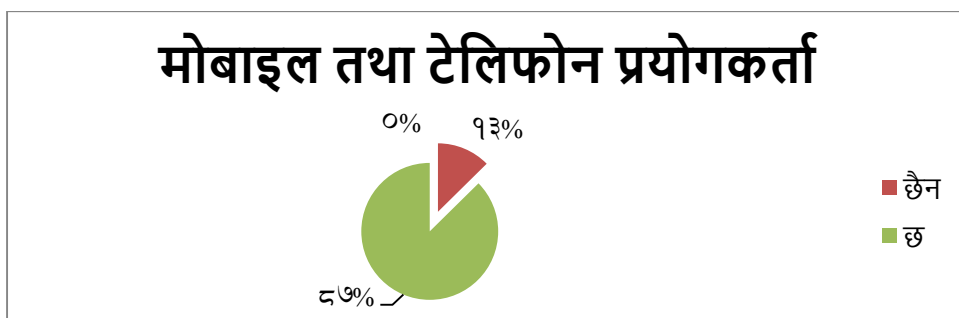

५.४ अरुको जग्गा भाडामा वा अधियामा गरेको

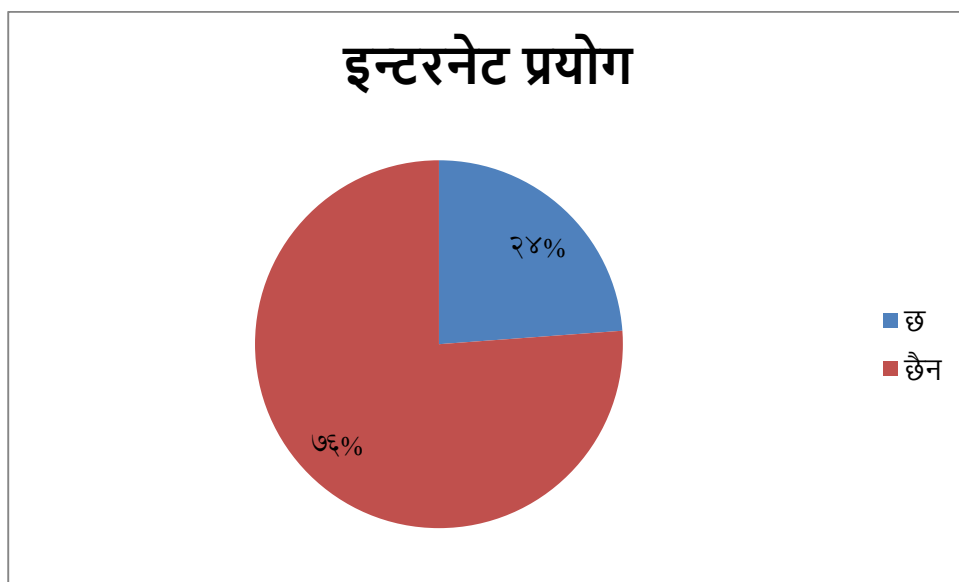

यस क्षेत्रका किसानहरू जम्मा ९६ प्रतिशतले मात्र अरुको जग्गा भाडामा लिएर वा अधियामा खेति गरेको र ४ प्रतिशतले आफ्नै जग्गामा खेति गरेको पाईयो .

५.५ मोबाईल तथा टेलीफोन

यस तरकारी जोनमा संलग्न किसानहरू मध्य ८७ प्रतिशतले मोबाइल प्रयोग गर्ने गरेको देखिन्छ .

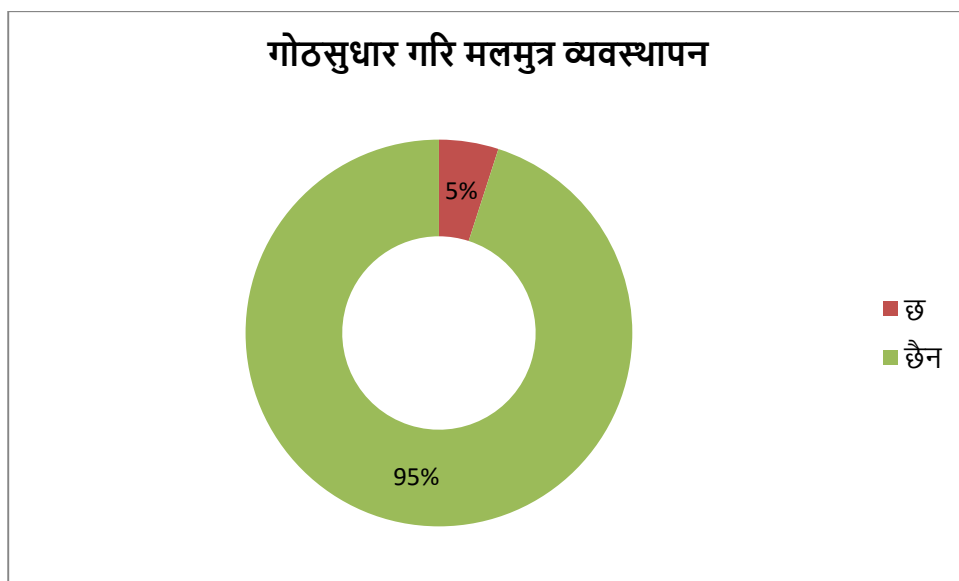

यसका साथसाथै तरकारी जोन मा संलग्न २४ प्रतिशत कृषकहरूले मात्र इन्टरनेट प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो .

५.६ मुख्य एफ.एम.

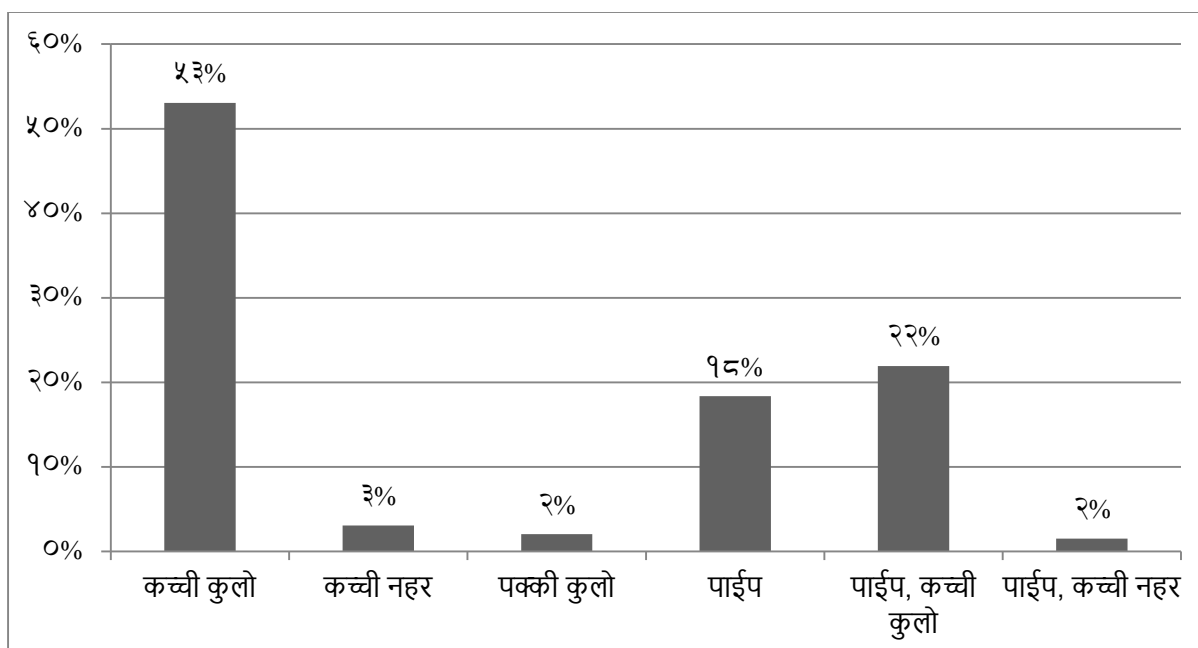
सर्वेक्षण गर्दै जादा यस भेगका किसानहरूले नुवाकोट., जालपा, रेडियो नेपाल, सगरमाथा, रेडियो राजमार्ग, कान्तिपुर, रेडियो त्रिशुली, गज्जवको रेडियो र रेडीयो राजधानी जस्ता एफ एम हरु सुन्ने गरेको पाइयो

५.७ गोठसुधार गरि मलमुत्र व्यवस्थापन

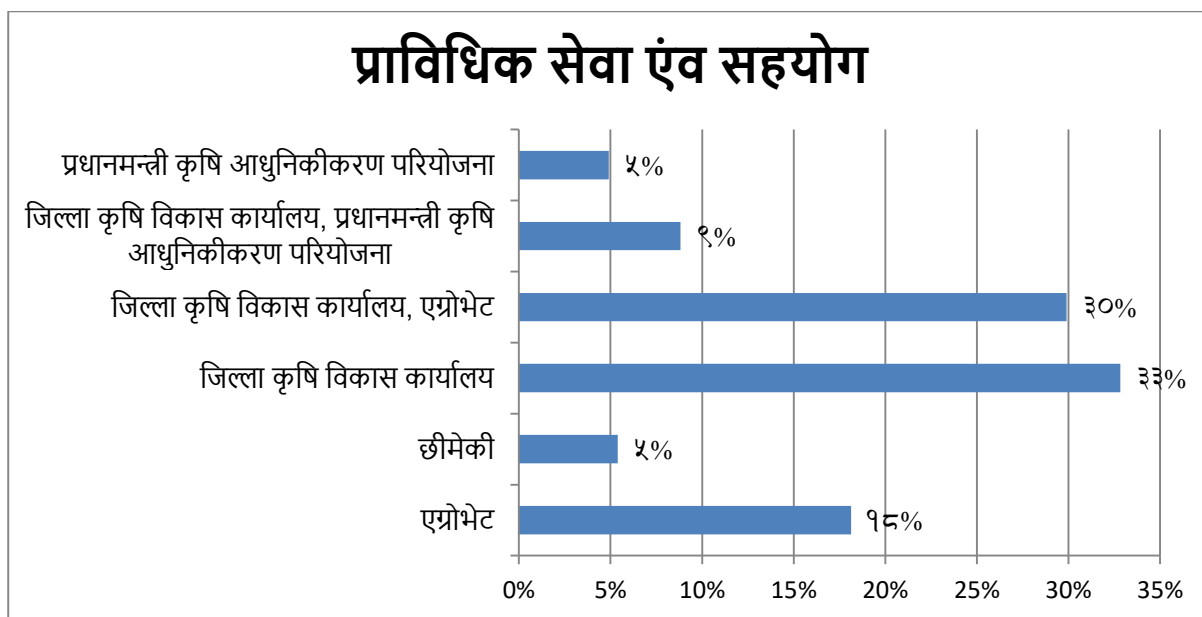
यस क्षेत्रमा करिब ५ % किसानहरूले मात्र भकारो सुधार गरेको पाइयो।

५.८ सिंचाइको पूर्वाधार भएकाहरूको विवरण

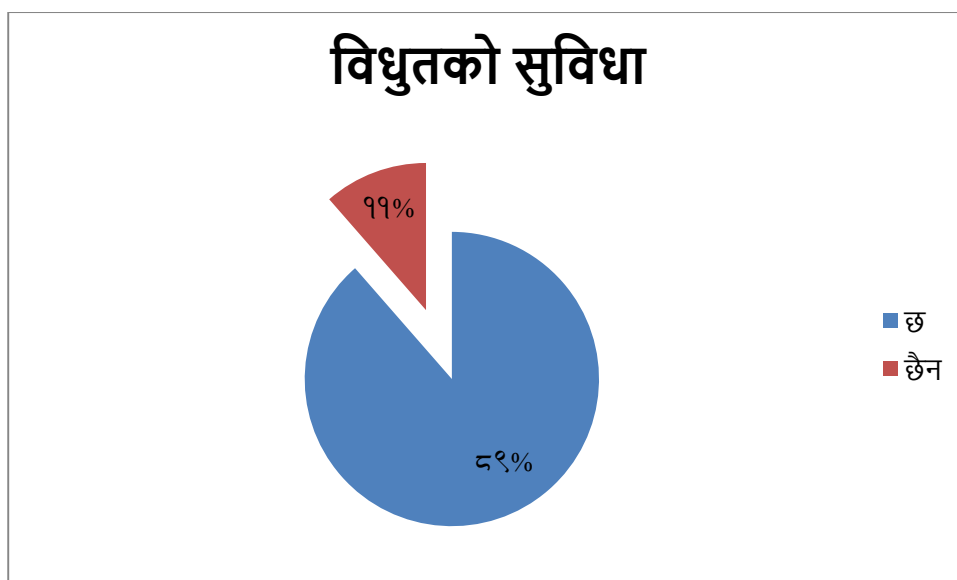
सिंचाइको पूर्वाधारको अवस्था हेर्दा कच्ची कुलोको प्रयोगबाट ५३ प्रतिशत, कच्ची नहरको प्रयोग बाट ३ प्रतिशत, पक्की कुलोको प्रयोग बाट २ प्रतिशत, पाईपको प्रयोगबाट १८ प्रतिशत, पाईप र कच्ची कुलोको प्रयोग बाट २२ प्रतिशत र पाईप र कच्ची नहरको प्रयोग बाट २ प्रतिशत सिंचाइ हुने देखिन्छ।

५.९ प्राविधिक सेवा एवं सहयोग

यस तरकारी-जोनको सञ्चालनसँगै ५ % किसानहरूले यस परियोजनाबाट सहयोग प्राप्त गर्दै आइरहेको पाइयो । तरकारी जोन रजिल्ला कृषि विकास कार्यालयबाट ९ %, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय र एग्रोभेट बाट ३० %, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय बाट ३३ %, विभिन्न एग्रोभेट बाट १८ % र छिमेकीबाट ५ % किसानहरूले प्राविधिक सेवा एवम सहयोग लिइरहेको देखियो ।

५.१० विधुतको सुविधा

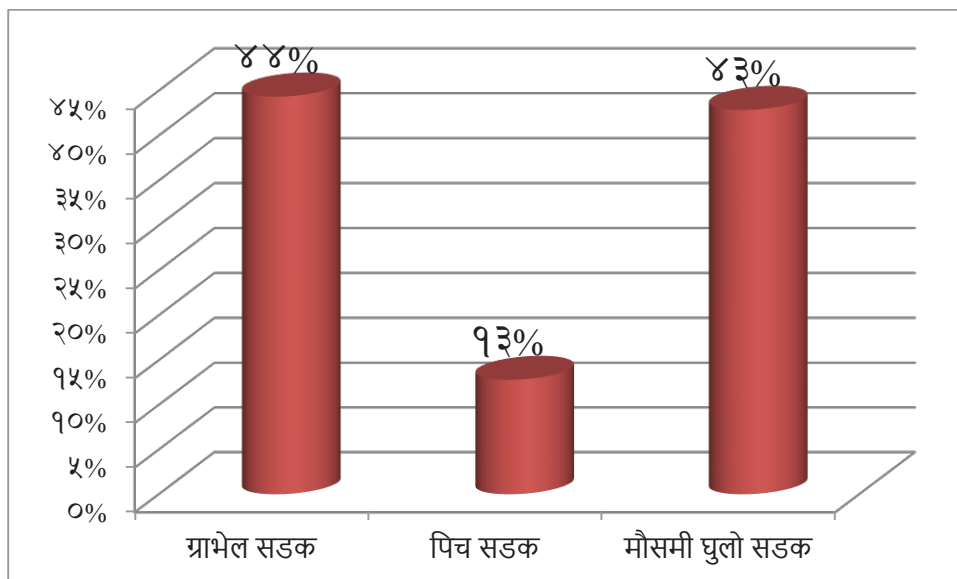

माथि उल्लेख भए अनुसार ९९ प्रतिशत मात्र घरधुरी विधुत सेवा बिहिन र ४९ प्रतिशत घरधुरीले विधुत सेवा लिईरहेको पाईयो .

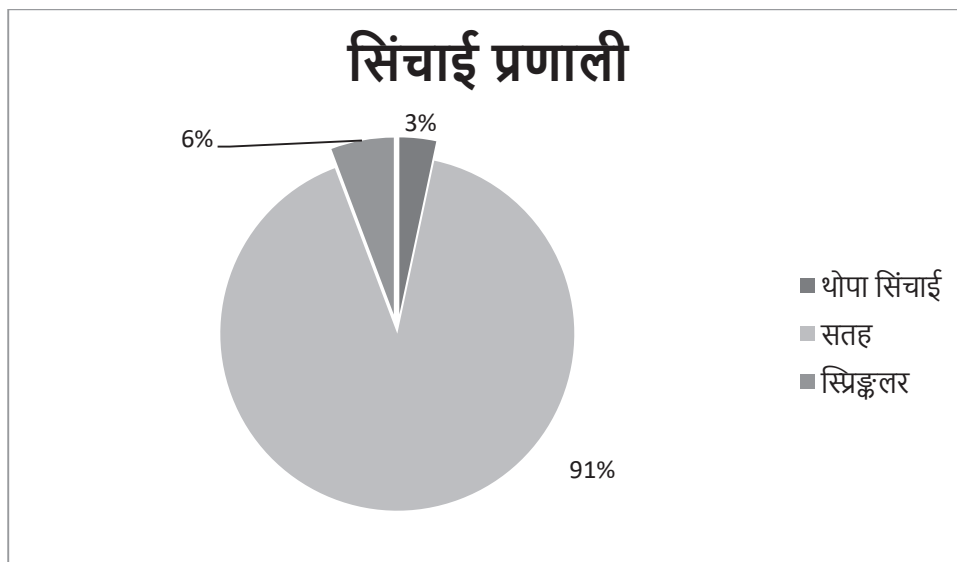
५.११ सडकको प्रकार

सडक सबै ठाँउमा पुगेको र सडकको प्रकारको विवरण

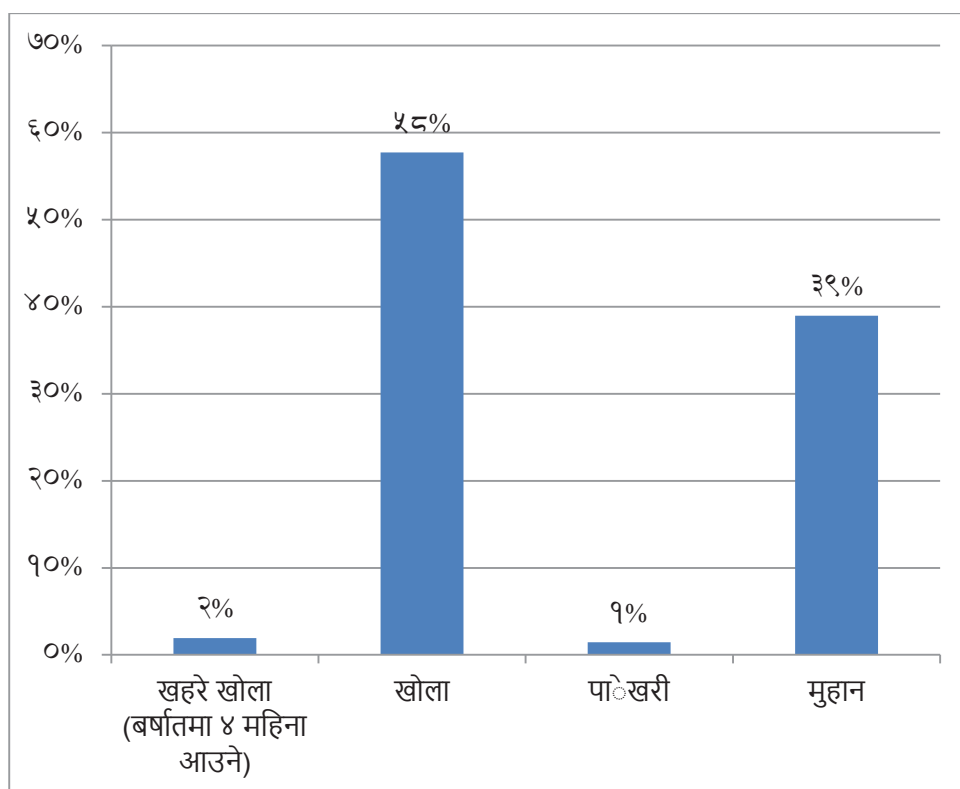
नुवाकोट, तरकारी जोन क्षेत्रमा सबै ठाँउमा सडक पुगेको देखियो . जसमध्ये ८८ प्रतिशत सडक ग्राभेल, ८३ प्रतिशत सडक मौसमी घुलो र ९३ प्रतिशत मात्र सडक पिच भएको पाईयो .

५.१२ सिंचाई प्रणाली

सिंचाईको श्रोतलाइ हेर्दा यस कार्यक्षेत्रमा सिंचाइका श्रोत मध्य ९१ प्रतिशत सतह सिंचाई , ६ प्रतिशत स्प्रिङ्गलर र जम्मा ३ प्रतिशत जमिनमा थोपा सिंचाई गर्ने गरेको देखिन्छ

सिंचाईको श्रोत

सिंचाईको श्रोतलाई हेर्दा यस कार्यक्षेत्रमा सिंचाइका श्रोत मध्य २ प्रतिशत सिंचाई खहरे खोलाबाट र ५८ प्रतिशत सिंचाइ खोलाबाट हुने देखिन्छ। पोखरी तथा मुहान श्रोतबाट सिंचाइ हुने क्षेत्रफल क्रमशः १ र ३९ प्रतिशत रहेको छ।

५.१३ मुख्य बाली प्रणाली र बाली पात्रो (Cropping pattern and crop calender)

५.१३.१ मुख्य बाली प्रणाली

खेत	बाली
धान - ० - मकै	मकै - कोदो - ०
धान - गहुँ - मकै	मकै - ० - ०
धान - तरकारी - मकै	मकै - तरकारी - ०
धान - तरकारी - तरकारी	
धान - आलु- धान	

५.१३.२ बाली पात्रो (Crop Calender)

बाली	उचाइ	बैशाख	ज्येष्ठ	आषाढ	साउन	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पुष	माघ	फागुन	चैत्र
मकै	५००-२००० मि.	मकै	मकै									मकै	मकै
धान	धान	धान	धान	धान	धान	धान	धान	धान					धान
कोदो					कोदो	कोदो	कोदो	कोदो					
आलु									आलु	आलु	आलु	आलु	
गहुँ									गहुँ	गहुँ	गहुँ	गहुँ	गहुँ
तरकारी	मौसमी	तरकारी	तरकारी	तरकारी					तरकारी	तरकारी	तरकारी	तरकारी	तरकारी
	बेमौसमी			तरकारी	तरकारी	तरकारी	तरकारी	तरकारी					

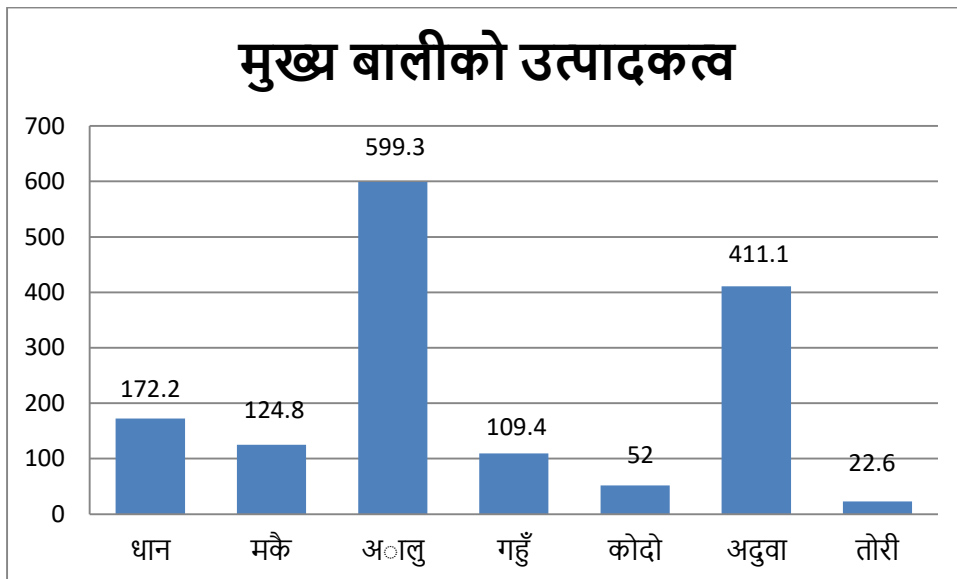
यस तरकारी जोन संचालित क्षेत्रको बाली पात्रो हेर्दा मुख्यतया धान खेति दुई मौसममा गर्ने गरेको पाईयो । चैते धान खेति चैत्र देखि आषाढ महिनासम्म र बर्खे धान खेति साउन देखि कार्तिक सम्म गर्ने गरेको पाईयो । यसैगरी कोदो खेति श्रावण देखि कार्तिक सम्म, आलु खेति मंसिर देखि फाल्गुन सम्म र गहुँ खेति मंसिर देखि चैत्र सम्म गर्ने गरेको पाईयो । मौसमी तरकारी खेति मंसिर देखि आषाढ सम्म र बेमौसमी तरकारी खेति आषाढ देखि कार्तिक सम्म गर्ने गरेको पाईयो ।

५.१३.३ मुख्यबालीको उत्पादकत्व

सि न	मुख्यबालीको उत्पादकत्व	
१	धान	१७२.२
२	मकै	१२४.८
३	आलु	५९९.३
४	गहुँ	१०९.४
५	कोदो	५२
७	अदुवा	४११.१
८	तोरी	२२.६

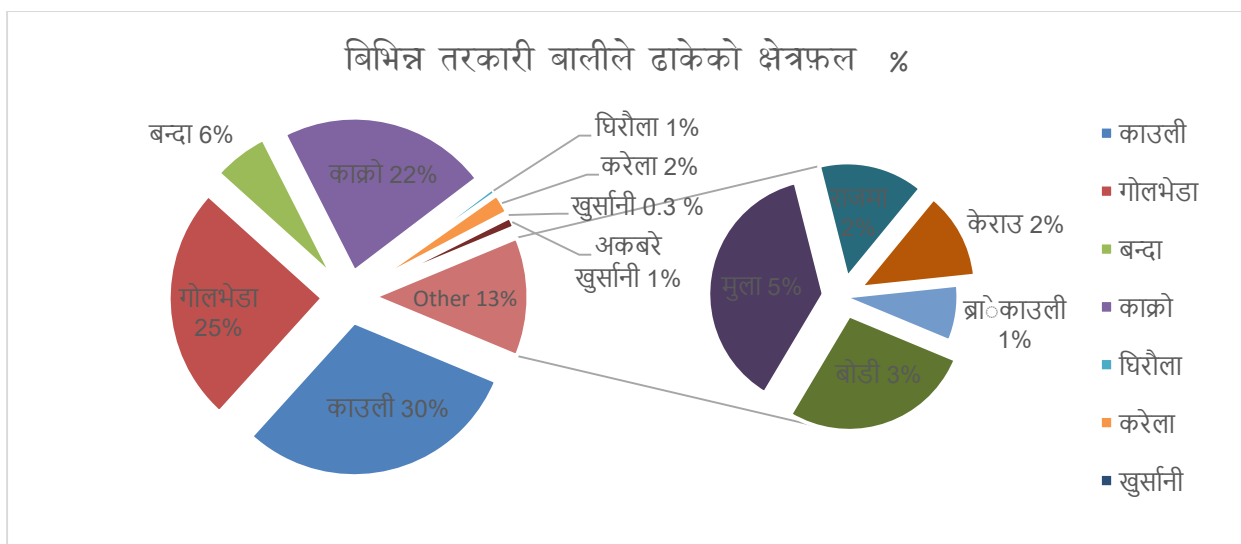
यस तरकारी जोन संचालित क्षेत्रमा खाद्धान्न वाली अन्तर्गत धान, गहुँ र मकै मुख्य लगाउने गरेको पाईयो। जसमध्य धानको उत्पादकत्व सबै भन्दा धेरै १७२.२ किलो प्रति रोपनी भएको पाईयो। त्यसैगरी मकैकोउत्पादकत्व १२४.८ किलो प्रति रोपनी, गहुँ को उत्पादकत्व १०९.४ किलो प्रति रोपनी र कोदोको उत्पादकत्व सबै भन्दा थोरै अर्थात् ५२ किलो प्रति रोपनी भएको पाईयो।

त्यसैगरी आलुको उत्पादकत्व ५९९.३, अदुवाको उत्पादकत्व ४११.१ र तोरीको उत्पादकत्व २२.६ रहेको पाईयो।

५.१४ विभिन्न तरकारी वालीले ओगटेको क्षेत्रफल प्रतिशत

तरकारी जोन क्षेत्रको सर्भेक्षणबाट कुल तरकारी लगाउने क्षेत्रफललाई १०० प्रतिशत मानी विभिन्न तरकारी वालीले ओगटेको क्षेत्रफललाई तलको पाई चार्टमा देखाईएको छ। यस जोन क्षेत्रका कृषकहरूले सबै भन्दा बाढी काउली तरकारी लगाएको बताए, कुल क्षेत्रफलको ३०% क्षेत्रफलमा लगाइएको पाइयो भने त्यस पछि गोलभेडा २५%, काक्रो २२%, बन्दा ६%, मुला ५%, बोडी ३%, करेला २% र अन्य तरकारी वाली जस्तै खुर्सानी, घिरौला, केराउ ब्रोकाउली गरि कुल ७%मा लगाइएको पाइयो।

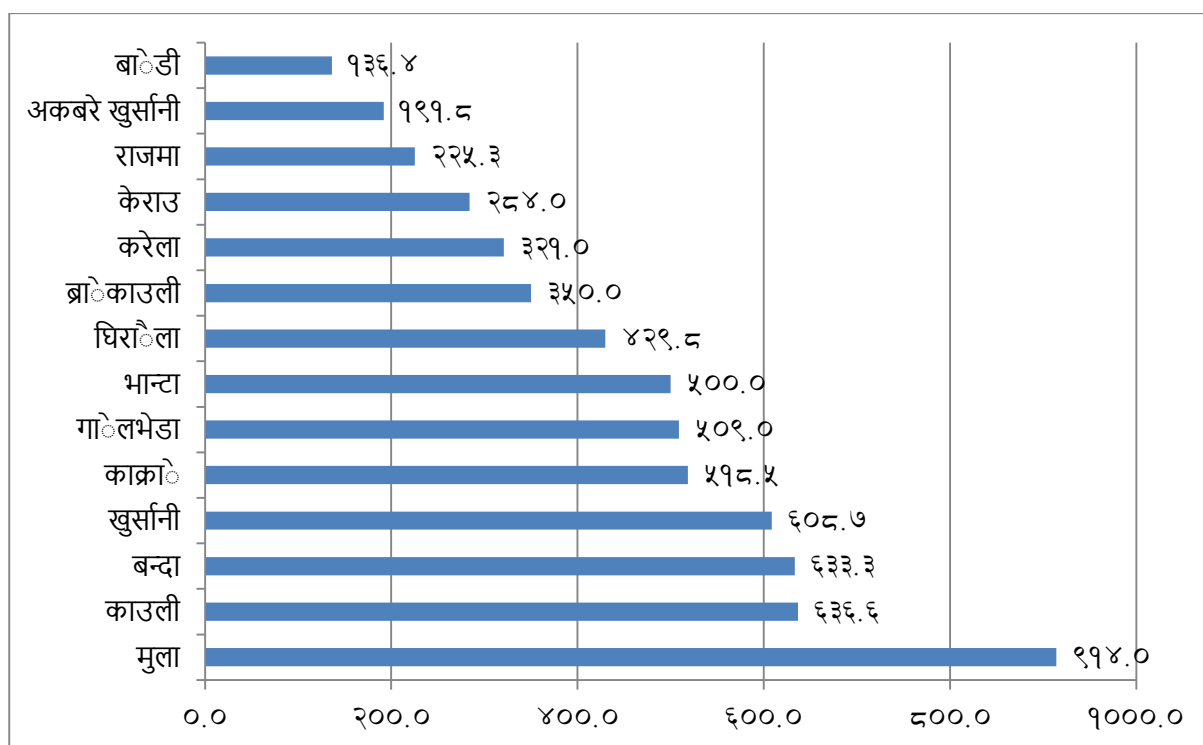
५.१५ कुलखेती गरेको जमिन र तरकारी खेती गरेको जमिन र आम्दानी विवरण

यस जोन क्षेत्रमा सर्भेक्षण गर्दा कुल खेती गरेको जमिनको २४ प्रतिशत क्षेत्रफलमा तरकारी खेती गरेको पाइयो । उक्त जमिनबाट उत्पादन भएको तरकारीले कृषकहरूले गर्ने कुल आम्दानीको ३२ प्रतिशत ओगटेकोतथ्यांक पाइयो । उक्त विवरण हरु तलका तालिकामा हेर्न सकिन्छ ।

५.१६ मुख्य तरकारी

बाली	क्षेत्रफल (रोपनी)	उत्पादन (किलो)	उत्पादकत्व (किलोप्रति रोपनी)	बाली उप्रान्तक्षति (%)	मुल्य (रु.)	विक्री परिमाण
काउली	२४४.६	१५५७२०	६३६.६३	६	३४	१४३६७७
गोलभेडा	२००.८	१०२२००	५०८.९६	७	३३	९१३१०
बन्दा	४६.९	२९७००	६३३.२६	४	२९	२५९६५
काक्रो	१७८	९२२९२	५१८.४९	६	३२	९०४७४
भान्टा	१	५००	५००.००	१०	-	३२५
घिरौला	४.७	२०२०	४२९.७९	५	३३	१५७५
करेला	१६.७	५३६०	३२०.९६	८	४१	५३२०
खुर्सानी	२.३	१४००	६०८.७०	७	९४	१२५७
अकबरे खुर्सानी	९	१७२६	१९१.७८	५	१३६	१५५१
वाेडी	२७.५	३७५०	१३६.३६	४	३४	३४५५
मुला	३७.८	३४५५०	९१४.०२	३	२७	३१५९५
राजमा	१५	३३८०	२२५.३३	४	५४	२९९०
केराउ	१२.५	३५५०	२८४.००	४	३९	३०६५
ब्राेकाउली	८	२८००	३५०.००	२	४०	२७४४

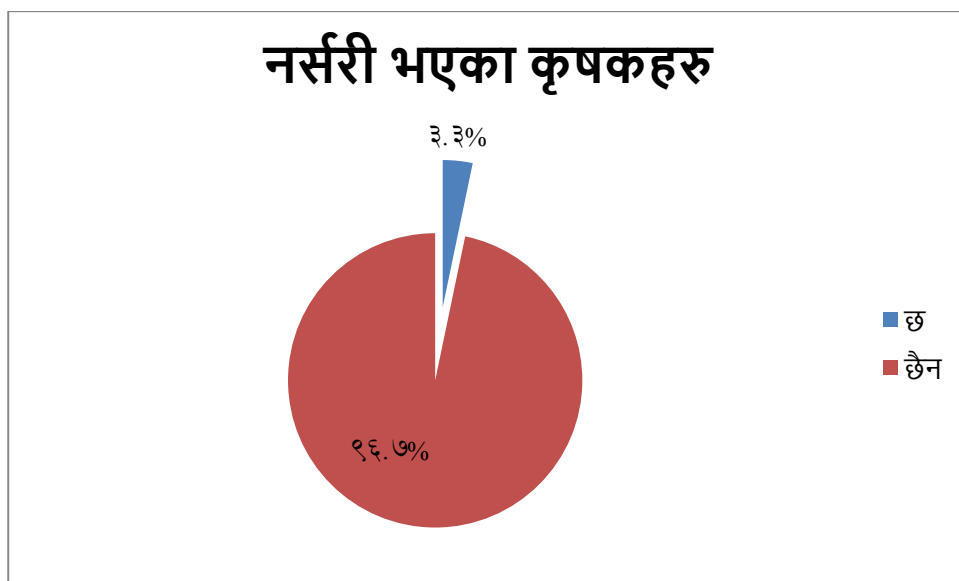
५.१७ उत्पादकत्व (किलो प्रति रोपनी)

घरघुरीको सर्वेक्षण अनुसार यस क्षेत्रमा लगाइएका तरकारीहरू मध्ये सबै भन्दा धेरै उत्पादकत्व मुलाको ९९४ किलो प्रति रोपनी रहेको पाइयो। त्यसैगरी काउलीको ६३६.६ किलो प्रति रोपनी, बन्दाको ६३३.३ किलो प्रति रोपनी, खुर्सानीको ६०६.७ किलो प्रति रोपनी, काक्राको ५९६.५ किलो प्रति रोपनी, गोलभेडाको ५०९ किलो प्रति रोपनी उत्पादकत्व रहेको पाइयो।

त्यसैगरी भान्टाको ५०० किलो प्रति रोपनी, घिरौलाको ४२९.६ किलो प्रति रोपनी र ब्रोकाउलीको ३५० किलो प्रति रोपनी उत्पादकत्व रहेको पाइयो। करेलाको ३२९ किलो प्रति रोपनी, केराउको २६८ किलो प्रति रोपनी, राजमाको २२५.३ किलो प्रति रोपनी, अकबरे खुर्सानीको ९९९.६ किलो प्रति रोपनी र बोडीको ९३६.४ किलो प्रति रोपनी उत्पादकत्व रहेको पाइयो।

५.१८ नर्सरी भएका कृषकहरु

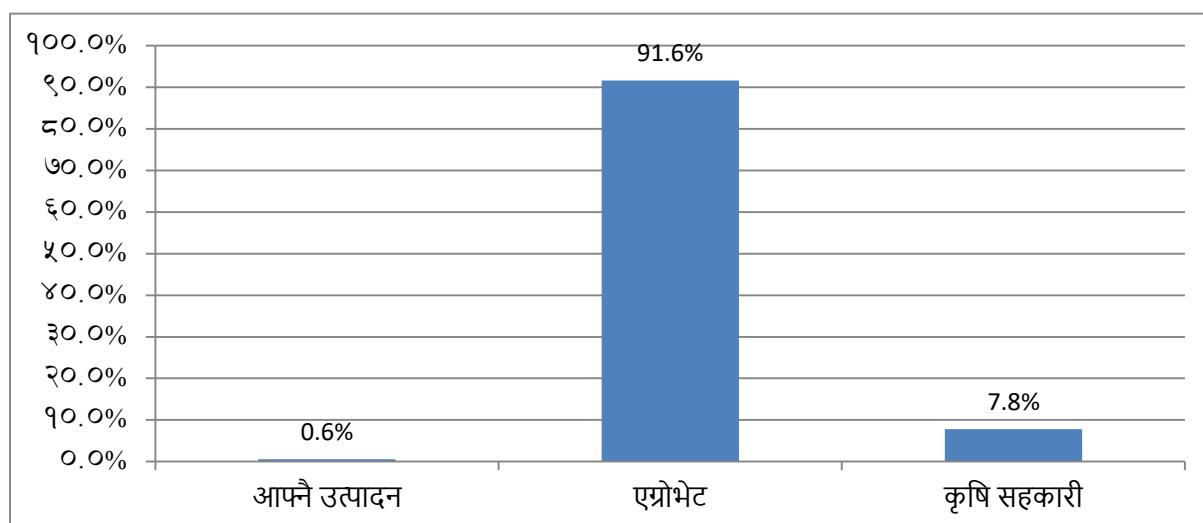

विरुवा उत्पादन गर्ने नर्सरीको अवस्था हेर्दा ३.३ प्रतिशत किसानहरुले मात्र नर्सरी बनाएर विरुवा उत्पादन गरेको देखियो।

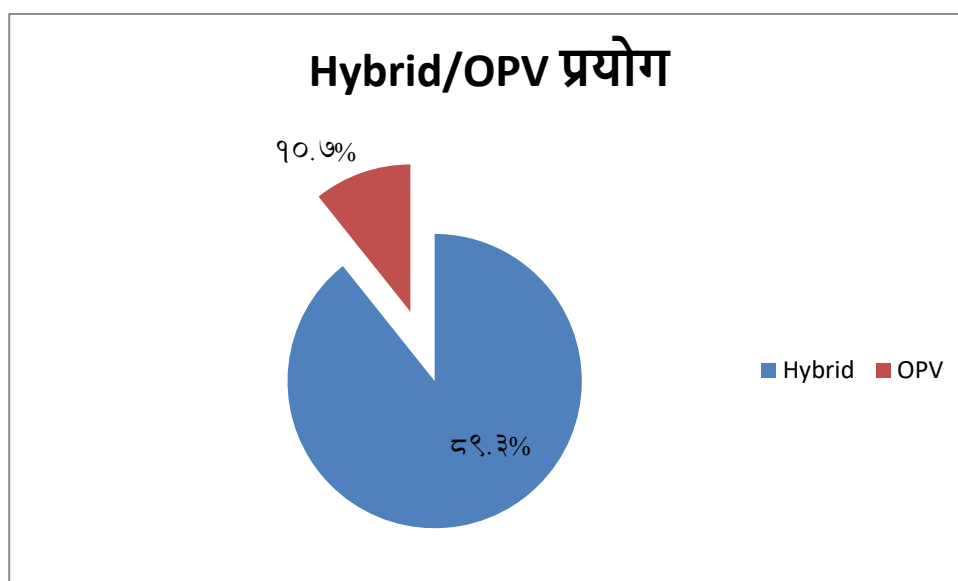
५.१९ नर्सरी भएका कृषकहरुको विवरण

कृषकको नाम	नर्सरीप्रकार	वार्षिकविरुवा उत्पादन
जयन्ति थापा	उठेकोब्याड	१००००
कमला थापा	उठेकोब्याड	५०००
यादव कुमारी श्रेष्ठ	उठेकोब्याड	५०००
माधव अधिकारी	सम्म ब्याड	१०००००
कल्पना भण्डारी	सम्म ब्याड	२५०००
रमा डंगोल	सम्म ब्याड	१०००००
सन्तमान डंगोल	सम्म ब्याड	१०००००

५.२० श्रोत बीउ ल्याउने ठाँउ

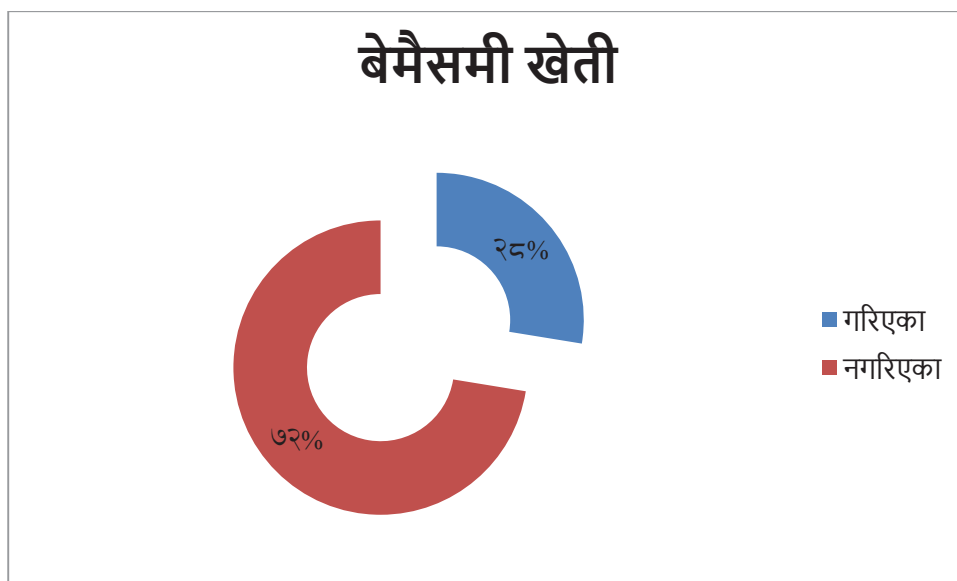
यस परियोजना कार्यक्षेत्रमा किसानहरू बीउको श्रोतको लागि मुख्य रूपमा एग्रो भेटमा निर्भर रहेको देखिन्छ । जस्मा परियोजना कार्यक्षेत्रमा ९१.६ प्रतिशत किसानहरूले विउ हरू एग्रोभेटमा निर्भर रहेको देखिन्छ । ७.८ प्रतिशत किसानहरूले कृषि सहकारी बाट र बाकी ०.६ प्रतिशत मात्र किसानहरूले आफैँ उत्पादन गरेको विउ प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो ।

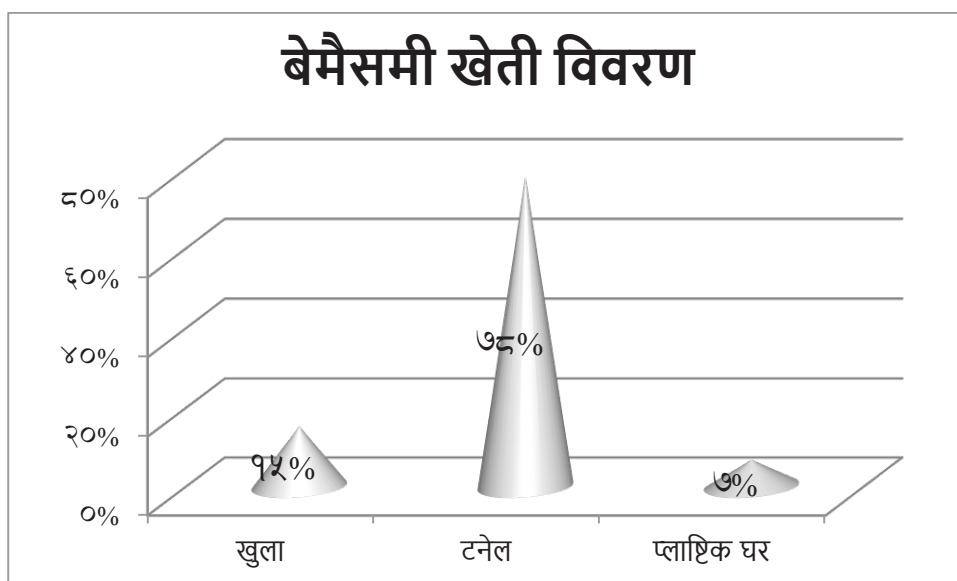
यस परियोजना संचालित क्षेत्रका ८९.३ प्रतिशत किसानहरूले हाइब्रिड विउको प्रयोग र जम्मा १०.७ प्रतिशत किसानहरूले लोकल विउको प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो .

५.२१ बेमैसमी खेती

यस क्षेत्रमा बेमैसमी तरकारी खेतीको अवस्था हेर्दा २८ प्रतिशत किसानहरूले बेमैसमी खेति गर्ने गरेको र ७२ प्रतिशत किसानहरूले बेमैसमी खेति नगरेको पाईयो । अब यस परियोजनाले किसानको आर्थिक बृद्धिको लागि बेमैसमी खेतमा गर्नमा प्रोत्साहन गर्नु पर्ने देखियो ।

यस परियोजनाको कार्यक्षेत्रमा बेमैसमी खेति गर्ने मध्य १५ प्रतिशत किसानहरूले खुल्ला ठाउमा तरकारी लगाउने गरेको, ७७ प्रतिशत किसानहरूले टनेल भित्र र बाकी ९ प्रतिशत किसानहरूले प्लास्टिक घर भित्र बेमैसमी खेति गर्ने गरेको पाईयो ।

विवरण	रोपनी
खुला	२६
टनेल	४०.२
प्लाष्टिक घर	३.५

यस कार्यक्षेत्र भित्र वेमौसमी खेतीकै कुरा गर्दा ४०.२ रोपनी जग्गामा टनेल बनाएर खेति गर्ने गरेको, २६ रोपनी जग्गामा खुल्ला तरिकाले वेमौसमी खेति गर्ने गरेको र जम्मा ३.५ रोपनी जग्गामा प्लास्टिक घर बनाएर खेति गर्ने गरेको पाईयो ।

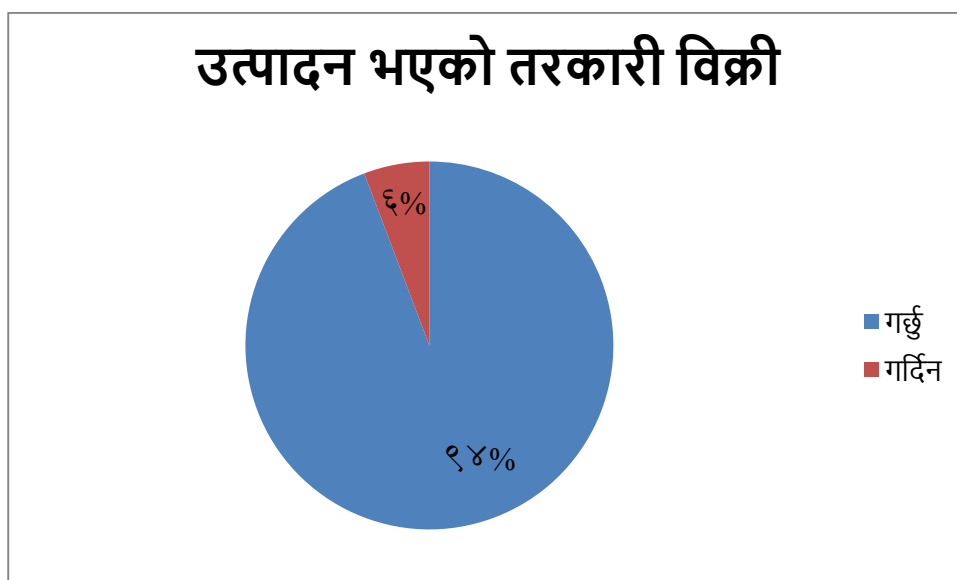
५.२२ मुल्य विवरण

सि न	बाली	२०७१	२०७२	२०७३
१	काउली	२६.३	३०.०	३४.७
२	गाेलभेडा	२५.३	२८.२	३२.९
३	घिराैला	३२.५	३६.७	३५.०
४	अकबरे खुर्सानी	२००.०	२००.०	१९८.३
५	बन्दा	२०.६	२३.९	२९.४
६	बाेडी	३०.०	३३.१	४१.९
७	मुला	१८.८	२४.१	२९.४
८	काक्राे	२४.६	२९.२	३५.८
९	करेला	३७.०	३७.५	३५.०
१०	खुर्सानी	७०.०	६५.०	५५.०
११	केराउ	३०.०	४०.०	६०.०
१२	भेडे खुर्सानी	१५०.०	२००.०	२५०.०
१३	ब्राेकाउली	३५.०	४५.०	५०.०
१४	राजमा	३०.०	३५.०	५०.०

यस परियोजना कार्यान्वयन इकाईको कार्यक्षेत्रमा विगत ३ वर्षमा तरकारीहरुको मुल्य हेर्दा चलन चल्ती अनुसार नै रहेको पाइयो । जसमा भेडे खुर्सानीको मूल्य २०७१ सालमा १५०, २०७२ सालमा २०० र २०७३ सालमा २५० सम्म पुगेको पाईयो । गोलभेडाको मुल्य भने ३ वर्षसम्म बढेपनि फरक भने त्यति धेरै पाईयन जसको मूल्य २०७१ मा २५.३, २०७२ मा २८.२ र २०७३ मा ३२.९ रहेको पाईयो. त्यसैगरी बन्दाको मूल्य भने २०७१ मा २०.६ रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा २३.९ रुपैया प्रति किलो र २०७३ सालमा यसको मूल्य प्रति किलो २९.४ रुपैया

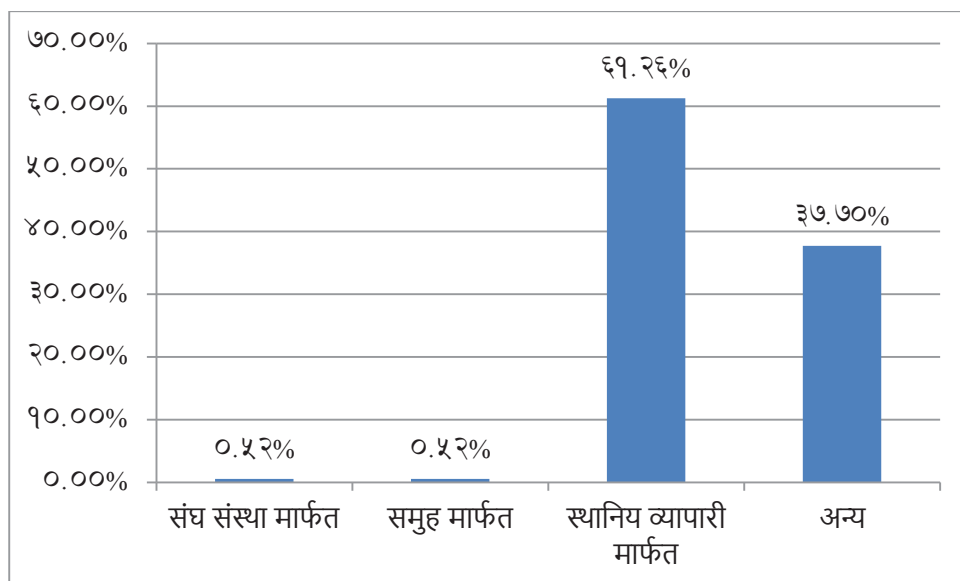
रहेको देखियो । त्यसैगरी काउलीको मूल्य २०७१ मा २६.३, २०७२ मा ३० रुपैया प्रति किलो र २०७३ मा ३४.७ रुपैया प्रति किलो रहेको पाईयो । काक्राको मूल्य हेर्दा २०७१ सालमा २४.६ रुपैया प्रति किलो, २०७२ सालमा २९.२ रुपैया प्रतिकिलो र २०७३ सालमा बढेर ३५.८ रुपैया प्रति किलो भएको पाईयो. त्यसैगरी घिरौलाको मूल्य २०७१ मा ३२.५ रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा ३६.७ रुपैया प्रति किलो र २०७३ मा घटेर ३५ रुपैया प्रति किलो रहेको पाईयो । केराउको मूल्य २०७१ सालमा ३० रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा ४० रुपैया प्रति किलो र २०७३ मा ६० रुपैया प्रति किलो रहेको पाइयो. त्यसैगरी राजमाको मूल्य २०७१ सालमा ३० रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा ३५ रुपैया प्रतिकिलो र २०७३ मा बढेर यसको मूल्य ५० रुपैया प्रतिकिलो रहेको पाईयो। अकबरे खुर्सानीको मूल्य हेर्दा २०७१ र २०७२ सालमा २०० रुपैया प्रति किलो र २०७३ सालमा घटेर १९८.६ रुपैया प्रति किलो भएको पाईयो. त्यसैगरी बोडीको मूल्य २०७१ मा ३० रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा ३३.१ रुपैया प्रति किलो र २०७३ मा ४१.९ रुपैया प्रति किलो रहेको पाईयो . मुलाको मूल्य २०७१ सालमा १८.८ रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा २४.१ रुपैया प्रति किलो र २०७३ मा २९.४ रुपैया प्रति किलो रहेको पाइयो. त्यसैगरी करेलाको मूल्य २०७१ मा ३७ रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा ३७.५ रुपैया प्रति किलो र २०७३ मा घटेर ३५ रुपैया प्रति किलो रहेको पाईयो . खुर्सानीको मूल्य २०७१ सालमा ७० रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा ६५ रुपैया प्रति किलो र २०७३ मा ५५ रुपैया प्रति किलो रहेको पाइयो.ब्रोकाउलीको मूल्य २०७१ सालमा ३५ रुपैया प्रति किलो, २०७२ मा ४५ रुपैया प्रति किलो र २०७३ मा ५० रुपैया प्रति किलो रहेको पाइयो ।

५.२३ उत्पादन भएको तरकारी विक्री

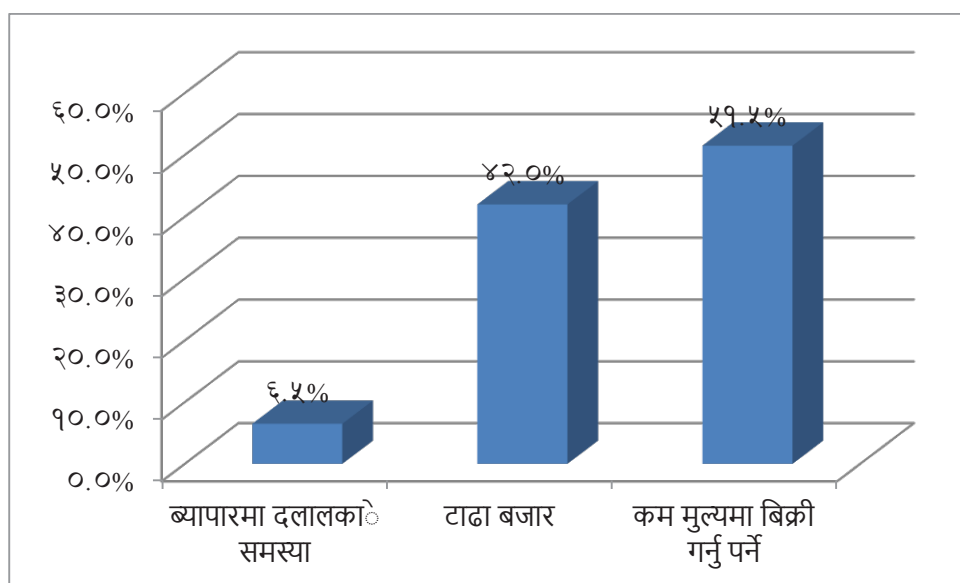

यस तरकारी जोन क्षेत्रमा उत्पादन भएको तरकारीहरू ९४ प्रतिशत किसानले विक्री गर्ने र ६ प्रतिशत किसानले विक्री नगर्ने गरेको देखिन्छ ।

विक्री

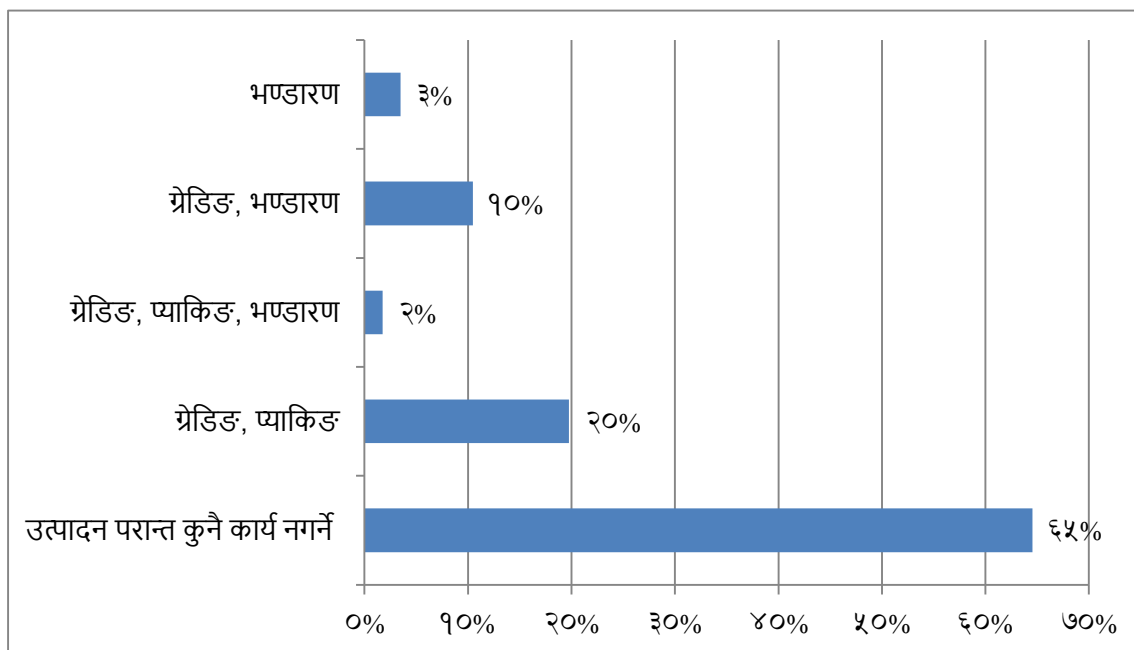
यस क्षेत्रमा उत्पादित तरकारीहरू ६९.२६ प्रतिशत किसानहरूले स्थानीय व्यापारी मार्फत, ०.५२ प्रतिशत किसानहरूले विभिन्न संघ संस्था मार्फत, ०.५२ प्रतिशत किसानहरूले समूह मार्फत र बाकी ३७.७० प्रतिशत किसानहरूले अन्य माध्यम मार्फत विक्री गर्ने गरेको पाईयो ।

५.२४ बजारीकरणमा मुख्य समस्याहरू

यस परियोजना कार्यान्वयन ईकाई तरकारी जोनमा संलग्न किसानहरूको बजारीकरणको समस्या हेर्दा ५१.५ प्रतिशत किसानहरूले कम मुल्यमा तरकारीहरू बिक्रि गर्ने गरेको पाईयो. त्यसैगरी ४२ प्रतिशत किसानहरूले टाढा बजार भएको समस्या भोगिरहेको पाईयो भने ६.५ प्रतिशत किसानहरूले दलालको समस्या भोगी रहेको बताए ।

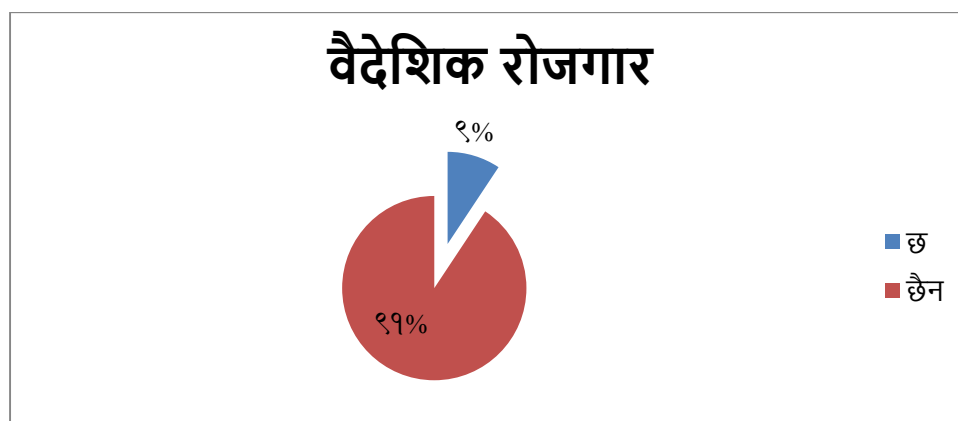
यस तरकारी जोन मा संलग्न किसानहरूले तरकारी टिपिसकेपछी बजार लैजान भन्दा अगाडी जम्मा २ प्रतिशतले ग्रेडिग, प्याकिग र भण्डारण जस्ता काम गर्ने, ३ प्रतिशतले भण्डारण को काम मात्र गर्ने, २० प्रतिशतले ग्रेडिग

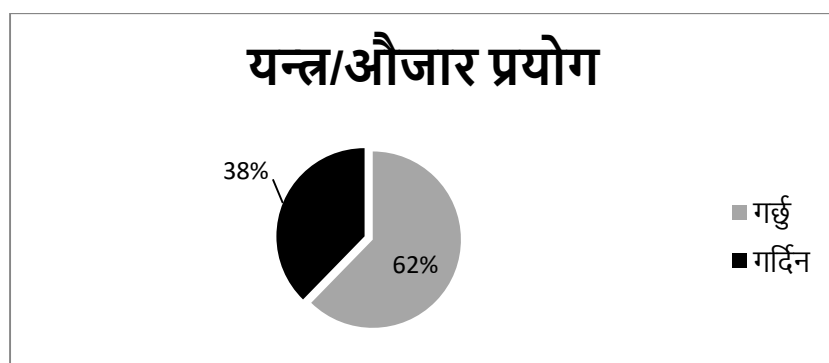
र प्याकिग गर्ने र ११ उत्पादन परांत कुनै पनि कार्य नगरेर बिक्री गर्नको लागि सिधै बजार लैजाने गरेको पाईयो ।

बैदेशिक रोजगारीको अवस्था :

सर्भेक्षण गरेका कृषकहरूबाट प्राप्त जानकारीलाई आधार मान्दा यस क्षेत्रमा ९ % घरधुरीका व्यक्तिहरू मात्र रोजगारीको लागि विदेश गएको पाइयो । यो प्रतिशत कुल जिल्लाको औसत भन्दा केहि कम भएको देखिन्छ ।

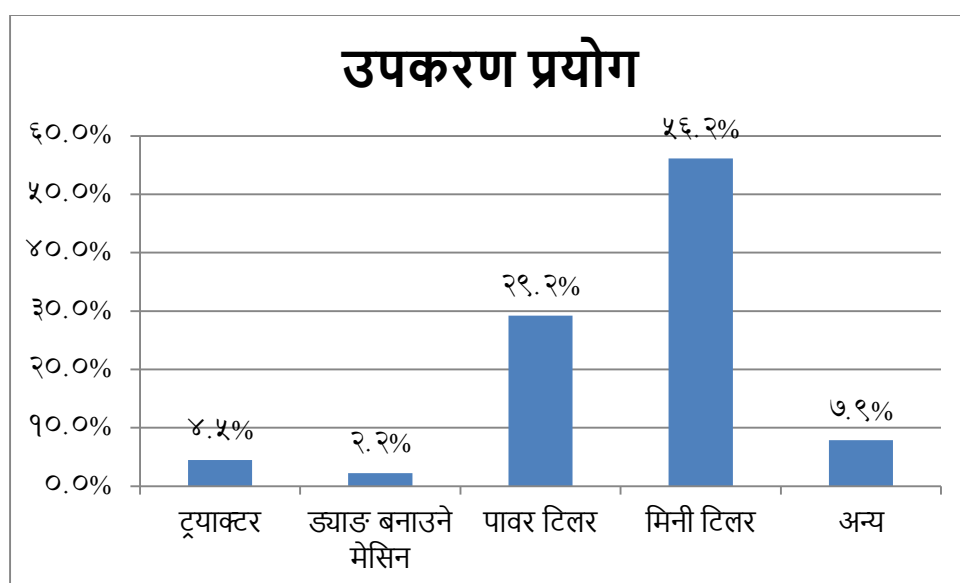

५.२५ यन्त्र/औजारप्रयोगको अवस्था

घर धुरीको सर्वेक्षण अनुसार यस क्षेत्रका किसानहरू मध्ये कृषि आधुनिकीकरणको लागि ६२ प्रतिशतले आधुनिक औजारहरूको प्रयोग गर्ने र ३८ प्रतिशतले आधुनिक औजारहरूको प्रयोग नगरेको बताए . यस सर्वेक्षण अनुसार कृषि औजारमा बढी अनुदान दिएर वा कष्टम हायरिड सेन्टर स्थापना गरेर उत्पादनमा बृद्धि गर्न सकिने देखिएको छ ।

५.२६ कृषकहरूले प्रयोग गरिएका उपकरणहरूको विवरण

यस परियोजनाको कार्यक्षेत्रमा आधुनिकीकरणको लागि ४.५ प्रतिशतले ट्र्याक्टर, २.२ प्रतिशतले ड्याड बनाउने मेसिन, २९.२ प्रतिशतले पावर टिलर, ६५ प्रतिशतले मिनी टिलर र ७.९ प्रतिशतले अन्य उपकरणहरू प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो ।

५.२७ मलको प्रयोग

यस परियोजनाको कार्यक्षेत्र मलखाद सम्बन्धी विवरण हेर्दा सिफारिस मात्रामा गोठेमल युरिया ,डी.ए.पी र पोटास प्रयोग गरेको देखियो । जस अन्तर्गत काउलीमा १२०० केजी गोठेमल, ५ केजी युरिया, ३ केजी डी ए पी र १.५ केजी पोटास प्रयोग गरेको पाईयो । यसैगरी बन्दामा १००० केजी गोठेमल, ५ केजी युरिया, ३ केजी डी ए पी र १.५ केजी पोटास प्रयोग गरेको पाईयो । काक्रामा १५०० केजी गोठेमल, ३ केजी युरिया, १ केजी डी ए पी र २ केजी पोटास प्रयोग गरेको पाईयो । खुर्सानीमा १५०० केजी गोठेमल, २.५ केजी युरिया, २.५ केजी डी ए पी र

२.५ केजीनै पोटास प्रयोग गरेको पाईयो । गोलभेडामा १५०० केजी गोठेमल, ४.५ केजी युरिया, ४ केजी डी ए पी र २ केजी पोटास प्रयोग गरेको पाईयो । घिरौलामा ६०० केजी गोठेमल, १ केजी युरिया, ०.५ केजी डी ए पी र ०.५ केजी पोटास प्रयोग गरेको पाईयो । ब्रोकाउलिमा ६०० केजी गोठेमल, ८ केजी युरिया, ४ केजी डी ए पी र २ केजी पोटास प्रयोग गरेको पाईयो । यसैगरी मुलामा १००० केजी गोठेमल, ५ केजी युरिया, ४ केजी डी ए पी र १.५ केजी पोटास प्रयोग गरेको पाईयो । तरकारी बालीमा युरिया,डि.ए.पी तथा पोटास मल लगभग सिफारिस मात्रामै प्रयोग गरिएको पाइयो ।

सि न	बाली	गोठेमल(के.जी./रो.)	युरिया(के.जी./रो.)	डि ए पी (के.जी./रो.)	पोटास (के.जी./रो.)
१	काउली	१२००	५	३	१.५
२	बन्दा	१०००	५	३	१.५
३	काक्रो	१५००	३	१	२
४	खुर्सानी	१५००	२.५	२.५	२.५
५	गोलभेडा	१५००	४.५	४	२
६	घिरौला	६००	१	०.५	०.५
७	ब्रोकाउली	६००	८	४	२
८	मुला	१०००	५	४	१.५

५.२८ जोनको विश्लेषण (SWOT Analysis)

घरधुरी सर्भेक्षण गर्दा कृषकहरुबाट प्राप्त जानकारीलाई एकीकृत गर्दा तरकारी र आलु जोन नुवाकोटको समग्रमा निम्नानुसारको अवस्था रहेको पाइयो ।

सबल पक्ष (विद्यमान रहेका राम्रा पक्षहरु जसलाई पुरा सदुपयोग गर्नुपर्दछ)

क्र.सं.	विद्यमान रहेका राम्रा पक्षहरु	उक्त पक्षहरुको सदुपयोगको लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने कार्यनीतिहरु
१	कृषकहरुलाई प्राविधिक ज्ञान	एकल बाली उत्पादन बाट उत्पादन वृद्धि गर्ने
२	बाटोको सुविधा	उत्पादनहरुलाई नियमित बजारसम्म पुर्याउने व्यवस्था गर्ने
३	यस कार्यक्रम प्रति कृषकहरुको अग्रसरता	बढी भन्दा बढी उत्पादन गर्ने
४	कृषि उत्पादन सामाग्रीहरुको उपलब्धता	
५	कृषक समूह वा सहकारीमा कृषकको उपलब्धता	समुहगत/सहकारी खेती अवलम्बन गर्न सकिने

६	स्थानीय तथा राष्ट्रिय बजारको दायरा बढाईएको	बजार केन्द्रसम्म कृषकहरुको पहुँच पुर्याउने
७	सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुबाट वितरित अनदान	अनुदानलाई उत्पादन संग जोड्ने र अनुदान प्राप्त कृषकलाई बढी उत्तरदायी बनाउने

दुर्बल पक्ष (कमी भएका कुराहरु जुन सुधारन सकिन्छ)

क्र.सं.	विद्यमान रहेका कमी कमजोरीहरु	सुधारको लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने कार्यनीतिहरु
१	कृषकले चाहेको जस्तो गुणस्तरीय विउ र मलको आपूर्ति हुन नसक्नु	विउ उत्पादक समूह सहकारीलाई प्रोत्साहन सहयोग
२	उत्पादन क्षेत्र जोड्न मौसमी सडकको मात्र उपलब्धता	स्थानीय सरकार संग मिलेर सडक सुधार गर्न समन्वय गर्ने
३	सिंचाईको अपर्याप्तता	साना सिंचाईलाई प्रोत्साहन गर्ने
४	बजार सूचनाको अभाव	रेडियोबाट नियमित बजार सूचना प्रसारण
५	प्रेडिंग नगरेरै बेचबिखन	प्रेडिंग को महत्व बारे जानकारी गराउने
६	सरल र सुलभ तरिकाबाट कृषि ऋणको अभाव	सरल ऋण नीतिको अवलम्बन तथा सहकारीलाई कृषिमा लगानीको लागि प्रोत्साहन गर्ने

अवसर (हाम्रो अधिनमा नरहेका राम्रा कुराहरु जसलाई उपयोग गर्न सकिन्छ)

क्र.सं.	विद्यमान रहेका अवसरहरु	उक्त अवसरहरुको उपयोगको लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने कार्यनीतिहरु
१	तरकारी र आलु उत्पादनको लागि उपयुक्त हावापानी	स्थानीयहावापानीअनुसारबालीचयन
२	वढ्दो तरकारी र आलुको माग	उत्पादनमा वृद्धि

क्र.सं.	विद्यमान रहेका अवसरहरू	उक्त अवसरहरूको उपयोगको लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने कार्यनीतिहरू
३	तरकारी र आलुमा व्यवसायीकरणको अवसर	व्यवसायिक कृषकलाई अनुदानसहित प्रोत्साहन
४	स्थानीय व्यापारीको उपलब्धता	कृषक, व्यापारी र थोक बजार संग समन्वय
५	काठमाडौं जस्तो ठुलो बजारसंग जोडिएको	ढुवानीको व्यवस्थापन
६	बाली उत्पादनोपरांतका चरणहरू सुधार्दै मूल्य श्रीडखलाका अवयवहरूलाई जोड्ने	प्रशोधन र शित भण्डारको क्रमश विकास गर्दै लैजाने

चुनौती (हाम्रो अधिनमा नरहेका पक्षहरू तर हामिले जसलाई सामना गर्नु पर्दछ)

क्र.सं.	विद्यमान रहेका चुनौतीहरू	उक्त चुनौतीको असर न्युनिकरणको लागि अवलम्बन गर्नुपर्ने कार्यनीतिहरू
१	रोग तथा किराको बढ्दो प्रकोप	कृषकको रोग किरा सम्बन्धि ज्ञानमा वृद्धी गर्ने
२	बजार मुल्यमा अनियन्त्रित उतार चढाव	न्युनतम मुल्यको व्यवस्था
३	बजारका पूर्वाधारको कमि	संकलन केन्द्र, हाट बजारको निर्माण एवं सुधार
४	माटोको गुणस्तर एवं उर्वराशक्तिमा कमि	सन्तुलित जैविक, प्रांगारिक तथा रासायनिक मलको प्रयोग
५	युवाहरू विदेश पलायनले जनशक्तिको अभाव	युवा कृषकलाई सिपमुलक कार्यक्रम द्वारा तरकारी खेतीमा आकर्षण
६	बाली उत्पादनोपरांत हुने क्षतिमा वृद्धि	प्याकेजिंगलाई प्रवर्धन गर्ने

५.२९ तरकारी र आलु जोन सञ्चालनमा आएका गाँउपालिकाको परिचय (Overview of Rural Municipality)

दुप्चेश्वर गाँउपालिका

दुप्चेश्वर गाँउपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चात निर्माण भएको गाँउपालिका हो । यस गाँउपालिकाको सदरमुकाम समुन्द्रटार मा रहेको छ । नुवाकोट जिल्लाका साविकको इलाका नं १२ का केहि र १३ का सबै साविक गा.वि.स. हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो । दुप्चेश्वर गाँउपालिका अन्तर्गतका साविक गा.वि.स.हरुमा शिखरबेसी, समुन्द्रटार, राउतबेसी, गाउखर्क, बालकुमारी, बेतिनी र घ्याङफेदी हुन । त्यसमा वडा नं३ र ५ मा तरकारी जोनसंचालन भएको छ ।

सुर्यगढि गाउपालिका

सुर्यगढि गाँउपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चाप निर्माण भएको गाँउपालिका हो । यस गाँउपालिकाको सदरमुकाम चोगते मा रहेको छ । नुवाकोट जिल्लाका साविकको इलाका नं २ र ३ का केही साविक गा.वि.स. हरु र वडालाई मिलाएर बनाएको छ । सुर्यगढि गाँउपालिका अन्तर्गतका साविक गा.वि.स. हरुमा नर्सा, हल्लेकालिका र गणेशस्थानका साविक वडाहरु समावेस छन । ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाँउपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ । त्यसमा वडा नं ५ मा आलु जोनसंचालन भएको छ ।

पञ्चकन्या गाँउपालिका

पञ्चकन्या गाँउपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चाप निर्माण भएको गाँउपालिका हो । यस गाँउपालिकाको सदरमुकाम लाकुरीभज्याङ मा रहेको छ । नुवाकोट जिल्लाका साविकको इलाका नं १० का केही र ११ का केही साविक गा.वि.स. हरु र वडालाई मिलाएर बनाएको छ । पञ्चकन्या गाँउपालिका अन्तर्गतका साविक गा.वि.स. हरुमा कविलास, पञ्चकन्या, भद्रुटार, थप्रेक र चौघडाका साविक ३, ४, ९ वडाहरु समावेस छन । ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाँउपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ । त्यसमा वडा नं: ३, ४ र ५ मा तरकारी जोनसंचालन भएको छ भने १ र २ मा आलु जोन संचालन भएको छ ।

लिखु गाँउपालिका

लिखु गाँउपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चात निर्माण भएको गाँउपालिका हो । यस गाँउपालिकाको कार्यालय चौघडामा रहेको छ । नुवाकोट जिल्लाका साविकको इलाका नं १२ का केहि र १३ का सबै साविक गा.वि.स. हरुलाई मिलाएर बनाइएको हो । लिखु गाउपालिकाको १ देखि ६ सम्मका सबै वडाहरुमा आलु जोनसंचालन भएको छ ।

ककनी गाँउपालिका

ककनी गाँउपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चाप निर्माण भएको गाँउपालिका हो । यस ककनी गाँउपालिकाको सदरमुकाम साविक ककनी गा.वि.स.को रानिपौवामा रहेको छ । नुवाकोट जिल्लाको साविकको इलाका न.३ का

सबै साविक गा.वि.स.हरु र केही वडाहरुलाई मिलाएर बनाइएको हो । ककनी गाँउपालिका अन्तर्गतका ककनी, ओखरपौवा,चाउथे,मदानपुरका केही र थानसिनका केही वडाहरु समावेश छन् । ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाँउपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ । त्यसमा वडा नं: १ देखि ७ मा तरकारी जोन संचालन भएको छ भने ८ नं वडामा आलु जोन संचालन भएको छ ।

शिवपुरी गाँउपालिका

शिवपुरी गाँउपालिका स्थानिय तह पुर्नसंरचना पश्चाप निर्माण भएको गाँउपालिका हो । यस गाँउपालिकाको सदरमुकाम साविक महाकाली गा.वि.स. को शेरावगरमा रहेको छ । नुवाकोट जिल्लाको साविकको इलाका न. १ का सबै साविक गा.वि.स. हरू र २ का केही गा.वि.स.का वडाहरुलाई मिलाएर बनाइएको हो । यो गाँउपालिका अन्तर्गतका छाप, तलाखु, महाकाली, सिन्धु, समुन्द्रादेवी, लिखु, सुनखानि र साविककोथानापतीको वडा ५ समावेश छन् । ऐतिहासिक, भौगोलिक, आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक स्थितिले यो गाँउपालिकाले निकै सम्भावना बोकेको छ । त्यसमा वडा नं: ६, ७ र ८ मा तरकारी जोन संचालन भएको छ ।

५.३० परियोजना कार्यान्वयन इकाई (तरकारी-जोन), नुवाकोटको कार्यक्षेत्रगत विवरण।

जोन सञ्चालित कार्यक्षेत्रको खेतीयोग्य र सिंचित जमिनको विवरण

गाउँपालिका	वडा.	घरधुरी	जनसंख्या	खेतियोग्य जमीन (हे.)	बाह्रैमहिना सिंचित क्षेत्र हे.)	मौसमीसिचाई (क्षे. हे.)
ककनी गाउँपालिका	ओखरपौवा(१,२)	१५१०	७९०१	११०९	३४८	१८४
	चाउथे (३)	३९७	३५३५	६८४	१५३	१६७
	ककनी(४,५)	१३९०	७३२०	१४७३	१९७	२२१
	मदानपुर(६)	४००	३१७५	३८०	५०	१२०
	चतुराले(७)	७०८	३२३८	७७६	१९७	१४५
शिवपुरी गाउँपालिका	समुन्द्रादेवी(६)	७००	३०५३	४७२	८९	१८९
	सुनखानी(७)	५३३	२४४९	३६०	१०१	१६८
	थानापती(८)	६२६	२६३८	७००	१४०	२००
पन्चकन्या गाउँपालिका	पन्चकन्या(३)	५४४	२६७५	५९२	८७	१७८
	थप्रेक(४)	७३०	३९४२	७३१	४७	२१७
	भद्रुटार(५)	७०५	३२३८	१९४९	१०७	१०२
दुष्चेस्वरगाउँपालिका	राउतवेसी (३)	६५४	३४३७	७६८	५७	८५
	बालकुमारी (५)	४९६	२४८६	४४४	८७	९७
	जम्मा	९३९३	४९०८७	१०४३८	१६६०	२०७३

५.३१ तरकारी जोनको कार्यक्षेत्र

सि न	ठेगाना	वडा नं
१	ककनी गाँउपालिका	१- ७
२	ढुप्वेश्वर गाँउपालिका	३२ ५
३	पन्चकन्या गाँउपालिका	३, ४ र ५
४	शिवपुरी गाँउपालिका	६, ७ र ८

५.३२ आलु जोनको कार्य क्षेत्र

सि न	ठेगाना	वडा नं
१	ककनी गाँउपालिका	८
२	लिखु गाँउपालिका	१ देखि ६ सम्म
३	पन्चकन्या गाँउपालिका	१ र २
४	सुर्यगढी	५

५.३३ तरकारी जोन तर्फको बिगत ३ बर्षको उत्पादन विवरण

क्र.स.	आ.व.	क्षेत्रफल(हे.मा)	उत्पादकत्व (मे.टन/हे. मा)	उत्पादन (मे.टन)
१	२०७४/०७५	४५०	१५.५५	६९९७.६०
२	२०७५/०७६	५६०	१९.८	११०८८.००
३	२०७६/०७७	६००	२६.९३	१६१५८.००

५.३४ आलु जोन तर्फको ३ बर्षको उत्पादन उत्पादन विवरण

क्र.स.	आ.व	क्षेत्रफल (हे. मा)	उत्पादकत्व (मे. टन/हे. मा)	उत्पादन (मे.टन)
१	२०७४/०७५	४२०	२१.१८	८८९५.६०
२	२०७५/०७६	५८०	३७.२२	२१५८७.६०
३	२०७६/०७७	६७५	४२.१३	२८४३७.००

५.३५ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वयन इकाई, नुवाकोटका कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.स	नाम	पद	ठेगाना	सम्पर्क नं.
१	सुरेन्द्र प्रसाद पोखरेल	वरिष्ठ कृषि अधिकृत	भरतपुर म.न.पा १५, चितवन	९८५११२६२१६
२	शरण भुजेल	कृषि अधिकृत	भरतपुर म.न.पा १९, चितवन	९८५११०५८५६ ९८४५३६१६५१
३	इश्वर घिमिरे	ना.सु.	घाँसिकुवा १, तनहुँ	९८५११७०३६४
४	कृष्ण भण्डारी	लेखापाल	ककनी ८, नुवाकोट	९८५११४८४७२
५	दिपक खड्का	कृषि प्राविधिक	बबई ६, दाङ	९८४८४४३७७३
६	समिक्षा चौधरी	कृषि प्राविधिक	बारबर्दिया न. पा, बर्दिया	९८६६७७३४३३
७	राजन डंगोल	कृषि प्राविधिक	शिवपुरी ७, नुवाकोट	९८४३४७९५२२
८	शिवराम बोहरा	स्थानिय स्रोत व्यक्ति	लिखु ५, नुवाकोट	९८४३५३८५७३
९	कविता ठकुरी	स्थानिय स्रोत व्यक्ति	शिवपुरी ७, नुवाकोट	९८४३००४८१६
१०	नरेश राई	ह स.चा	बिदुर न. पा २, नुवाकोट	९८६०९०४३०२
११	कल्पना पुडासैनी	का. स	बेलकोटगाढि न. पा ४, नुवाकोट	९८४९४१२०१७
१३	निरुता लामिछाने	का. स	लिखु १, नुवाकोट	९८६२७३०८२२
१४	सरीता पाठक	का. स	लिखु १, नुवाकोट	

५.३६ तरकारी जोन सञ्चालक समितिको विवरण

क्र.स	नाम	पद	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	राम प्रसाद पुडासैनी	संयोजक	शिवपुरी-८	९८५१०२९८१४
२	नकुल प्रसाद भण्डारी	उप-संयोजक	पञ्चकन्या-३	९८६०९०५१०४
३	अन्जान रुम्बा तामाङ्ग	सचिव	ककनी-७	९८४१०६७५७७
४	अन्जु मगर	सह-सचिव	पञ्चकन्या-५	९६११०७२४५१
५	लक्ष्मण राज थापा	सदस्य	शिवपुरी-६	९८४१२४१२५०
६	सुष्मा धिमाल	सदस्य	ककनी-१	९८०३४७३०१२
७	प्रेम बहादुर तामाङ्ग	सदस्य	ककनी-२	९८४१८९६९७१
८	चोकमाया गुरुङ्ग	सदस्य	शिवपुरी-७	९६११०८०२७८
९	विनोद कुमार लामा	सदस्य	दुप्लेश्वर-३	९८४३६१६४४२

५.३७ आलु जोन सञ्चालक समिति विवरण

क्र.स	नाम	पद	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
१	मधुकुमार अधिकारी	संयोजक	लिखु-४	९८५१०५२२८८
२	सत्यदेवी श्रेष्ठ	उप-संयोजक	लिखु-६	९८४९४१४८३०
३	राम प्रसाद ढकाल	सचिव	लिखु-२	९८५१०८८७८७
४	धुबेन्द्र बोहोरा	सह-सचिव	पन्चकन्या-२	९८४१६७४१७६
५	हिरा तामाङ्ग	सदस्य	लिखु-४	९८६१८१५४७२
६	जानुका महत	सदस्य	पन्चकन्या-२	९८१०२७६८३९
७	सावित्री खरेल	सदस्य	लिखु-१	९८४९५६१५९९
८	रामकुमार ढकाल	सदस्य	लिखु-१	९८५११६४४८७
९	जानुका ढुङ्गना अधिकारी	सदस्य	लिखु-६	९८६१५८१६५५

६ आ.व २०७५/७६ मा तरकारी जोन तर्फका मुख्य गतिवधिहरु

६.१ आ. व २०७५/७६ सालमा तरकारी जोनमा सुचिकृत कृषक समुह/कृषि फर्म/कृषि सहकारीहरुको विवरण

	निजि फर्म	सहकारी	समुह	कुलजम्मा	संलग्न कृषक संख्या
संख्या	३९	१९	२९	८७	१०४१

सि.नं.	फर्म/समुह/सहकारीको नाम	ठेगाना	कृषकको नाम	सम्पर्कनं
१	सत्तरीकृषि उत्थान एग्री फर्म एण्ड रिसर्च सेन्टर	शिवपुरी-८	महेश्वर कडेल	९८४११२६३८६
२	श्रेष्ठकृषि फर्म	शिवपुरि-८	सुन्दर श्रेष्ठ	९८४३३५०४२७
३	विरुवाटारबाखा तथा कृषि फर्म	शिवपुरि-७	रुद्र बहादुर गोतामे	९८४०१८६४५६
४	सुनखानीकृषि फर्म	शिवपुरी-७	राजन कुमार डंगोल	
५	परिवर्तनकिसान कृषि फर्म	शिवपुरी-७	मिश्रीमाया ठकुरी	९८४९४३८८०२
६	थानापतीमहिला साना किसान कृषि सहकारी सं.लि.	शिवपुरी -८		
७	वाइसुन्दरानमुना कृषि सहकारी सं. लि.	शिवपुरी -७	महेन्द्र राजपाण्डे	९८४१७२४२९१
८	जनशक्तीबहुउद्देश्यीय कृषक स.	शिवपुरी -७	महेन्द्र प्रसादपाण्डे	९८४९००८८१३
९	श्री रुदुवा पन्चकल्याणी आय आर्जन कृषक समुह	शिवपुरी-८	श्रीजना थापा	९७४११५८२०२
१०	श्रीबहुउद्देश्यीय झिगटीथोक कृषि स.	शिवपुरी -७	लाल काजी थपलिया	९८४१७२४२९१
११	श्री सत्तरीकृषिशिल कृषक स.	शिवपुरी -८	खुल ब. थपलिया	९८६१२१६४८०
१२	श्रीसुनखानी देविस्थान आय आर्जन कृषक समुह	शिवपुरि-७	राजमाया श्रेष्ठ	९८४११७९८७४
१३	श्रीध्याम्पेश्वरी तरकारी कृषक स.	शिवपुरी -७		९८४१११९१३९
१४	जागरुककृषि स स लि	शिवपुरी ८		
१५	श्रीकुम्भेश्वरी बाखा पालन कृषि फर्म	शिवपुरी -७	सिद्धान्त राजउप्रेती	९८४३०१९९७८
१६	श्रीवितलव कृषिशिल कृ. स.	शिवपुरी-७	सुवास उप्रेती	९८५१२२९९७८
१७	श्रीखोले गाँउ कृषिशिल कृ. स.	शिवपुरी -६		
१८	श्रीखेतिवारी एग्री कम्पनी	शिवपुरी -७		९८४१९१४४८२
१९	शिवपुरीइन्स्टिच्युट अफ लाइफ साइन्सेस कम्पनी	शिवपुरी-६	सुरज थापा	९८४१७५८५८३

सि.नं.	फर्म/समुह/सहकारीको नाम	ठेगाना	कृषकको नाम	सम्पर्कनं
२०	सिम्पानीकृषक आयआर्जन कृषक समुह	शिवपुरी-७		
२१	फ्युचर नेपाल एग्रीकल्चर प्रा.लि.	शिवपुरी-८	प्रविण थपलिया	९८५११५८७७२
२२	तमु जागृति कृषकमहिला समुह	शिवपुरी-७	चोकमाया गुरुङ	९८४९३०६०३९
२३	मोर थोक कृषाशिल तरकारी कृषक समुह	शिवपुरी -६	वासुदेव थापाक्षेत्री	९८०८२६८६८५
२४	समुन्द्रदेविहसेरा कृषि विकास केन्द्र प्रा. लि.	शिवपुरी-६	विष्णु श्रेष्ठ	९८५११५५५८
२५	स्वर्वाथोककृषक समुह	शिवपुरी-६	सुकुमान तामाङ	९८४०२४६१०१
२६	कमलटारी प्रांगारिक कृषि सहकारी संस्था लि	शिवपुरी ६	लक्ष्मण राज थापा	
२७	दलितबहुद्देशीय कृषक समुह	शिवपुरी ८	हले सार्की	
२८	थानापतीएग्रिकल्चर कृषि फर्म	शिवपुरी ८		९८५१२१७७१४
२९	हिमशिखरबहु. स. स लि	शिवपुरी ८		९८५१०४३११५
३०	थानापती नमुना व्यवसायिक कृ उ	शिवपुरी-८	राम प्रसाद पुडासैनि	९७५१०२९८१४
३१	पानसकृषि सहकारी	शिवपुरी ८	सुजन श्रेष्ठ	९८५१२१६२५२
३२	लालीगुरासकृषक समूह	शिवपुरी ८	राम बहादुर तामाङ	
३३	जागरुकृषि फार्म प्राली	शिवपुरी ८	भरतप्रसाद पुडासैनी	
३४	सुनखानीबहुउद्देश्यीय स.सं.लि.	शिवपुरी ७	रविन्द्र प्रसादपाण्डे	९८४९००७९५६
३५	आधारनेपाल एग्रिकल्चर फर्म	शिवपुरी ७	दल बहादुरस्यांगतांग	
३६	पहिरफाटसिंचाई उपभोक्ता कृषक समूह	दुप्चेधर५	दिल बहादुरतामांग	९८५१०३०६८७
३७	पन्चकन्याकृषक समूह	दुप्चेधर५	हरि बहादुरथापा	९८४३४४३७०७
३८	संघर्षकृषक समूह	दुप्चेधर३	रुपेन्द्रकुमार तामांग	
३९	चक्रेधरीकफी उत्पादन स.सं.ली.	दुप्चेधर५	सहदेवथापा	९८४३४४२८४७
४०	बनदेवी कृषि फर्म	पन्चकन्या३	नकुलप्रसाद भण्डारी	९८६०९०५१०४
४१	मुहानेश्वरकृषि सहकारी सं लि	पन्चकन्या३	धर्मराजथापा	९८२३२९३७०१
४२	मुहानेश्वरकृषि फर्म	पन्चकन्या३	कल्पनाभण्डारी	९८१३२८९५०३
४३	मानेथोककृषक समूह	पन्चकन्या३	तिर्थराजसापकोटा	९८६०९०९१०४
४४	श्रीमहारुद्र महादेव कृषक समूह	पन्चकन्या४	चिरन्जीवीअधिकारी	९८४३३५५१६१
४५	खत्रिवेशीतरकारी तथा फलफुल कृषक समूह	पन्चकन्या५	मधुसुधनसिटौला	९८४१७६६३९७९
४६	सैरनीफलफुल तथा कृषि फर्म	पन्चकन्या४	सम्बरबहादुर तामांग	९८२३१७५८८४
४७	जानजागृतिकृषि सहकारी सं.ली.	पन्चकन्या५		९८५१२१०१२८
४८	सिर्जनशीलकृषक समूह	पन्चकन्या५	सृजनालामा	९८२३३०२७१०
४९	आधारशिलासामाजिक उद्धमी महिला सहकारी सं.लि.	पन्चकन्या५	देवकीकुमर	९८२३८०४४३१
५०	सेतीदेवीसामुदायिक संस्था	पन्चकन्या५	कृष्णबहादुर तामांग	९८४१०८७८६३

सि.नं.	फर्म/समूह/सहकारीको नाम	ठेगाना	कृषकको नाम	सम्पर्कनं
५१	रक्तकालीकृषि तथा पशुपालक कृषक समूह	पन्चकन्या४	शिव बहादुरथापा	९८४९६१४५५२
५२	नमुनाकृषक समूह	पन्चकन्या४	सितातामांग	९८४०५५४७९०
५३	इन्द्रकृषि फर्म	पन्चकन्या५	इन्द्रबहादुर थापा मगर	९८४१९२६६१३
५४	साहाराकृषि सहकारी सं.ली.	पन्चकन्या५	जनार्दनपौडेल	९८४९२३२९२०
५५	प्रगतिशीलकृषक समूह	पन्चकन्या४	चन्द्रबहादुर तामांग	९८१३३७६८२१
५६	पंचबुद्धकृषि फर्म प्रा ली	पन्चकन्या३	लाल बहादुरलामा	९८२३०८९१६७
५७	बेलडाँडाँकृषि फर्म	पन्चकन्या३	टेक बहादुरतामांग	९८१८२३५३१६
५८	सिंहदेवीकृषि फर्म	पन्चकन्या३	नवराजपण्डित	९८०८७३३२३१
५९	उन्नतिशीलकृषक समूह	पन्चकन्या४	सोम बहादुरतामांग	९८१८८२३५५२
६०	राउटारकृषि समूह	पन्चकन्या३	शोभाअधिकारी	९८१८३३११६७
६१	प्रगतिशीलआमा समूह	पन्चकन्या४	अन्जु राउतअधिकारी	९८६४२६४४००
६२	शुभप्रभातकृषक समूह	पन्चकन्या५	दिनेशगौतम	९८४९८५६६०४
६३	प्रगतिशीलकृषक समूह	पन्चकन्या४	राउततामांग	९८५१११३७५३
६४	नवजागतकृषक समूह	पन्चकन्या४	वीर बहादुरलामा	९८६१५८१२०५
६५	इन्द्रकन्या कृषि फार्म	ककनी - ४	सुर्य बलामा	९८४९००९०९८
६६	नवदुर्गाकृषि फार्म	ककनी-६	युद्ध प्रपन्त	९८४५६८३६२८
६७	कटुन्जेकृषि फार्म	ककनी-४	सानुमाया लामा	९८४१८४०६५५
६८	महाकालीकृषि फार्म	ककनी -७	रामकृष्णलामिछाने	९८४१००८६६९
६९	भुमेस्थानकृषि फार्म	ककनी -४	हस्त ब लामा	९८१८४५६०७२
७०	कालीकन्चन कृषि फार्म	ककनी -५	पूर्ण ब लामा	९८६१०६४२९२
७१	अग्लेस्वरकृषि तथा पशु फार्म	ककनी -१	मनिता खड्का	९७४११७८४२७
७२	ककनीअर्गानिककृषि तथा पशु फार्म	ककनी -१	राज कुमार लामा	९८५१०६१४४०
७३	गोपेस्वरकृषि फार्म	ककनी -४	ललितमान लामा	९८६०३५६८८३
७४	सिस्नेरीट्रुट माछा फार्म	ककनी - ४	दमन ब लामा	९७४११४८८५१
७५	सरस्वतिकृषि फार्म	ककनी - ४	सुर्य बलामा	९८१८७३२२४६
७६	कमलकृषि फार्म	ककनी -४	कुमार लामा	९८४०५६५२७३
७७	रानीपौवाकृषि फार्म	ककनी -४	कृष्ण ब तामांग	९८६२३७९६८८
७८	रुद्राक्षकृषि उत्पादन सेवा प्रा ली	ककनी - ३	उमेश बजगाई	९८६०४०५६०३२
७९	लोकेस्वरलामाटोल अलैची कृषि फार्म	ककनी -४	पदम ब .लामा	९८४१६७३९००
८०	रुम्बाजागरण कृषि फार्म	ककनी - २	प्रेम ब लामा	९८४१८९६९७१
८१	मनकामनाकृषि फार्म	ककनी -७	राजकुमार तामांग	९८४१६५७६०९
८२	सुस्मामल्टी प्रपोज कृषि फार्म	ककनी -५	राम ब तामांग	९७४११९५४५६
८३	श्रीरचना महिला कृषि सहकारी स लि	ककनी -१	कृष्णमाया तामांग	९८४१६६८७२२
८४	बर्बन्दीमहिला कृषकसमूह	ककनी-७	सविना तामांग	

सि.नं.	फर्म/समुह/सहकारीको नाम	ठेगाना	कृषकको नाम	सम्पर्कनं
८५	बरबन्दीकृषि स स लि	ककनी-७	आइतराम तामांग	
८६	जयभैरवी कृषि स स लि	ककनी -५	मनिता लामा	९८६५५५६७३२
८७	डाफेकृषि स स लि	ककनी -३	हरि चन्द्रन्यौपाने	९८६०५४९६९७

६.२ तरकारी जोन तर्फको अनुदान विवरण

६.२.१ आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा प्लास्टिक पोखरी निर्माण गर्ने कृषक, कृषक समुह, सहकारीकोविवरण

क्र.स	संस्थाको नाम	ठेगाना	परिमाण	प्राप्त गर्ने व्यक्ति	सम्पर्क नं
१	रचना महिला कृषिस.स.लि	ककनी-१	१	अनिता तामांग	९८६२५८९३३१
२	पन्चकन्या कृषकसमुह	दुप्वेश्वर-५	१	हरि बहादुर थापा	
३	पहिरेफाट सिंचाईउपभोक्ता कृषक समुह	दुप्वेश्वर-५	१	रमेश थापा	९८५१०३०६८७
४	मानेथोक कृषकसमुह	पन्चकन्या-३	१	नकुल प्रसादभण्डारी	९८६०९०५१०४
५	राउटार कृषक समुह	पन्चकन्या-३	१	रण बहादुर तामांग	९८९८३३१९६७
६	बनदेवी कृषि फर्म	पन्चकन्या-३	१	नकुल प्रसादभण्डारी	९८६०९०५१०४
७	प्रगतिशील कृषकसमुह	पन्चकन्या-४	१	राउत तामांग	९८५१११३७५३
८	नव जागृति कृषकसमुह	पन्चकन्या-४	१	बिर बहादुरतामांग	९८६१५८१२०५
९	इन्द्र कृषि फर्म	पन्चकन्या-५	१	इन्द्र बहादुरमगर	९८४१९२६६१३
१०	सुभाप्रभात कृषकसमुह	पन्चकन्या-५	१	श्याम हरि सुवेदी	९८६००८५२३५
११	आधारशिला सामाजिकउद्धमी महिला स.स.लि.	पन्चकन्या ५	१	विमला थपलिया	९८६९२२३४४३
१२	आधारशिला सामाजिकउद्धमी महिला स.स.लि.	पन्चकन्या-५	१	विन्दा वि.क.	९८४९९८८०९७
१३	जनजागृति कृषिस.स.लि.	पन्चकन्या-५	१	अनिल तामांग	९८०३७९९९४१
१४	जनजागृति कृषिस.स.लि.	पन्चकन्या-५	१	रघुवीर तामांग	९८५१२५४०७१
१५	समुन्द्रदेवी हसेराकृषि विकास केन्द्र प्रा.लि	शिवपुरी-६	१	ज्ञान बहादुरतामांग	९८४११२८२६१
१६	सिम्पानी आयआर्जन कृषकसमुह	शिवपुरी-७	१	कमला तामांग	९८९८८५०४३

सि.नं.	फर्म/समुह/सहकारीको नाम	ठेगाना	कृषकको नाम	सम्पर्कनं	
१७	सुनखानी बहुउद्देश्यीयस.स.लि.	शिवपुरी-७	१	बद्रि तामांग	९८५१०१९७४१
१८	बहुउद्देश्यीयझिँगाटिथोक कृषक समुह	शिवपुरी-७	१	लालकाजी थपलिया	९८४१७२४२९१
१९	घ्याम्पेश्वरी तरकारीकृषक समुह	शिवपुरी-७	१	सन्त बहादुरडंगोल	९८२३००८४४३
२०	जनशक्ति कृषिबहुउद्देश्यीय कृषक समुह	शिवपुरी-७	१	कृष्ण बहादुरतामांग	९८२३०७३६६४
२१	बाईसुन्धरा नमुना कृषिस.स.लि.	शिवपुरी-७	१	प्रकाश डंगोल	९८५११२२५५२२
२२	परिवर्तन किसन कृषिफर्म	शिवपुरी-७	१	प्रकाश डंगोल	९८५११२२५५२३
२३	पानस कृषिस.स.लि.	शिवपुरी-८	१	सुजन श्रेष्ठ	९८५१२१६२५२
	जम्मा		२३		

६.२.२ अनुदानमा भकारी सुधार कार्यक्रम संचालन गर्ने कृषक समुह, सहकारी

क्र.स.	संस्थाको नाम	ठेगाना	परिमाण	प्राप्त गर्ने व्यक्ति व्यक्ति	सम्पर्क नं
१	लालीगुराँस आयआर्जनकृषक समुह	शिवपुरी-८	२०	राम बहादुरतामांग	९८४९६१०३९८
२	मानेथोक कृषकसमुह	पन्चकन्या-३	२५	नकुल प्रसादभण्डारी	९८६०९०५१०४
३	आधारशिला सामाजिकउद्धमी महिला स.स.लि	पन्चकन्या-३	२०	विन्दा वि.क्.	९८४९९८८०९७
४	राउटार कृषक समुह	पन्चकन्या-३	१५	शोभा अधिकारी	९८१८३३११६७
	जम्मा		८०		

६.२.३ जी आई पाईप सहितको नेचुरल्ली भेन्टिलेटेड प्लास्टिक टनेल निर्माण कार्यक्रम

क्र.स.	संस्थाको नाम	ठेगाना	प्राप्त गर्ने व्यक्ति व्यक्ति	सम्पर्क नं
१	बनदेवीकृषि फर्म	पन्चकन्या-३	नकुलप्रसाद भण्डारी	९८६०९०५१०४
२	सुनखानीकृषि फर्म	शिवपुरी-७	सन्तबहादुर डंगोल	९८४१११९१३९
३	आधार नेपालएग्रिकल्चर फार्म	ककनी-५	दल बहादुरस्याडतान	९८५१०२९३३५
४	फ्युचरनेपाल एग्रिकल्चर प्रा.लि.	शिवपुरी-८	सरोजथपलिया	९८५११९६४७४

६.२.४ आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा साना सिंचाई निर्माण तथा मर्मत गर्ने कृषक समूह, सहकारीको विवरण

क्र.स.	संस्थाको नाम	ठेगाना	प्राप्त गर्ने व्यक्ति व्यक्ति	परिमाण	सम्पर्क नं
१	श्रीसुनखानी देविस्थान आय आर्जन कृषक समुह	शिवपुरी -७	राजमाया श्रेष्ठ	१	९८४११७९८७४
२	कमलटारीप्रांगारिक कृषि सहकारी संस्था लि	शिवपुरी-६	लक्ष्मण राज थापा	१	९८४१२४१२५०
३	मानेथोककृषक समूह	पन्चकन्या-३	तिर्थराजसापकोटा	१	९८६०९०९१०४
४	जनजागृतिकृषि सहकारी सं.ली.	पन्चकन्या-५	रामचन्द्रपाठक	२	९८५१२१०१२८
५	राउटारकृषि समूह	पन्चकन्या-३	शोभाअधिकारी	१	९८१८३३११६७

६.२.५ आ.व.२०७५/७६ मा अनुदानमा स्थायी प्लास्टिक टनेल निर्माण गर्ने कृषकको विवरण

क्र.स.	कृषकको नाम थरनाम	ठेगाना	परिमाण	सम्पर्क नं
१	कृष्ण माया गौतम	ककनी -१	१	९८०८६९०९१४
२	हेम कुमारी फुयाल	ककनी -१	१	९८०८६९०९१४
३	फुल माया तामांग	ककनी -१	१	९८४१६६८६६३
४	कमला तामांग	ककनी -१	१	९७४१५०४४६०
५	चमेलीतामांग	ककनी-२	१	९८६२५८९४०२
६	राजेन्द्रतामांग	ककनी-२	१	९८४१९१९३७४
७	राजकुमारलामा	ककनी-२	१	९८५१०६१४४०
८	सुर्यतामांग	ककनी-२	१	९८६४६८५८७६
९	कालेलामा	ककनी-२	१	९८४१८४७०६१
१०	मन्जलीतामांग	ककनी-२	१	९८६९६१४६८१
११	डोमातामांग	ककनी-२	१	९८१८२८६९१७
१२	मंगलेतामांग	ककनी-२	१	९८६४५४३५०८
१३	रिताधिताल	ककनी-३	१	९८६०२३५२३१
१४	बुद्धीप्रसाद पुडासैनी	ककनी-३	१	९८१३५९८७८३
१५	सानु कृष्णबहादुर तामांग	ककनी-३	१	९८४३६७२०७४
१६	अनुजन्यौपाने	ककनी-३	१	९८२३८२९००५
१७	हस्तबहादुर लामा	ककनी-४	१	
१८	विनोदलामा	ककनी-४	१	९८५११८४६५५
१९	दमन बहादुरलामा	ककनी-४	१	९८४११४८८५१
२०	चक्रबहादुर लामा	ककनी-४	१	९८०३३८७७४३
२१	ललितमानलामा	ककनी-४	१	९८६०३५६८८३
२२	भरततामांग	ककनी-५	१	९८४३६१७४३०

क्र.स.	कृषकको नाम थरनाम	ठेगाना	परिमाण	सम्पर्क नं
२३	राज कुमारलामा	ककनी-५	१	९८१८७२८५०१
२४	सनमानलामा	ककनी-५	१	९८५११७३२८८
२५	पूर्णबहादुर लामा	ककनी-५	१	९८६१०६४२९२
२६	सन्तबहादुर लामा	ककनी-६	१	९८५१२२८१४९
२७	नक्कलेलामा	ककनी-६	१	९८६९५७७३२४
२८	युद्धप्रसाद पन्त	ककनी-६	१	९८४५६८३६३८
२९	शान्तितामांग	ककनी-७	१	९८६३४२७२२४
३०	चतुरेतामांग	ककनी-७	१	९७४१२१७८६३
३१	ठुलो मंगलेतामांग	ककनी-७	१	९८०३४७३४९०
३२	बद्रीपाठक	ककनी-७	१	९८४३४६७३०८
३३	रामहरीथपलिया	ककनी-७	१	९८५१२०९९८२
३४	नविनतामांग	ककनी-७	१	९८६२३७९४६८
३५	राजकुमारतामांग	ककनी-७	१	९८४१६५७६०९
३६	हरिमानश्रेष्ठ	ककनी-७	१	९८६०५४१७१७
३७	गोकर्णथापा	दुप्चेखोर-३	१	९८१३११९३०९
३८	अर्जुनथापा	दुप्चेखोर-३	१	९८१५१६५५१५
३९	विनोदकुमार लामा	दुप्चेखोर-३	१	९८४३६१६४४२
४०	सुरेन्द्रथापा	दुप्चेखोर-३	१	९६१५३९४२७५
४१	इन्द्रबहादुर खतिवडा	दुप्चेखोर-५	१	९८८६३२९०५२
४२	हरि बहादुरथापा	दुप्चेखोर-५	१	९८४३४३३७०७
४३	शिवहरीथापा	दुप्चेखोर-५	१	९८६६३१६१५०
४४	नविन राजपाण्डे	दुप्चेखोर-५	१	९८४३४३३०४५
४५	धर्मराजथापा	पन्चकन्या-३	१	९८२३२९६७०१
४६	गोकर्णभण्डारी	पन्चकन्या-३	१	९८४९५१३५११
४७	नमराजपण्डित	पन्चकन्या-३	१	९८०८७३३२३१
४८	शंकरप्रसाद भण्डारी	पन्चकन्या-३	१	९८४०५५४२६२
४९	गौतमअधिकारी	पन्चकन्या-३	१	९८०८२७५३६५
५०	माधवअधिकारी	पन्चकन्या-३	१	९८४३४४२०८०
५१	सम्मरबहादुर तामांग	पन्चकन्या-४	१	९८२३१७५८८४
५२	वीर बहादुरलामा	पन्चकन्या-४	१	९८६१५८१२०५
५३	राउततामांग	पन्चकन्या-४	१	९८५१११३७५३
५४	गोकर्णप्रसाद पाण्डे	पन्चकन्या-५	१	९८४१०३७३१९
५५	अर्जुनप्रसाद गुणी	पन्चकन्या-५	१	९८४१६२३५२१

क्र.स.	कृषकको नाम थरनाम	ठेगाना	परिमाण	सम्पर्क नं
५६	विन्दावि.क.	पन्चकन्या-५	२	९८४९९८८०९७
५७	रघुबीरतामांग	पन्चकन्या-५	१	९८५१२५४१७१
५८	धन बहादुरतामांग	पन्चकन्या-५	१	९८५१२५४१७१
५९	लक्ष्मणराज थापा	शिवपुरी-६	१	९८४१२४१२५०
६०	सुरेन्द्रथापा	शिवपुरी-६	१	
६१	तुलसा देवीथापा	शिवपुरी-६	१	
६२	मिठुविश्वकर्मा	शिवपुरी-६	१	
६३	सावित्रीसिलवाल वि.क.	शिवपुरी-६	१	
६४	सावित्रीथापा	शिवपुरी-६	१	९८५११४६६४२
६५	पपिलाथापा	शिवपुरी-६	१	९८४१४१९८४१
६६	सुरजथापा	शिवपुरी-६	१	
६७	मिश्रीमायाठकुरी	शिवपुरी-७	१	९८४९४३८८०२
६८	सहदेवथपलिया	शिवपुरी-७	१	९८४११७३८२४
६९	नकुलप्रसाद उप्रेती	शिवपुरी-७	१	
७०	कुमारीडंगोल	शिवपुरी-७	१	
७१	बहूद्देशीयझिगटीथोक कृषि समुह	शिवपुरी-७	१	९८४१७२४२९१
७२	चोकमायागुरुड	शिवपुरी-७	१	९८४९३०६०३९
७३	शान्तिमायागुरुड	शिवपुरी-७	१	९६१५३६७२६५
७४	लक्ष्मीगुरुड	शिवपुरी-७	१	
७५	चन्द्रबहादुर तामांग	शिवपुरी-७	१	
७६	ईश्वरीडंगोल	शिवपुरी-७	१	९८६०४०२८५६
७७	शुवासउप्रेती	शिवपुरी-७	१	९८५१२२९९७८
७८	शिववि.क	शिवपुरी-७	१	९८४९३५०३०५
७९	गोविन्दप्रसाद पुडासैनी	शिवपुरी-८	२	
८०	सीतामायातामांग	शिवपुरी-८	१	
८१	डोलकुमारीथापा	शिवपुरी-८	१	
८२	शिवकामी	शिवपुरी-८	१	
८३	हरिबहादुर डंगोल	शिवपुरी-८	१	
८४	श्यामकुमारठकुरी	शिवपुरी-८	१	
८५	निशाउप्रेती	शिवपुरी-८	१	
८६	सुन्दरश्रेष्ठ	शिवपुरी-८	१	
८७	लक्ष्मणथपलिया	शिवपुरी-८	१	
८८	प्रकाशपाण्डे	शिवपुरी-८	१	

क्र.स.	कृषकको नाम थरनाम	ठेगाना	परिमाण	सम्पर्क नं
८९	रामकुमार थापा	शिवपुरी-८	१	
९०	सुबासराज पाण्डे	शिवपुरी-८	१	
९१	कमलाथपलिया	शिवपुरी-८	१	
९२	सविनाडंगोल	शिवपुरी-८	१	९८६३०३१४०७
९३	विजय कुमारथापा	शिवपुरी-८	१	९८५१०१०५२४
९४	निर्मलापुडासैनी	शिवपुरी-८	१	
९५	सुभद्रापुडासैनी	शिवपुरी-८	२	
९६	प्रकाशपाण्डे	शिवपुरी-८	१	९८४११२७८०३
९७	पार्वतीपाठक	शिवपुरी-८	१	९८४०६६९५५७
	जम्मा		१००	

६.२.६ आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा स्प्रेयर वितरण विवरण

सि.न.	समुह/सहकारीको नाम	ठेगाना	परिमाण
१	श्रीसुनखानी देविस्थान आयआर्जन कृषक समुह	शिवपुरी -७	५
२	जागरुक कृषि स स लि	शिवपुरी-८	३
३	कमलटारीप्रांगारिक कृषि सहकारी संस्था लि	शिवपुरी-६	४
४	जागरुक कृषि फार्मप्राली	शिवपुरी-८	१
५	आधारशिलासामाजिक उद्धमी महिला सहकारी सं.लि.	पन्चकन्या-५	५
६	राउटारकृषि समूह	पन्चकन्या-३	२
	जम्मा		२०

६.२.७ आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा मिनिटीलर वितरण विवरण

सि.न.	समुह/सहकारीकोनाम	ठेगाना	परिमाण
१	रचना महिलाकृषि सहकारी संस्था लि.	ककनी-१	१
२	रचना महिलाकृषि सहकारी संस्था लि.	ककनी-१	२
३	रुम्बाजागरण कृषि फर्म	ककनी-२	१
४	डाँफे कृषिसहकारी संस्था लि.	ककनी-३	३
५	इन्द्रकन्याकृषि फर्म	ककनी-४	१
६	कटुन्चेकृषि फर्म	ककनी-४	१
७	जय भैरवीकृषि सहकारी संस्था लि	ककनी-५	३
८	बरबन्दीमहिला कृषक समुह	ककनी-७	१
९	बरबन्दीकृषि सहकारी संस्था लि.	ककनी-७	३

सि.न.	समुह/सहकारीकोनाम	ठेगाना	परिमाण
१०	चतुर्भुजआले कृषक सहकारी संस्था लि,	ककनी-७	२
११	चतुर्भुजआले कृषक सहकारी संस्था लि,	ककनी-७	१
१२	बरबन्दीमहिला कृषक समुह	ककनी-७	१
१३	संघर्षकृषक समुह	दुप्चेस्वर-३	२
१४	पहिरेफाटसिचाई उपभोक्ता समुह	दुप्चेस्वर-५	२
१५	पन्चकन्याकृषक समुह	दुप्चेस्वर-५	२
१६	राउटार कृषक समुह	पन्चकन्या -३	२
१७	बेलडाडा कृषिफर्म	पन्चकन्या -३	१
१८	मुहनेस्वर कृषि सहकारीसंस्था लि.	पन्चकन्या-३	१
१९	मानेथोककृषक समुह	पन्चकन्या-३	२
२०	मुहनेस्वरकृषि सहकारी संस्था लि.	पन्चकन्या-३	२
२१	नमुनामहिला कृषक समुह	पन्चकन्या-४	२
२२	प्रगतिशीलकृषक समुह	पन्चकन्या-४	२
२३	नवजागृति कृषक समुह	पन्चकन्या-४	२
२४	उन्नतिशीलकृषक समुह	पन्चकन्या-४	२
२५	महारुद्रमहादेव कृषक समुह	पन्चकन्या-४	१
२६	सैरेनीफलफुल तथा कृषि फर्म	पन्चकन्या-४	१
२७	जनजागृति कृषि सहकारी सहकारी संस्था लि	पन्चकन्या-४	३
२८	खत्रिवेशीतरकारी तथा फलफुल कृषक समुह	पन्चकन्या-५	२
२९	आधारशिलासामाजिक उद्दमी महिला सहकारी संस्था लि.	पन्चकन्या-५	१
३०	साहाराकृषि सहकारी संस्था लि.	पन्चकन्या-५	२
३१	शुभप्रभातकृषक समुह	पन्चकन्या-५	२
३२	आधारशिलासामाजिक उद्दमी महिला सहकारी संस्था लि	पन्चकन्या-५	२
३३	सृजनशीलकृषक समुह	पन्चकन्या-५	२
३४	साहाराकृषि सहकारी संस्था लि.	पन्चकन्या-५	२
३५	खोलेगाउक्रियाशील कृषक समुह	शिवपुरी-६	२
३६	कमलटारीप्रांगारिक कृषि सहकारी संस्था लि.	शिवपुरी-६	१
३७	कमलटारीप्रांगारिक कृषि सहकारी संस्था लि.	शिवपुरी-६	१
३८	स्वाराथोककृषक समुह	शिवपुरी-६	२
३९	कमलटारीप्रांगारिक कृषि सहकारी संस्था लि.	शिवपुरी-६	१
४०	शिवपुरीइन्स्टिच्युट अफ लाइफ साइन्स	शिवपुरी-६	१
४१	बाईसुन्दारा नमुनाकृषि सहकारी संस्था लि	शिवपुरी-७	३
४२	परिवर्तन किसन कृषिफर्म	शिवपुरी-७	१

सि.न.	समुह/सहकारीकोनाम	ठेगाना	परिमाण
४३	बहुउद्देश्यीयइन्गटिथोक कृषक समुह	शिवपुरी-७	२
४४	सिम्पानीआयआर्जन कृषक समुह	शिवपुरी-७	१
४५	सुनखानीबहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	शिवपुरी-७	३
४६	सुनखानीकृषि फर्म	शिवपुरी-७	१
४७	घ्याम्पेश्वरीतरकारी कृषक समुह	शिवपुरी-७	२
४८	सुनखानीदेवीस्थान आयआर्जन कृषक समुह	शिवपुरी-७	२
४९	जनशक्तिकृषि बहुउद्देश्यीय कृषक समुह	शिवपुरी-७	२
५०	वितलबक्रियाशील कृषक समुह	शिवपुरी-७	२
५१	सिम्पानीआयआर्जन कृषक समुह	शिवपुरी-७	१
५२	लालीगुराँसकृषक समुह	शिवपुरी-८	१
५३	सत्तरी क्रियाशील कृषक समुह	शिवपुरी-८	२
५४	हिम शिखरबहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	शिवपुरी-८	३
५५	थानापतीएग्रिकल्चर कृषि फर्म	शिवपुरी-८	१
५६	जागरुककृषि फर्म	शिवपुरी-८	१
५७	पानस कृषिसहकारी संस्था लि.	शिवपुरी-८	३
५८	लालीगुराँसकृषक समुह	शिवपुरी-८	१
५९	फ्युचरनेपाल एग्रिकल्चर प्रा.लि.	शिवपुरी-८	१
६०	रुदुवापन्चकल्याणी आयआर्जन कृषक समुह	शिवपुरी-८	१
६१	जागरुककृषि सहकारी संस्था लि	शिवपुरी-८	३
६२	थानापतीमहिला साना किसानकृषि सहकारी संस्थालि.	शिवपुरी-८	३
६३	दलितबहुउद्देश्यीय कृषक समुह	शिवपुरी-८	२
६४	रुदुवापन्चकल्याणी आयआर्जन कृषक समुह	शिवपुरी-८	१
	जम्मा		१११

६.२.८ आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा कष्टम हायरिंग संचालन गर्ने संस्थाको विवरण

सि.न.	समुह/सहकारीको नाम	ठेगाना	औजार/उपकरण	परिमाण
१	रचना महिलाकृषि सहकारी संस्था लि.	ककनी-१	मिनिटिलर	३
२	रचना महिलाकृषि सहकारी संस्था लि.	ककनी-१	स्प्रेयर	३
३	जागरुककृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	शिवपुरी-८	मिनिटिलर	३
४	जागरुककृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	शिवपुरी-८	स्प्रेयर	३
५	बरबन्दीकृषि सहकारी संस्था लि.	ककनी-७	मिनिटिलर	३
६	बरबन्दीकृषि सहकारी संस्था लि.	ककनी-७	स्प्रेयर	३
७	मनकामनाकृषि फर्म	ककनी-७	मिनिटिलर	१
८	चतुर्भुजआले कृषि सहकारी संस्था लि.	ककनी-७	मिनिटिलर	३

सि.न.	समुह/सहकारीको नाम	ठेगाना	औजार/उपकरण	परिमाण
९	पवित्रकृषि सहकारी संस्था लि	ककनी-५	मिनिटिलर	३

६.२.९ आ.व.२०७५/७६ अनुदानमा पोष्ट हार्भेस्ट सेन्टर संचालन कार्यक्रम तर्फ तरकारी ढुवानीसाधन संचालन गर्ने संस्थाको विवरण

सि.न.	समुह/सहकारीको नाम	ठेगाना	बस्तु /निर्माण	परिमाण
१	जागरुक कृषि सहकारी स.लि., सुनखानी बहुउद्देश्यीय स.स.लि. र श्रीकमलटारी प्रांगारिक कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	शिवपुरी-८,७,६	सिंगल क्याव बोलेरोतरकारीढुवानी साधन	१
२	बरबन्दीकृषि सहकारी स.लि.	ककनी-७	सिंगल क्याव बोलेरोतरकारीढुवानी साधन	१

७ आ.व २०७५/७६ मा आलु जोन तर्फका मुख्य गतिविधिहरु
७.१ आ.व २०७५/७६ सालमा आलु जोनमा सुचिकृत कृषक समुह/कृषि सहकारी/कृषि फर्महरुको विवरण

संख्या	निजि फर्म	सहकारी	समुह	कुलजम्मा	संलग्न कृषक संख्या
१४		२५	३९	७८	५५२९

७.२ आ.व ०७५/७६ मा आलु जोनमा सुचिकृत हुने संस्थाहरुको विवरण, पदाधिकारी र सम्पर्क नम्बर

क्र.स	संस्थाको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या			क्षेत्रफल (रोपनि)	समितिको पदाधिकारिको नाम	सम्पर्क नम्बर
			म	पु	जम्मा			
१	प्रभु आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा -४	१०	१०	२०	८१	राजन राई-अध्यक्ष	९८४०१४२३३८
२	सुन्दरि देवि आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा -५	३०	३५	६५	-	ओम ब. राई-सचिव	
३	शक्तेश्वर कृषि सहकारि संस्था लि.	चौघडा -४	२९	१८	४७	२६६	विष्णु ब थापा-अध्यक्ष	९८४३४८२५३६
४	राधाकृष्ण आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा -८	३०	-	३०	६९	शुसिला न्यौपाने-सचिव	९८४१६०७२२९
५	लामागाउ आमा कृषक समुह	थानसिङ-८	३१	-	३१	१४७	तुलिमाया तामाङ-अध्यक्ष	९८४९०८१८१२
६	धमला कृषि फर्म	खानिगाउ-५	-	-	-	३४	नारायण प्र. धमला	९८६०६८६३७५
७	कुसुमेदेवि महिला कृषक समुह	थानसिङ-४	२०	-	२०	१०१	जानुका अधिकारी-अध्यक्ष	९८६०९२८५२१
८	श्री गणेश आय आर्जन महिला समुह	चौघडा -६	२७	१	२८	१२४	सफला राई-अध्यक्ष	९८४०५५४३१०
९	प्रगतिशिल पीपलगौरी आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा -३	१२	११	२३	२३००	बुद्धि ब. तामाङ-अध्यक्ष	९८४१०४७०८०
१०	शिवरात्रि आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा-२	२५	२	२७	१७७	पदम ब. राई-अध्यक्ष	
११	रिठेचौर कृषि सहकारी संस्था	चौघडा-९	७	२२	२९	१८७.५	राम प्र लामिछाने-सचिव	९८६१७३२४०६
१२	शुभाबिहानि आर्जन कृषक समुह	चौघडा-८	२४	९	३३	१७९	सरिता भट्टराई-सचिव	९८४९४९४४३०
१३	मानबहित कृषि सहकारी संस्था	थानसिङ-६	२१२१	७७	१९८	१३६.५	कृष्णराम भण्डारी-अध्यक्ष	९८४३२९७२४०
१४	भुमेश्वर आर्जन कृषक समुह	चौघडा-४	१६	९	२५	७५.५	गोपिलाल राई-अध्यक्ष	९८४३६२९२८४

क्र. स	संस्थाको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या			क्षेत्रफल (रोपनि)	समितिको पदाधीकारिको नाम	सम्पर्क नम्बर
			म	पु	जम्मा			
१५	सरस्वति आर्जन कृषक समुह	चौघडा-१	७	२४	३१	१११.५	कोपिला राई-कोषाध्यक्ष	
१६	चण्डेश्वरी कृषि फर्म	खानिगाऊ-५	-	-	-	१०	प्रो सुब्बा राई	९८४९९१३१६९
१७	राधाकृष्ण कृषक समुह	थानसिङ-८	२६	-	२६	२४	नारायण प्र. लामिछाने	९८६०७४४२०५
१८	वनदेवि कृषि फर्म	थानसिङ-८	-	-	-	१५	शम्भु भण्डारी	९८४९१२०३३२८
१९	नित्यध्वरी आर्जनमहिला कृषक समुह	चौघडा-५	२८	-	२८	१५९	छत्रकुमारीमानन्धर-कोषाध्यक्ष	९८४९४३५८४८
२०	सातबिसे आठबिसेकृषक समुह	चौघडा-३	२५	४	२९	१०६	संगिता प्रधान-अध्यक्ष	९८४९६७४१७६
२१	कविलास कृषि सहकारी संस्था	कविलास-८	४	२५	२९	८६	धुर्वेन्द्र बोहरा-व्यवस्थापक	
२२	थानसिङ महिला कृषक समुह	थानसिङ-९	२२	-	२२	८०	अस्मिता श्रेष्ठ-सचिव	
२३	वच्छला महिला कृषक समुह	थानसिङ-४	३४	०	३४	४०७	विमला रिमाल-अध्यक्ष	९८३६८४३४९
२४	ढकाल कृषि फर्म	खानिगाऊ-५	०	१	१	११.५	प्रलाद ढकाल	९८४९५६१८६६
२५	कन्यादेवि आर्जन कृषक समुह	चौघडा-४	२५	३	२८	७०	गणेश ब. राई-अध्यक्ष	९८४९७६४८०५
२६	न्यु सरस्वति आर्जन कृषक समुह	चौघडा-४	८	१८	२६	१७६	सिताराम फुयाल-सचिव	९८४९६०६९९०
२७	श्री नव ज्योति महिला ब. सहकारी संस्था लि.	कविलास-२	१३९	-	१३९	४४५	लक्ष्मि माया श्रेष्ठ -अध्यक्ष	९८४३४३३४४०
२८	श्री चण्डेश्वरी महिला कृषक समुह	चौघडा-१	२०	०	२०	५७	सुलोचना राई-अध्यक्ष	९८४९६७१४५१
२९	समुन्नत कृषक समुह	थानसिङ-९	४	२१	२५		राजेन्द्र प्र. अधिकारि-सचिव	९८४९२३४३०६
३०	श्री दिपज्योति कृषि सहकारी संस्था लि.	चौघडा-८	४१	७१	११२	९७	सुजुत कु श्रेष्ठ-कोषाध्यक्ष	९८४३४६९७९४
३१	दुप्चेध्वरि महिला विकास ब. सहकारी संस्था लि.	चौघडा-८	३५२	०	३५२		रुक्मिणी के.सि.व्यवस्थापक	९८४३००२८७४
३२	बागबानि कृषि सहकारी संस्था लि.	चौघडा-८	१३	६४	७७	१२०	भोजराज न्यौपाने - अध्यक्ष	९८४३४३१७७२
३३	दुप्चेध्वर ब. सहकारी संस्था लि.	खानिगाऊ-४	१८४	४२	६०४	५२५	गोकर्ण राज ढकाल-अध्यक्ष	९८४३६२९३३८
३४	मिश्रफाट कृषि सहकारी सं.लि.	कविलास -२	८	१८	२६	९१	प्रकाश श्रेष्ठ-सचिव	९८५१२५३०४४
३५	पुष्पाञ्जलि कृषि सहकारी सं. लि.	खानिगाऊ-५	१०	१५	२५	८२	श्याम ब. राई-अध्यक्ष	९८४३४४२५९८
३६	शिवपार्वति कृषक समुह	थानसिङ-३	२५	८	३३	२४८	सुस्मिताखनालभण्डारी-अध्यक्ष	९८४०४२७३५२

क्र. स	संस्थाको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या			क्षेत्रफल (रोपनि)	समितिको पदाधीकारिको नाम	सम्पर्क नम्बर
			म	पु	जम्मा			
३७	आत्मनिर्भर ब. सहकारी स. लि.	खानिगाऊ-३	३	१८	२१	१४०	कुष्ठ प्र. लोहनि-अध्यक्ष	९८४१०३७७५७
३८	जालपादेवि ब.कृषि सहकारी	चौघडा- ७	-	-	-	६५	चिनल कुमार राई	९८४१९३९७३१
३९	पंचकन्या आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा- २	१८	७	२५		प्रकाश राई-अध्यक्ष	
४०	श्री चण्डेश्वरी आर्जन कृषक समुह	चौघडा- ८	२८	३	३१	१५०	मखमलि राई-अध्यक्ष	९८४९५१३५७९
४१	श्री चौतारी कृषक समुह	चौघडा- ८	१०	७	१७	७१	पार्वति थपलिया-अध्यक्ष	९८४३१६५४८८
४२	जालपादेवि महिला कृषक समुह	थानसिङ- ४	१५	०	१५	१०१	मिरा थापा-अध्यक्ष	९८५११४३८६४
४३	गौरीशंकर आर्जन कृषक समुह	चौघडा- ९	२५	६	३१	११२	कविता ढकाल- सचिव	९८४९४०११६४
४४	शुभविहानि महिला कृषि सहकारी सं लि.	खानिगाऊ-४	-	-	-	५०	तुलसा नेपाल-कोषाध्यक्ष	९८४९६१०७८०
४५	H.D.C कृषि फर्म	खानिगाऊ- ५	-	-	-	१७	दिवाकर लामिछाने	९८४९४३९२२८
४६	सिद्धेस्वर माहादेव कृषक समुह	खानिगाऊ- ५	१६	१०	२६	७०	तुल ब. वि.क-अध्यक्ष	९८४३४८२१९८
४७	जलदेवि आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा- ७	२७	०	२७	१०७	बिजुला राई-अध्यक्ष	९८१३२२३४१२
४८	महाडकालेश्वर कल्छे आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा- ३	२८	१	२९	१५२	पार्वति भट्टराईपाठक-अध्यक्ष	९८१३८१६१६६
४९	राक्सेश्वरि आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा- ४	११	१०	२१	१२०	रण भुवन राई-अध्यक्ष	९८१३२१०२८७
५०	वाराहि आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा- ३	२७	३	३०	७५	ठुलिमाया मिजार-अध्यक्ष	९८१८६३८३७४
५१	दुर्गा भद्रवति आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा- ६	२८	३	३१	९२	शन्जु राई-कोषाध्यक्ष	९८१८१४०७४१
५२	लब्धु जनजाति कृषि समुह	खानिगाऊ- ८	१४१	-	१४१	-	सुमन राई-सचिव	९८४९५६१८३३
५३	नवदुर्गा महिला विकास ब. सहकारि स. लि.	खानिगाऊ- ८	१४१	-	१४१		देवकि धमला-सदस्य	
५४	पशुपति आय आर्जन कृषक समुह	चौघडा- ४	२४	४	२८	१५७	विष्णु राई-अध्यक्ष	९८२३६४२७५९
५५	युनुभर्सल कृषि सहकारी स.लि.	चौघडा- २	१०	१९	२९	९०	चक्र ब .राई कोषाध्यक्ष	९८६९२२७२१०
५६	थानापति कृषि फर्म	चौघडा- ८	-	-	-	५५	सिता भट्ट	९८४३४८१५३६
५७	नयाँवसति कृषि सहकारी सं .लि.	खानिगाऊ-५	१०३	२०८	३११	१०५०	भरत प्र . ढकाल- अध्यक्ष	९७४१००१९१२
५८	गोदाबरी महिला कृषि सहकारी सं .लि	चौघडा- ९	४३	-	४३	१०४	सोबिता ढकाल-अध्यक्ष	९८६३६९७२१९

क्र. स	संस्थाको नाम	ठेगाना	सदस्य संख्या			क्षेत्रफल (रोपनि)	समितिको पदाधीकारिको नाम	सम्पर्क नम्बर
			म	पु	जम्मा			
५९	नाट्यश्ररी कृषक समुह	चौघडा- ४	२६	-	२६	१५१	गोपिनि राई-अध्यक्ष	९८४९९३९९२५
६०	अनमोल कृषि फर्म	खानिगाउ-५	-	-	-	८	लक्ष्मिदेवि राई	९८४३४७९०१२
६१	वित्तलबदेवि ब. सहकारि स. लि.	थानसिङ -१	१०२	१९९	३०१	३१४	कल्याणभक्त पाण्डे -सचिव	९८५१०९८४१०
६२	गरिमा महिला कृषि सहकारि स.लि.	चौघडा- ३	५१	-	५१	२७४	अम्बिका तिवारी - अध्यक्ष	९८४९८२२५०८७
६३	किसान कृषि फर्म	चौघडा- ३	-	-	-	६		९८४३७९३४६०
६४	कालिका मिश्रित नमुना कृषक समुह	कबिलास -१	१५	११	२६	२२०	एक ब. थापा-अध्यक्ष	९८१८१२९९२६
६५	जागरण कृषि फर्म	खानिगाउ- ४	-	-	-	१०	विवेक ढकाल	९८५१२३४७३
६६	सयपत्रि कृषि सहकारी स.लि	खानिगाउ- ३	१९	२६	४५	२५३	नारायण प्रघिमिरेव्यवस्थापक	९८४९५६१८३०
६७	नमुना ब. सहकारि स. लि.	खानिगाउ- ४	१८	८९	१०७	२९४	इब ब. ढकाल-अध्यक्ष	९७४१००१६०५
६८	R&H कृषि फर्म	खानिगाउ- ४	-	-	-	९	राम प्र. लामिछाने	९८५११८७४४३
६९	जगत कृडि फर्म	खानिगाउ- ५	-	-	-	१२	जगतमान राई	९८४९७६४६०५
७०	खानिखहेरे वाहविसे कृषक समुह	खानिगाउ-४	१३	२९	४२	१४७	खुलाराम लामिछाने-अध्यक्ष	९८४९७१७८६६
७१	पंचकन्या महिला कृषक समुह	थानसिङ -१	१७	-	१७	११३	कमला थापा -उपाध्यक्ष	
७२	थानसिङ कृषि सहकारी स.लि.	थानसिङ -१	१३	२३	३६	२५२	दिपक कुमार पन्त - अध्यक्ष	९८५१२०६८३५
७३	भट्टथोक क्रियासिला कृषक समुह	थानसिङ -१	२४	२६	५०	६३७	बलराम बस्नेत-अध्यक्ष	९८४९८७५९८७
७४	सक्षम कृषि फर्म	खानिगाउ -५	-	-	-	१६	शिव प्र. धमला	९८४९४३७६११
७५	मंकालेश्वर कृषि फर्म	चौघडा -३	-	-	-	२२	टिकालाल श्रेष्ठ	९८६३६६५३५७
७६	नारनदेवि ब. सहकारि स. लि.	खानिगाउ -४	३५९	६२१	९८०	१०२	ठाकुर प्र .लामिछाने-अध्यक्ष	९७४१२१८५५०
७७	गोसाईकुण्ड ब. सहकारि स. लि.	कबिलास -४	२०५	२९३	४९९	२४१	भृगुश्रुषि मिश्र-सदस्य	९८४९८८४०६४
७८	सिमरा उपभोक्ता सहकारी स. लि.	चौघडा -३	५	२०	२५	२६८	नमराज तिवारी- अध्यक्ष	९८४९८२५०८७

७.३ आ.व २०७५/७६ सालमा आलु जोन तर्फको अनुदान विवरण

७.३.१ आ.व २०७५/७६ सालमा मेशिनरी औजार वितरणको विवरण

क्र.स	कृषक समुह/फर्म/कृषि सहकारी	ठेगाना	पावर टिलर	मिनि टिलर	स्प्रेयर
१	सूर्यमति कृ.स.सं.लि.	लिखु -३,चौघडा	४		२५
२	सेतीदेवी कृ.समुह	लिखु - ६ ,थानसिंह	१	१	३
३	कुखुरे चौतारा कृ.समुह	लिखु - ६ ,थानसिंह	१	२	३
४	सरस्वती कृ.समुह	लिखु - ६ ,थानसिंह	१	१	५
५	मिश्रफाँट कृ.स.सं.लि.	पंचकन्या-२			३
६	पशुपतिनाथ कृषि स.स. लि.	लिखु ६		३	६
७	सयपत्री कृ.स.सं.लि.	लिखु १			३
८	जागरुक म.कृ.स.	लिखु ६	१	१	७
९	वच्छला म.कृ.स.	लिखु ६	०	२	४
१०	मनकामना कृषक समुह	सूर्यगढी ५	१	१	५
११	कन्यादेवी कृष स.स.लि	लिखु ४	०	०	३
११	गणेश आयआर्जन कृ समुह	लिखु ४	०	०	५
१३	नागरिक महिला साना किसान स.स.	सूर्यगढी ५	२	३	१०
१४	गणेशस्थान कृ समुह	लिखु ३	२	२	१४
१५	शिव पार्वती कृषक समुह	सूर्यगढी ५	१		६
१६	गणेश ब.उ.स.स.लि	सूर्यगढी ५	१	४	५
१७	प्रभु आयाआर्जन कृषक समुह	पंचकन्या १	१	०	३
१८	नमुना ब.उ.स.स.लि	लिखु १		१	६
१९	टोल सुधार कृषक समुह	सूर्यगढी ५	०	१	५
२०	नवदुर्गा म.वि.ब.स.स.लि	लिखु१	०	१	६
२१	शुभविहानी म.कृ.स. स.	लिखु१	०		२
२२	खानि खहरे बाह्रबिसे कृषक स.स.लि.	लिखु१	०		३
२३	सक्तेश्वर कृषक स.स.लि.	पन्चकन्या १	०		४
२४	न्यु सरस्वति आयआर्जन कृषक समुह	पन्चकन्या १			३
२५	थानपति कृषक फर्म	लिखु ४			१
२६	भट्टथोक कृयाशिल कृ .स.	लिखु ६			५
२७	आत्मनिर्भर ब.उ. स. स. लि	लिखु १			१०
२८	कविलास कृषी सहकारी सस्था लि.	पन्चकन्या १		१	२
२९	मच्छेदेवी कृषक सहकारी सस्था	सूर्यगढी ५	१	१	४

क्र.स	कृषक समुह/फर्म/कृषि सहकारी	ठेगाना	पावर टिलर	मिनि टिलर	स्प्रेयर
३०	कालिका मिश्रित नमूना कृषक समुह	पन्चकन्या २			३
३१	महाकालेश्वर कृषक आयाआर्जन समुह	पन्चकन्या १	१		
३२	महिला कृषक समुह	ककनी ८			७
३३	बागवानी कृषि सहकारी सस्था लि .	चौधडा			१०
३४	दुष्पेश्वर व.उ.स.स.लि.	खानिगाउ			२
३५	वनदेवी कृषि फर्म	ककनी ८			२
३६	पंचकन्या महिला कृषक समुह	लिखु ५		३	५
३७	डि.जि.प्रकाश मपल्टीप्रायोज कं.लि.	लिखु-६		१	
३८	थानसि कृषि सहकारी स. लि.	लिखु-६			२
३९	वितलवदेवी व.उ.स.स.लि	लिखु-६		१	२
४०	प्रतिबिम्ब साना किसान स.स.लि	पन्चकन्या १			६
४१	गोसाइकुण्ड स.स.सलि	पन्चकन्या १			५
	लामागाउ आमा कृषक समुह	ककनी ८			७
४३	राधाकृष्ण कृषक समुह	ककनी ८			४
४४	चौधडा एगो अर्गानिक प्र.लि	चौधडा	१		
४५	भगवान वोगटी	खानिगाउ			१
४६	कविलास कृषि सहकारी सस्था लि.		१		१
	अन्य				२
	जम्मा		२०	३०	२२०

७.३.२ आ.व २०७५/७६ सालमा सञ्चालित बिउ आलु आत्म निर्भर कार्यक्रममा सहभागी कृषकरुको विवरण

क्र.स	कृषकको नाम	समुह/सहकारी/फर्म	ठेगाना	क्षेत्रफल	आलुको जात
१	सत्यदेवी श्रेष्ठ	भट्टथोक कृयाशिल कृषक समुह	लिखु-६	१८ रोपनी	जनकदेब, कार्डिनल, एम.एस -४२
२	सनोज महत	चौधडा एगो अर्गानिक प्रा. लि	लिखु-४	१०० रोपनी	कार्डिनल, कुप्रिज्वोती, खुमल उपहार, डिजिरे

क्र.स	कृषकको नाम	समुह/सहकारी/फर्म	ठेगाना	क्षेत्रफल	आलुको जात
३	राजेन्द्र राई	सुर्यमति कृषक सहकारी सस्था लिमिटेड	लिखु-३	१५ रोपनी	एम.एस. ४२
४	हरी शंकर गुर्वाचार्य	नमुना कृषक सहकारी सस्था लिमिटेड	लिखु-१	८ रोपनी	एम.एस. ४२
५	रामहरी ढकाल, केशर अधिकारी, बिष्णु खड्का रामबाबु अधिकारी	नागरिक महिला साना किसान स. स. लि	सुर्यगढी-५	२० रोपनी	कार्डिनल एम.एस.-४२
	जम्मा			१६१ रोपनी	

वार्षिक विकास कार्यक्रम
बजेट तथुभासा सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम

क्र. सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	खर्च शीर्षक	आयोजनाको कुल क्रियाकलापको		सम्पूर्ण कार्य माथो गत आ. व. सम्मको		आर्थिक वर्ष		प्रथम मौसमिक		दोस्रो मौसमिक		तेस्रो मौसमिक		कैफियत								
			परिमाण	भार	लागत	लागत	परिमाण	भार	भार	भार	परिमाण	भार	भार	भार		परिमाण	भार						
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	
	कार्यक्रम अनुदान तथा मुल्याङ्कन (अनुदान मुल्याङ्कन तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रयोग बन्ने)	पटक	०	०	०	०	०	०	३०	०.८९	३.२५	१०	०.३	०.७५	१०	०.३	०.७५	१०	०.३	०.७५	१०	०.३	०.७५
	२२६११																						
	अनुदान तथा मुल्याङ्कनो लागि प्रयोग बन्ने (आन्तरिक प्रयोग)	कक्षा	०	०	०	०	०	०	२४	१.२८	३.२२	८	०.४२	१.०७	८	०.४२	१.०७	८	०.४२	१.०७	८	०.४२	१.०७
	२२६१२																						
	२२०३०१	कक्षा/कोठा/मुद्राकोष/दैनिक क्रियागत तथा अन्य विविध खर्च (अन्य विविध खर्च)	०	०	०	०	०	०	१२	०.४८	१.२८	४	०.१६	०.४	४	०.१६	०.४	४	०.१६	०.४	४	०.१६	०.४
	२२०३११																						
	२१७१२८	संविधानमा आधारित प्रस्तावित अनुदान (दोस्रो प्रयोग वा अन्य कारणले संस्थागत दिने अनुदान)	०	०	०	०	०	०	१००	३.९६	१०	१००	०.७९	३	३	३	३	३	३	३	३	३	३
	२६४१३																						
	२१०१०१०३	अनुदानमा कुनै बृत्त विकल्प (अन्य)	०	०	०	०	०	०	४०	१.४९	४	४०	१.४९	४	४	४	४	४	४	४	४	४	४
	२६४१३																						
	२११०१०१०४	आन्तरिक, प्यासेजिङ, लेभिक्रिया तथा बजारीकरणमा अनुदान (अन्य)	०	०	०	०	०	०	१	११.८९	३०	०	०	०	०	०	३.९६	१०	१	७.९३	२०	०	०
	२६४१३																						
	२११०१०१०५	मुद्राकोषमा आधारित बीउ आलु आत्मनिर्भर कार्यक्रम (अन्य)	०	०	०	०	०	०	५	३.१७	८	०	०	०	०	५	३.१७	८	०	०	०	०	०
	२६४१३																						
	२११०१०१०६	बजटमा समेटिएका सेवा/उपकरण १०० अनुदानमा कुनै अन्य/संविधानी आधार/उपकरण बरिस्ता अनुदान (अन्य उपकरण तथा मशीन आकार)	०	०	०	०	०	०	१	७.९३	२०	०	०	०	०	१	७.९३	२०	०	०	०	०	०
	२६४१३																						
	२११०१०१०७	बीउ/शुद्ध/सेक्टर स्थापना सहयोग (बीउ शुद्ध सेवा)	०	०	०	०	०	०	१	३.९६	१०	०	०	०	०	१	३.९६	१०	०	०	०	०	०
	२६४१३																						
	२११०१०१०८	मानव विकास निर्माण तथा समेत सेवा - बीउ (मानव विकास निर्माण)	०	०	०	०	०	०	२५	१४.८६	३७.५	०	२.९७	७.५	०	७.५	०	७.५	०	७.५	०	७.५	०
	२६४१३																						
	२११०१०१०९	मानव विकास निर्माण तथा बीउ/सेक्टर स्थापना सहयोग १०० अनुदान (अन्य)	०	०	०	०	०	०	१	३.९६	१०	०	०	०	०	१	३.९६	१०	०	०	०	०	०
	२६४१३																						
	२११०१०११०	बीउ/शुद्ध/सेक्टर स्थापना सहयोग १०० अनुदान (आलु संरक्षण तथा प्रोड्युस मशीन सहित) उपकरण (अन्य)	०	०	०	०	०	०	२	११.८९	३०	०	०	०	०	२	११.८९	३०	०	०	०	०	०
	२६४१३																						
	खा. आलु खर्च कार्यक्रमको क्रमाः																						
	कुल क्रमा खर्च																						
	तथा/तर्फको नाम, पद र दरखत :																						
	मिति :																						
	आयोजना/कार्यालय प्रमुखको दरखत :																						
	मिति :																						
	आयोजना/कार्यालय प्रमुखको दरखत :																						
	मिति :																						

वार्षिक विकास कार्यक्रम
बजेट तथुमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फाराम

शुल्को संशोधित

११। आयोजनाको कुल लागत (रु.):

क) आन्तरिक : १) नेपाल सरकार

२) स्थानीय निकाय / संस्था :

३) बचत/भण्डारिता :

(रु.) वैशेषिक :

११। रात आ न सम्मको खर्च (रु.) (सोही मुकामी तथा बसुरागत सुतेर)

(क) आन्तरिक १) नेपाल सरकार :

२) स्थानीय निकाय / संस्था :

३) बचत/भण्डारिता :

(रु.) वैशेषिक :

१०। आर्थिक बजेट (रु.):

क) आन्तरिक : १) नेपाल सरकार

२) स्थानीय निकाय / संस्था :

३) बचत/भण्डारिता :

(रु.) वैशेषिक :

(ग) सट्टी दर :

(घ) बापु संस्था :

आ. नं. २०७४/७६

बजेट उपशीर्षक नं. ३१९१६३

सम्बन्धित : कृषि, भूमि व्यवस्था तथा सहकारी मन्त्रालय

विभाग/ संस्था : कृषि विकास मन्त्रालय

कार्यक्रम / आयोजनाको नाम प्रयामन्थरी कृषि आधुनिककरण परियोजना

स्थान- (क) जिल्ला : सुनकोट

आयोजना शुरू भएको मिति : वि.सं.

आयोजना पूरा हुने मिति : वि.सं.

आयोजना/ कार्यक्रम प्रयुक्तको नाम :

र. लक्षणा

क्र. सं.	कार्यक्रम / विवरण	खर्च शीर्षक	इकाई	आयोजनाको कुल निकाय/संस्थाको		सम्पूर्ण कार्य माथो गत आ. व. सम्मको		वार्षिक लक्ष्य		प्रथम योजनािक		दोस्रो योजनािक		तेस्रो योजनािक		कैफियत							
				परिमार्ग	लागत	परिमार्ग	लागत	परिमार्ग	भार	कटेट	परिमार्ग	भार	कटेट	परिमार्ग	भार		कटेट						
१	आ. पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू	२	सेट	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	
२.३.१.१.७१	देवुल, कुँसे, दराज, चोडे, दराज र अन्य फनिशिंग (कार्यालयको लागि फनिशर फिक्कर्स)	२९३११	सेट	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६.८५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२.४.४.४.४	मोटरसाइकल खरिद (मोटर साइकल / सुट्टर)	२९४११	संख्या	०	०	०	०	०	०	०	२.२५	१	०.८९	२.२५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२.४.४.४.४	मल्टिमिडिया प्रोजेक्टर (कार्यालय सञ्चालनसंग सम्बन्धी अन्य उपकरण तथा मोबाइल ओभर)	२९४११	संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०.६	१	०.२४	०.६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२.४.४.४.६	डेस्कटप कम्प्युटर, प्रिन्टर र स्थावर सेट खरिद (कार्यालय सञ्चालनसंग सम्बन्धी अन्य उपकरण तथा मोबाइल ओभर)	२९४११	संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०.७९	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.१.१.१.१	पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा			०	०	०	०	०	०	०	६.८५	३	२.७१	६.८५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.१.१.१.२	आ. चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू			०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.१.१.१.३	रा.प. द्वितीय (आ.) (स्थानीय कर्मचारी)	२११११	जना	०	०	०	०	०	०	०	२५.०९	१	०.९	२५.०९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.१.१.१.६	रा.प. तृतीय (आ.) (स्थानीय कर्मचारी)	२११११	जना	०	०	०	०	०	०	०	५.६४	१	०.७१	५.६४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.१.१.१.८	रा.प. अन्त.प्रथम (अ.) (स्थानीय कर्मचारी)	२११११	जना	०	०	०	०	०	०	०	३.२३	०	१.२४	३.२३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.१.१.१.९	रा.प. अन्त.प्रथम (आ.) (स्थानीय कर्मचारी)	२११११	जना	०	०	०	०	०	०	०	३.०१	०	१.१६	३.०१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.२.२.१	महती भत्ता (महती भत्ता)	२१११३	संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०.२९	६	०.१	०.२४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.२.४.२.३	खरिद मर्मति र अन्य सेट/सेट/कर्मचारी	२१११९	पटक	०	०	०	०	०	०	०	५	०	०.१६	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.३.१.८	स्थानीय कर्मचारीहरूको योगाक्त भत्ता (सदस्यकारी एवं निजामति कर्मचारी)	२११२१	संख्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.३.१.९	धारा मसुला (आको मसुला)	२२१११	मनि	०	०	०	०	०	०	०	४६००	०	०.४६	४६००	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.३.१.५	विजुली मसुला (आको मसुला)	२२१११	मनि	०	०	०	०	०	०	०	६५०	०	०.०९	६५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.३.१.९	टेलिकोन महसुला (टेलिकोन महसुला)	२२११२	मनि	०	०	०	०	०	०	०	३	०	०.२९	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.३.१.६	इमिच/ इन्टरनेट/वेबसाइट (इमिच/ इन्टरनेट/वेबसाइट)	२२११२	पटक	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०.१९	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.३.१.३	आयोजना सम्बन्धित कार्यालयको घर भाडा (कार्यालयको घर भाडा)	२२१२१	मनि	०	०	०	०	०	०	०	१२	१	१.२	१२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३.४.१.१	मोटरसाइकलको लागि प्रिन्टर (कार्यालयको इन्धन)	२२१११	मनि	०	०	०	०	०	०	०	७२०	०	०.७२	७२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

**वार्षिक विकास कार्यक्रम
बजेट तर्जुमासंग सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम**

क्र. सं.	कार्यक्रम / विवरण	वर्ष	आयोजनाको कुल विवरणको		सम्पूर्ण कार्य माथो गत आ. व. सम्मको		वार्षिक तथ्य			प्रथम योजनात्मक			दशम योजनात्मक			तेस्रो योजनात्मक			कैफियत				
			भार	लागत	भार	लागत	परिमाण	वजेट	भार	वजेट	परिमाण	वजेट	भार	वजेट	परिमाण	वजेट	भार	वजेट		परिमाण	वजेट		
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	
२२२११	मार्डिका लागि डिब्बा (कार्यालयको इन्धन)	पटक	०	०	०	०	०	०	२००	०.२७	२.०४	२००	०.२७	२००	०.२७	२००	०.२७	२००	०.२७	२००	०.२७	०.२७	०.२७
२२२११	गाडी र मोटोसाइकलका लागि तेल (कार्यालयको इन्धन)	पटक	०	०	०	०	०	०	९०	०.१८	०.४५	३०	०.०६	३०	०.०६	३०	०.०६	३०	०.०६	३०	०.०६	०.१५	०.१५
२२२१२	आर माफे सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन मर्मत)	संव्य	०	०	०	०	०	६	१.१९	३	३	३	०.४	३	०.४	३	०.४	३	०.४	३	०.४	१	१
२२२१२	उड्डे सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन मर्मत)	संव्य	०	०	०	०	०	४	०.१६	०.४	४	०.०४	०.१	४	०.०४	४	०.०४	४	०.०४	४	०.०४	०.१५	०.१५
२२२१२	मोपारी उपकरण मर्मत (सवारी साधन मर्मत)	पटक	०	०	०	०	०	१०	०.१६	०.४	३	०.०४	०.१	३	०.०४	३	०.०४	३	०.०४	३	०.०४	०.१५	०.१५
२२२१३	सवारी साधन बीमा तथा अन्य कर (बीमा सवारी साधन)	पटक	०	०	०	०	०	४	०.२४	०.६	४	०.२४	०.६	४	०.२४	४	०.२४	४	०.२४	४	०.२४	०.४	०.४
२२३११	कार्यालय मसलन् सामान खर्च (कार्यालय मसलन् सामान खर्च)	क्या	०	०	०	०	१	०.६	१.५	१	०.६	१	०.६	१	०.६	१	०.६	१	०.६	१	०.६	०.४	०.४
२२३११	कार्यालयको लागि आवश्यक छुपाई खर्च (कार्यालय मसलन् सामान खर्च)	पटक	०	०	०	०	१	०.१६	०.४	१	०.१६	१	०.१६	१	०.१६	१	०.१६	१	०.१६	१	०.१६	०.१५	०.१५
२२३११	पत्रपत्रिका तथा पुस्तिका (पत्रपत्रिका तथा पुस्तिका)	पटक	०	०	०	०	१२	०.०७	०.१८	१२	०.०७	१२	०.०७	१२	०.०७	१२	०.०७	१२	०.०७	१२	०.०७	०.०६	०.०६
२२३११	विज्ञापन तथा सुचना प्रकाशन (विज्ञापन तथा सुचना प्रकाशन)	पटक	०	०	०	०	४	०.३	०.४	४	०.३	४	०.३	४	०.३	४	०.३	४	०.३	४	०.३	०.१	०.१
२२३१४	१०.१.२२. कार्यालय संचालकालागि अन्य इन्धन (इन्धन - अन्य प्रयोग)	पटक	०	०	०	०	१२	०.१३	०.३२	१२	०.१३	१२	०.१३	१२	०.१३	१२	०.१३	१२	०.१३	१२	०.१३	०.०७	०.०७
२२३१५	१०.१.२.१.६९ व्यापार श्रम व्यक्ती परिचालन (व्यक्ति कर)	संव्य	०	०	०	०	१	०.६६	२.१६	१	०.६६	१	०.६६	१	०.६६	१	०.६६	१	०.६६	१	०.६६	०.१५	०.१५
२२४१२	सवारी साधन कर (सवारी साधन)	जना	०	०	०	०	१	०.६८	२.४७	१	०.६८	१	०.६८	१	०.६८	१	०.६८	१	०.६८	१	०.६८	०.३	०.३
२२४१२	कार्यालय सहयोगी सेवा कर (सवारी साधन)	संव्य	०	०	०	०	२	१.७५	४.२३	१	०.६७	१	०.६७	१	०.६७	१	०.६७	१	०.६७	१	०.६७	१.३६	१.३६
२२४१२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	संव्य	०	०	०	०	३	१.३७	३.४५	१	०.४६	१	०.४६	१	०.४६	१	०.४६	१	०.४६	१	०.४६	१.१५	१.१५
२२४१२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	संव्य	०	०	०	०	१	०.२४	०.६	१	०.२४	१	०.२४	१	०.२४	१	०.२४	१	०.२४	१	०.२४	०.६	०.६
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	संव्य	०	०	०	०	४५	०.०४	०.०४	४५	०.०४	४५	०.०४	४५	०.०४	४५	०.०४	४५	०.०४	४५	०.०४	०	०
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	संव्य	०	०	०	०	४	२.०५	४.१६	४	२.०५	४	२.०५	४	२.०५	४	२.०५	४	२.०५	४	२.०५	१.३६	१.३६
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	पटक	०	०	०	०	३	०.२४	०.६	३	०.२४	३	०.२४	३	०.२४	३	०.२४	३	०.२४	३	०.२४	०.२	०.२
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	पटक	०	०	०	०	१	०.३	०.४	१	०.३	१	०.३	१	०.३	१	०.३	१	०.३	१	०.३	०	०
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	संव्य	०	०	०	०	५	०.७५	०.७५	५	०.७५	५	०.७५	५	०.७५	५	०.७५	५	०.७५	५	०.७५	०	०
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	पटक	०	०	०	०	४०	१.५२	३.६४	४०	१.५२	४०	१.५२	४०	१.५२	४०	१.५२	४०	१.५२	४०	१.५२	१.३	१.३
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	पटक	०	०	०	०	१२	०.७५	१.६	१२	०.७५	१२	०.७५	१२	०.७५	१२	०.७५	१२	०.७५	१२	०.७५	०.४	०.४
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	संव्य	०	०	०	०	१२	०.६	१.५	१२	०.६	१२	०.६	१२	०.६	१२	०.६	१२	०.६	१२	०.६	०.३	०.३
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	पटक	०	०	०	०	१००	३.९७	१०	१००	३.९७	१०	१००	३.९७	१०	१००	३.९७	१०	१००	३.९७	१०	३.९७	३.९७
२२४२२	सवारी साधन मर्मत (सवारी साधन)	संव्य	०	०	०	०	१	१.५९	४	१	१.५९	१	१.५९	१	१.५९	१	१.५९	१	१.५९	१	१.५९	०	०

वार्षिक विकास कार्यक्रम
बजेट तथुसांसा सम्बन्धित आर्थिक प्रशासन नियम २०(१) बमोजिमको फारम

क्र. सं.	कार्यक्रम /क्रियाकलाप	आयोजनाको कुल क्रियाकलापको			सम्पूर्ण कार्य भएको गत आ. व. सम्मको			वार्षिक खर्च			प्रथम चौमासिक			दोस्रो चौमासिक			तेस्रो चौमासिक			कैफियत
		भार	लागत	भार	भार	लागत	भार	लागत	भार	भार	भार	भार	भार	भार	भार	भार	भार	भार	भार	
१	२	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	
५.१.१०.१७२	माटो परिक्षण विधिक संश्लेषण एवं पुस्तिका प्रकाशन (अध्य)	०	०	०	०	०	५	०.६	१.५	०	०	०	५	०.५	१	०	०.२	०.५	०	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	१	१.१९	३	०	०	०	१	१.१९	३	०	०	०	०	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	५	१५.८८	५०	५	३.९७	१०	०	७.९५	२०	०	३.९७	१०	०	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	२	११.९१	३०	०	०	०	१	५.९६	१५	१	५.९६	१५	१	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	१०	५.९६	१५	१०	०	०	०	३.९७	१०	०	१.९९	५	५	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	५०००	११.९१	३०	०	०	०	५०००	७.९५	२०	०	३.९७	१०	०	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	७०	१.३९	३.५	०	०	०	७०	१.३९	३.५	०	०	०	०	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	३	११.९१	३०	०	०	०	३	११.९१	३०	०	०	०	०	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	५०	२.३८	६	०	०	०	२.५	१.५९	३	५.०	१.५९	३	३	
५.१.१०.१७२	मकानी मर्मण र प्लाकेटिभ केन्द्र स्थापनाको सम्भावना अध्ययन (अध्य)	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१७.०८	४२.९४	५४.७९	१३७.९२	२५.५	६६.१५	२५.५	६६.१५	२५.५	
कुल जम्मा खर्च		०	०	०	०	०	१००	१००	२५९.८६	१९७.०८	१९७.०८	४२.९४	५४.७९	५४.७९	१३७.९२	२५.५	६६.१५	२५.५	६६.१५	
तयार गरिएको नाम, पद र दरस्तछन :																				

प्रमाणित गरिएको नाम, पद र दरस्तछन :

मिति :

मिति :

आलु जोन क्षेत्रमा लगाइएको आलु बालीको एक दृश्य

समुदायमा बिउ आलु आत्म निर्भर कार्यक्रम अन्तर्गत बिउ आलु उत्पादन

कृषकहरूलाई ५०% अनुदानमा मिनिटलर बितरणको दृश्य

बिउ आलु उत्पादन कार्यक्रमप्रथम पुस्ता, जात: MS 42.3

आलु बाली थन्काउदै महिला कृषकहरू

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना

परियोजना कार्यान्वयन इकाई, नुवाकोटको
५०% अनुदान सहयोगमा उत्पादित वीउ आलु

जात: एम.एस ८२३

स्तर: प्रमाणित द्वितीय वीउ आलु

उत्पादित बीउ आलु

उत्पादित बीउ आलु

५०% अनुदानमा निर्माण गरिएको गोठ सुधार

२ रोपनी क्षेत्रफलमा निर्माण गरिएको GI Pipe सहितको
प्लाष्टिक टनेल

